

**INVANDRARARKIVEN:
DEMOKRATIÄN ÄR INTE DÖD,
DEN LUKTAR BARA KONSTIGT**

CARLOS MOTTA

**THE IMMIGRANT FILES:
DEMOCRACY IS NOT DEAD,
IT JUST SMELLS FUNNY**

**INVANDRARARKIVEN:
DEMOKRATIÄN ÄR INTE DÖD,
DEN LUKTAR BARA KONSTIGT**

CARLOS MOTTA

**THE IMMIGRANT FILES:
DEMOCRACY IS NOT DEAD,
IT JUST SMELLS FUNNY**

MEDVERKANDE OCH TACK

FINANSIERING

Invandrararkiven: demokratin är inte död, den luktar bara konstigt har genomförts med ekonomiskt stöd från Konsthall C och Iaspis i Stockholm, Statens Kulturråd, samt från John Simon Guggenheim Foundation i New York.

MEDVERKANDE

Ett projekt av Carlos Motta

Assistent/tolk/översättare

Emma Gradin

Bokdesign

www.tangramagrafica.com

Översättning av texter

Cora Sueldo (spanska till engelska)

Karl Lydén (engelska till svenska)

Torsten Livion (textbearbetning svenska texter)

Transkribering av texter

Véronique Simar, Marti Manen (intervjuer på spanska)

Kay Saida (intervjuer på engelska)

Originalmusik för video

Sean McCaul

Inspelningstekniker

Steve Berson

Invandrararkiven: demokratin är inte död, den luktar bara konstigt är genomfört på uppdrag av Konsthall C (Stockholm) och påbörjades under ateljéstipendiet på Iaspis (Stockholm) 2007.

Ett särskilt tack

Intervjuade: Miguel Benito, Joanna Castro, Luis Adolfo Conde Costas, Carlos Díaz, Henrik Edwinsson, Tigran Feiler, Juan Fonseca, Pablo Leiva, Karla López,

Catalina Perdomo och alla fotgängare på Stockholms gator som besvarade mina frågor. Författare: Diana Mulinari.

ETT SÄRSKILT TACK

Anna Livion Ingvarsson på Konsthall C (Stockholm), Suzi Ersahin, Henrik Högberg, Maria Lind, Bettina Pehrsson, Robert Stasinsky, och Anne Traber på Iaspis (Stockholm), Karolina Pahlén på WIP Konsthall (Stockholm), Smack Mellon (New York), Art Hotel (Stockholm), Irit Batsry, Petra Bauer, Jarrod Beck, Andrea Creutz, Kim Einarsson, Juan Pedro Fabra, Per Hasselberg, Runo Lagomarsino, Marysia Lewandowska, Marti Manen, Michele Masucci, Sergio Matíz, Ditte Lyngkaer Pedersen, Olivia Plender, Richard Skróder, Cecilia Widenheim och Elena Yaichnikova.

Några av de bilder som reproduceras i denna publikation har spelats in på video av konstnären på Skansen, Biologiska Museet och Armémuseum i Stockholm. Konstnären gör inga anspråk på äganderätt till dessa bilder. Samtliga övriga bilder: copyleft Carlos Motta.

ISBN 978-958-98717-4-4

I samarbete med Bokförlaget Atlas

INTRODUKTION

9
Invandrararkiven: demokratin är inte död, den luktar bara konstigt Carlos Motta

13
Introduktion Diana Mulinari

19
Vad innebär demokrati för dig? Utdrag ur intervjuer från Stockholms gator

INVANDRING, POLITIK, SAMHÄLLE OCH DEMOKRATI I SVERIGE

29
Segregation och integration är inte motsatser ett samtal med Miguel Benito

41
Vi vill helt och hållet vara en del av det här samhället ett samtal med Juan Fonseca

55
Systemet måste förändras, reformeras och bygga på delaktighet ett samtal med Karla López

67
Den svenska välfärdsstaten har förändrats, men den har inte försvunnit ett samtal med Luis Adolfo Conde Costas

PROGRESSIV LAGSTIFTNING OCH REPRESSIV KULTUR: POLITIKEN KRING SEKUELL LÄGGNING

83
Kampen mot den heterosexuella diktaturen ett samtal med Carlos Díaz

99
När man kommer till ett samhälle där man får möjligheten att vara sig själv, då känner man sig fri ett samtal med Pablo Leiva

ATT ORGANISERA SIG

109
Höj din röst mot orättvisor ett samtal med Joanna Castro

119
Folkets makt ett samtal med Tigran Feiler

129
Konstnärens biografi

131
English Translation

Demokraa

2 ● 1996

Tilaaajista ja ilmoittajista riippuvainen ruotsinsuomalaisen palkansa

Kansanedustaja
ikka Bohlin
johtaa sivulla 4.

ika Bohlin

tehtävä
Vallius
sivulla 3

Olof Palmer rauhanpoliittisen linjan kannatus kasvaa

Olof Palmes rauhanpoliittinen linja "yhteisen turvallisuus" saa vuosittain kasvavaa kannatusta. Tuo käsite esiteltiin ensimmäisen kerran 4. joulukuuta vuonna 1981 Hiroshimassa, Palmekomission kokouksen yhteydessä. Selostamme tässä artikkelissa Palmes rauhanpoliittisen linjan sisältöä.

Olof Palmes rauhanpoliittisen ajattelun keskeinen käsite on yhteinen turvallisuus. Kymmenen vuotta hänen kuolemansa jälkeen. Yhä enemmän ihmiset ja maat omaksuvat "yhteisen turvallisuuden" senaiksi rauhanpoliittiseksi linjaksi.

Palmes ajattelun vaikutus on pyryvästi myös kansainvälisessä politiikassa ja hänen ajatuksensa

År 2005 påbörjade jag ett långsiktigt konst- och researchprojekt med demokratibegreppet som tema; det har sedan tagit formen av en videoinstallation, ett Internetarkiv och en serie publikationer. Det sammantagna projektet heter *The Good Life*¹ och behandlar den allmänna uppfattningen om politiska begrepp som demokrati, ledarskap och styre i tolv latinamerikanska städer. Videoinspelade intervjuer med människor jag möter på gatan utgör ett åsiktsarkiv, som åtföljs av texter där olika konstnärer och teoretiker svarar på frågan "Vad är demokrati för dig?"² ur vitt skilda perspektiv: genus och jämställdhet, internationella relationer, det historiska förhållandet mellan konst och revolution, institutionskritik och så vidare.

Under intervjuerna för *The Good Life* – där tillfrågade från så skilda platser som Tegucigalpa, Bogotá och Santiago riktar en skarp kritik mot demokratin

¹ *The Good Life* (www.la-buena-vida.info) är ett videoprojekt i flera delar som består av över 360 videointervjuer med folk på gatan i tolv städer i Latinamerika, filmade mellan 2005 och 2008. Verket undersöker demokratiseringsprocesser i förhållande till USA:s interventionspolitik i området. Samtalen och dialogerna som har spelats in i Bogotá, Buenos Aires, Caracas, Guatemala, La Paz, Managua, Mexiko City, Panama, Santiago, San Salvador, São Paulo och Tegucigalpa behandlar folks syn på amerikansk utrikespolitik, demokrati, ledarskap och styre. Resultatet är ett brett spektrum av svar och åsikter som varierar och följer de lokala förhållanden och styresformer som är specifika för de olika länderna. *The Good Life* består av ett Internetarkiv, en videoinstallation och en rad bestämda texter och artiklar.

² Besök <http://la-buena-vida.info/text> för att läsa texterna.

i Latinamerika³ och i synnerhet mot områdets stora sociala skillnader och utbredda korruption – återkom ständigt jämförelsen med Sverige; jämförelsen mellan den “sjuka” demokratin i deras hemländer och den “framgångsrika” demokratin i Sverige. Jämförelsen kom inte som någon överraskning; i Latinamerika är det något av en kliché att tala om Skandinavien som platsen där demokratins fulla potential har uppnåtts. “El modelo sueco”, den svenska modellen, är ett vanligt uttryck för att peka ut den *korrekta* riktningen i politiskt beslutsfattande. Detta goda internationella rykte uppstod under 1970- och 1980-talet på grund av Sveriges tillåtande hållning i sociala frågor, fackföreningarnas avgörande roll i kampen för arbetsrättigheter, dess ledande position i jämställdhets- och HBT-frågor, och flera andra egenskaper som satte samhällets intressen före individuella behov eller begär.

Vad som började som en obetydlig och avlägsen referenspunkt inom *The Good Life* växte till ett allt större intresse hos mig; intresset för de sociala frågorna i dagens svenska demokrati. Därför gick jag 2007 ut på gatorna i Stockholm med en svensk assistent och frågade folk i vitt skilda delar av staden om deras syn på demokrati i Sverige, om de utövade sina demokratiska rättigheter, hur de såg på demokratiskt ansvar och huruvida de såg några allvarliga utmaningar mot demokratin i deras land. Intervjuerna visade folks tankar om förändringarna i den svenska modellen.⁴ I jämförelse med vilket latinamerikanskt land som helst är Sverige fortfarande ett *socialt paradys*, men icke desto mindre har de senaste åren tydligt visat att den demokratiska välfärdsstatens “gyllene år” är förbi. Till exempel uttryckte flera intervjuade oro kring graden av invandring och de invandrades integration i det svenska systemet; andra talade om problemen med diskriminering och främlingsfientlighet mot minoriteter i varje del av samhället; vissa klagade på fackföreningarnas allt mindre inflytande och nyliberaliseringen av ekonomin, medan andra kritiserade konformismen och samhällets bristande engagemang i det politiska beslutsfattandet.

Jag väljer här att närmare undersöka vissa av de frågor som togs upp av de intervjuade svenskarna. I det syftet har jag genomfört åtta längre intervjuer med latinamerikanska invandrare i Sverige som är medborgare eller bor här permanent, och som i sina yrken ifrågasätter, utmanar och förbättrar de demokratiska processerna i förhållande till invandring, diskriminering och främlingsfientlighet, politisk aktivism och internationella relationer. Jag ställde samma frågor som jag ställt på gatorna i Stockholm, vilket ledde till mycket mer detaljerade samtal om

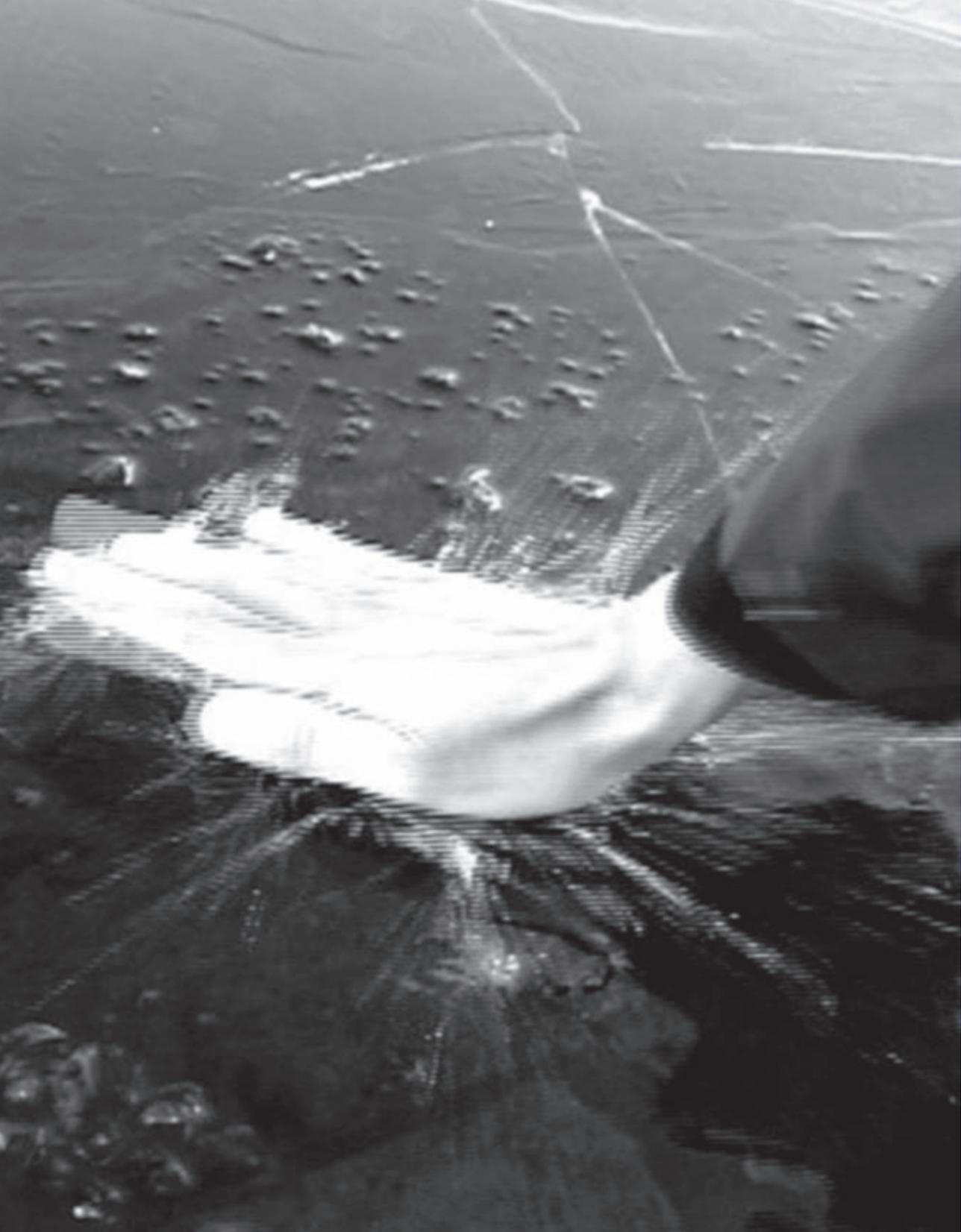
3 Besök <http://la-buena-vida.info/web/video> för att se intervjuerna.

4 Det bör noteras att en kritik av “den svenska modellens” politik i förhållande till steriliseringen av medborgare (1936–1976) för att bevara rasens renhet, förtrycket av invandrare och andra former av social repression har framförts både i Sverige och internationella kretsar i årtionden.

deras arbeten och frågor om multikulturalism, etnicitet, religion, kön och sexuell läggning.

Dessa intervjuer utgör grunden för *Invandrararkiven: demokratin är inte död, den luktar bara konstigt*, ett tudelat projekt bestående av denna publikation och en videoinstallation. Publikationen innehåller de transkriberade åtta intervjuerna tillsammans med en introduktion av Diana Mulinari, sociolog från Lunds universitet. Mulinari sätter in verket i sitt sammanhang inom en teoretisk/historisk diskurs om invandring, etnicitet, genus och Sveriges sociopolitiska förändringar. Videoverket är en sammanställning av olika berättande avsnitt ur intervjuerna och filmiska bilder från Stockholm, Borås, Göteborg, Visby och Fårö.

De intervjuade i *Invandrararkiven: demokratin är inte död, den luktar bara konstigt* är Miguel Benito (institutschef, Immigrant-institutet i Borås), Joanna Castro (aktivist och programansvarig på Zenit – globalt forum för unga på Kulturhuset, Stockholm), Luis Adolfo Conde Costas (sociolog), Carlos Díaz (projektledare och utbildare, RFSL), Tigran Feiler (aktivist och grundare av Colombianätverket, www.colombianatverket.se), Juan Fonseca (före detta riksdagsledamot för socialdemokraterna, chef för Diskrimineringsbyrån, Stockholm), Pablo Leiva (jurist och rådgivare, RFSL) och Karla López (före detta riksdagsledamot för miljöpartiet, Göteborg).

Igår, söndagen den 30 november 2008, var det första advent. Alla affärer höll öppet och offentliga lokaler som stadsbiblioteket och universitetsbiblioteket stod öppna för besökare. Staden visade sig från sin finaste sida, blänktes med sina ljus, spred sina dofter och återskapade – genom den hybrida korsningen av kristna seder och bondetraditioner – ljusets löfte, ljuset som ligger fyra veckor framför oss, på andra sidan de nordiska nätternas mörker. Det var i min stad: Lund, Sverige.

Igår, den 30 november 2008, marscherade fler än åttio nazister (så kallade "nationalister" i media) genom Lund. Jag tvingades se dem igen. Jag hade förmånen att få dela min rädsla med en gammal dam som överlevt Förintelsen. Vi var inte ensamma. Mer än åttahundra personer, varav de flesta var unga och arga, höjde sina röster, minskade rädslan och ökade hoppet. Scenen fullbordades som vanligt av ett osannolikt antal poliser, polisbilar, och polishästar som kontrollerade folkmassan. De beskyddade som vanligt "yttrandefriheten", det vill säga att de beskyddade nazisterna medan vi antirasister försökte beskydda vår stad.

Få saker uttrycker komplexiteten och tvetydigheten i den nordiska demokratimodellen bättre än känslorna hos de åttahundra aktivister som hade samlats vid demonstrationen. Men vår smärta och vår kamp tystades av julgranarnas blinkande ljus och de glada, "normativa" familjerna som var ute på årets första julpromenad.

För dem av oss med latinamerikansk bakgrund påminde händelsen om en konflikt vi känner igen alltför väl. Konflikten mellan de auktoritära modeller som drabbat Latinamerika de senaste decennierna och löftet om en demokratisk framtid

i regionen. För dem av oss med latinamerikansk bakgrund står den här sortens händelser i strid med idén om den “kvinnovänliga” nordiska modellen, som ofta framställs som det slutgiltiga målet vad gäller social rättvisa i de latinamerikanska samhällena.

Carlos Mottas projekt *Invandrararkiven: demokratin är inte död, den luktar bara konstigt* utforskar komplexiteten och tvetydigheten i den nordiska demokratimodellen, genom sina kritiska samtal med åtta invandrare med latinamerikansk bakgrund som bor och arbetar i Sverige, och som utgör en del av befolkningen som direkt har fått erfara den nordiska modellens utmaningar och olika ansikten. Carlos Mottas projekt lyfter fram erfarenheter av tvångsmigration, exil och politiskt förtryck genom den latinamerikanska diasporan. I sitt verk undersöker Motta det svenska samhället från dess epistemiska utkanter.

SAMMANHANG

Under de senaste åren har vi utvecklat djupare insikter om den inskränkta och problematiska världsbild som förkroppsligas i ordet *invandrare*.¹ Sverige är idag det land i EU som har den högsta andelen invandrare i förhållande till befolkningens mängd (16 procent av 9 miljoner invånare, men då räknas även personer födda i Sverige med “invandrarbakgrund”). Castles och Miller (1993) räknar in Sverige i samma kategori som Australien och Kanada, det vill säga länder som erbjuder permanent uppehållstillstånd och där invandrare formellt har tillgång till sociala rättigheter. Systemet, som grundar sig på att man skapar en etniskt definierad arbetarklass, låter sig beskrivas av begreppet “underordnade inkludering”; etniskt definierade grupper inkluderas men hänvisas till underordnade positioner i varje del av samhället.²

Sedan andra världskriget har Sverige byggt sin nationella identitet på uppfattningen om att vara ett tolerant land vad gäller kulturella och etniska skillnader. Spänningen mellan retorik och praktik visar sig tydligt: å ena sidan finns det ett brett politiskt stöd för en antirasistisk agenda; å andra sidan sker det en systematisk arbetsfördelning på etniska grunder och en ökad urban segregering genom etniskt definierade klassgränser.³

Vissa forskare menar att Sverige tillsammans med Storbritannien utgör ett av de tydligaste exemplen på det nyliberala systemskiftet. På 1980- och 1990-talen växte konflikten om kulturell betydelse, och diskursen om nationell tillhörighet blev alltmer etnifierad, medan allt större grupper av etniskt definierade ickesvenskar

hamnade utanför arbetsmarknaden, i tider av sociala nedskärningar, en mer restriktiv flyktingpolitik och institutionalisering av främlingsfientliga partier. Den kulturalistiska diskursen konstruerar “invandrare” som en homogen massa, då “kulturella drag” skiljer “Västvärlden” från “resten av världen” och “dem” från “oss”. Den sortens politik ökar inte bara kriminaliseringen av invandrare, utan tystar även frågor om fattigdom, institutionell rasism och utestängning.

VERKET OCH DESS RÖSTER

Den teoretiska debatten inom postkolonial teori har främst kretsat kring de koloniala centrumens och de före detta koloniernas kulturer (Said 1978; Bhabha 1994; Spivak 1999). På ett liknande sätt undersöker Carlos Mottas projekt *Invandrararkiven: demokratin är inte död, den luktar bara konstigt* erfarenheterna av det utestängande som sker på grunder av “ras” och etnicitet i Sverige, ett land som enligt sin nationella självbild inte ingår i kolonialismens, imperialismens och de auktoritära staternas sammanhang.

Strukturella, institutionella och vardagliga former av orättvisor i fråga om “ras” och etnicitet sätter ramarna för en stor del av människornas livsmöjligheter i det senkapitalistiska samhället. Förnekandet av rasism i de nordiska länderna skapar en förvrängd analys av (den vitt skilda) betydelsen av demokrati och social rättvisa för olika samhällsgrupper. Motta belyser i det här projektet hur konstruerandet av nationella identiteter bygger på idén om etnisk tillhörighet, där gränser som den mellan det “nationella” och “invandrarna” skapas och upprätthålls på ett systematiskt sätt.

Rösterna som stiger ur Carlos intervjuer delar en uppfattning om hur utestängning och stigmatisering sker på rasistiska grunder och genom etnisk diskriminering. Men de skiljer sig också från varandra, till exempel i hur social rättvisa borde se ut, och hur social rättvisa ser ut till vardags i ett svenskt sammanhang. Vissa av de intervjuade uttrycker en stark ambivalens gentemot den svenska staten. Å ena sidan berättar de om dagliga former av diskriminering, å andra sidan vill de berätta om modellens styrka vad gäller ekonomisk omfördelning och den allmänna tillgången till sjukvård, utbildning och sexuellt medborgarskap. De talar också från olika positioner. Vissa är födda i Latinamerika och andra har lärt sig om Latinamerika genom sina föräldrar och skolböcker. Vissa vill förändra samhällets syn på kön och sexualitet och förvandla de kategorier som ligger till grund för konstruktionen av ordet “invandrare”, andra kräver att bli behandlade som alla andra. Att vilja bli behandlad som alla andra är ett ganska radikalt krav i ett svenskt sammanhang, där man generation efter generation reproducerar gränserna mellan dem som anses tillhöra nationen (ett tillhörande som grundar sig på idéer om etnicitet) och dem som inte gör det.

1 Brah, 1996, Basch et al 1994.

2 Ålund och Schierup, 1991; Mulinari och Neergaard, 2004.

3 SOU 2005.56.

Carlos Motta projekt skulle kunna läsas genom den afro-amerikanske filosofen Connell West: "Tappa inte bort idén om att historien är ofullständig, att världen är ofärdig, att framtiden är öppen och att det vi tänker och gör har betydelse. Förlorar man den idén så finns det inget hopp, utan bara sofistikerad analys. Ironisk reflektion. Narcissistiska former av intellektuellt engagemang. Om man inte tror på att det man tänker och gör har betydelse, då finns inte mycket hopp kvar."⁴

Motta vill se, han vågar fråga och han utmanar enkla och monolitiskt konstruerade motsatsförhållanden mellan det "politiska kaoset" i Latinamerika och demokratin i Sverige och de nordiska länderna. *Invandrararkiven: demokratin är inte död, den luktar bara konstigt* är lika öppet som de människor som Motta har träffat och intervjuat. Det ger inga färdiga svar. I verket sammanförs en mängd röster och åsikter som ett mäktigt (kulturellt) redskap för att skaka av sig hegemoniska diskurser om platser och människor, och för att försiktigt ge namn åt nya drömmar, både subjektivt och kollektivt.

Diana Mulinari är professor i genusvetenskap vid Lunds universitet.

Referenser

- Brah, A (1992) *Cartographies of Diaspora. Contesting Identities*. Routledge. London.
- Bhabha, H (1994) *The location of culture*. London: Routledge.
- Castles, S and Miller, M (1993) *The age of migration: international population movements in the modern world*. New York: Guilford Press.
- de los Reyes, P (2006) (red) *Om välfärdens gränser och det villkorade medborgarskapet. Utredning om makt, integration och strukturell diskriminering*. SOU: 2006: 37.
- Mulinari, D and Neergaard, A (2004) *The new Swedish working class. Swedish Unions and migrant workers in Race and Class*. 3: 11-28;
- Said, E (1978) *Orientalism*. London : Routledge & Kegan Paul.
- Spivak, G (1999) *A critique of postcolonial reason: Toward a history of the vanishing present*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- West, C (1993) *Beyond Eurocentrism and Multiculturalism*. Common Courage Press. Monroe, Maine.
- Ålund, A and Schierup, C-U (1991) *Paradoxes of multiculturalism. Essays on Swedish society*. Aldershot: Avebury.

16
17

STOCKHOLM: VAD INNEBÄR DEMOKRATI FÖR DIG?

Nedan följer ett utdrag från en serie intervjuer om demokratin som styresform i Sverige och vilka utmaningar som detta system står inför idag. Intervjuerna gjordes på Stockholms gator i oktober 2007; de genomfördes på svenska av Emma Gradin.

NINNI

Vad innebär demokrati för dig?

Att alla ska ha rätt till sin egen åsikt och vara en del av beslutsfattandet. Det ska inte bara vara en person som fattar alla beslut.

CARINA

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Politiker lovar saker de inte håller. Man kan inte lita på dem. Det är för många ungar i varje klass i skolan och det har skett nedskärningar inom äldreomsorg och sjukhus.

HELENA ANTONSSON

Vad innebär demokrati för dig?

Demokrati är när var och en, inklusive minoriteter, kan uttrycka sin åsikt.

IA HAGLÖF

Vad innebär demokrati för dig?

Jag tycker egentligen inte att vi har demokrati idag. Det är så mycket som händer i Sverige. Det finns så många nya regler vi inte har röstat om, regler som inte fanns innan moderaterna kom till makten. Folk får ibland inte demonstrera på samma villkor och vissa grupper förbjuds att visa vad de vill.

MARIE

Vad innebär demokrati för dig?

Demokrati för mig är rätten att rösta, att ha möjligheten att fatta beslut i samhället och att uttrycka sin mening. Jag röstar. Jag engagerar mig inte i andra grejer. Jag tycker inte att vi har någon skyldighet just eftersom det är demokrati. Det borde vara upp till var och en att delta, men det vore bra om alla röstade.

ROBERT

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Jag är invandrare och behandlas som en andra klassens medborgare. Jag äger en restaurang i en galleria och jag har just blivit utkastad utan att få tillbaka ens tio procent av mina pengar. Jag tänker ta fallet till domstol. Under 1980-talet, när Olof Palme var statsminister, behandlades alla rättvist. Idag behandlas svenskar bättre och har fler fördelar än invandrare, helt enkelt för att de är svenskar. Jag trodde det inte först, men till exempel har folk med arabiska namn vittnat om det ständiga motstånd de möter i samhället. Och nu har det hänt mig. Det händer för att det finns för många invandrare och för att situationen är utom kontroll. Det är orättvist.

TINA

Vad innebär demokrati för dig?

Jag har tre ord: empati, solidaritet och rättvisa. Det är sann demokrati för mig.

Utövar du dina demokratiska rättigheter?

Ja, jag utövar mina demokratiska rättigheter genom att använda biblioteket, vilket jag ser som ett demokratiskt rum där alla är välkomna. Jag inser dock att alla inte har ett bibliotekskort för man måste ha ett ID-kort, och det kostar några hundra kronor, så alla har inte den möjligheten. Men när jag går till biblioteket hamnar jag i diskussioner med alla möjliga människor.

DAGMAR

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Politikerna befinner sig för långt från folket. Det finns ingen lokal representant jag kan tala med. Besluten fattas någon annanstans. Jag hör ingenting om besluten förrän jag läser om dem i tidningen, när de redan har fattats.

ANNA-MARIA

Vad innebär demokrati för dig?

Jag har ingen aning. Jag har ingen aning om politik och jag bryr mig inte. Jag lever här och nu. Jag har inte röstat eller demonstrerat eftersom jag inte anser mig ha rätten då jag inte deltar på något sätt.

SIXTEN

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Saker och ting har blivit lite kyligare sen den nya regeringen kom till makten. Kanske känner jag så för att jag alltid har röstat på socialdemokraterna och växte upp i den omgivningen. Klyftorna ökar på vissa områden och fattiga, studenter och arbetslösa

20
21

tycks ha det värre. Dessutom lämnar folket facket. Nu finns det ombudsmän som är till för att representera arbetarna, men de kanske har det för bra själva.

RUT MARKUSSON

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Nej, jag tror inte det. Kanske är det för att jag är gammal och mer tolerant än unga människor? I allmänhet tycker jag att vi är lyckligt lottade, om vi jämför våra liv med resten av människorna i världen. Det enda jag kommer att tänka på är invandringsfrågor. Vi borde finnas till för varandra oavsett hudfärg eller var vi kommer ifrån. Vi är alla lika viktiga.

KRISTOFFER SEHLSTEDT

Vad innebär demokrati för dig?

Demokrati är processen där man fattar beslut kollektivt och där man är tillåten att uttrycka sig i skrift och tal och vilken form man än väljer utan att behöva vara rädd för vad folk ska tycka och tänka.

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Om majoriteten är 51 procent av befolkningen så får 49 procent inte som de vill. Det är ett inneboende problem i systemet.

ANNIE PIHL

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Folk känner sig inte ansvariga för politiken eftersom de politiska partierna inte tar upp viktiga frågor längre. Jag tror på mindre organisationer, mer lokalt. Allt tycks alltför avlägset och politikerna gör som de vill.

SVEN BRANDT

Vad innebär demokrati för dig?

Demokrati för mig är rättvisa och jämlikhet i samhället. Jag är egentligen inte så intresserad av politik; jag bryr mig inte längre. Hur som helst spelar det ingen roll vad jag tycker, jag kan inte påverka någonting. Politikerna håller inte sina löften. Folket måste kunna påverka samhället mer. Det räcker inte med att bara rösta. Vi borde gå samman och protestera mot de höjda skatterna och det faktum att sjukhusen får mindre statliga pengar. Svenskar är lite fega jämfört med andra folk, och vi skulle tjäna på mer ödmjukhet och mindre maktbegär.

LINUS

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Mänskliga rättigheter och social rättvisa har förlorat balansen i det här landet. Det är något vi måste ta itu med. Segregationen av etniska minoriteter och kvinnor har också ökat. De flesta svenskar tycker att Sverige känns så tryggt, men detta är katastrofalt.

GILL

Utövar du dina demokratiska rättigheter?

Jag säger vad jag känner och står för det. Jag tål inte vad som helst. Demokrati får man inte till skänks; man får inte ta det för givet och göra saker som att inte rösta.

ROBERT MAGNUSSON

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Vi borde tala om rasismen, men det är svårt att finna tid för det. För få personer talar om detta, kanske är det bara de som får betalt för det som gör det. I allmänhet tycker jag dock att demokratin fungerar väldigt bra här.

ABE

Vad innebär demokrati för dig?

Demokrati betyder jämlikhet, något jag inte ser så mycket av. Det är just därför jag kör taxi. Trots att jag hade en utbildning gick jag arbetslös tills jag lyckades starta min egen firma. Jag känner inte att jag någonsin har upplevt demokrati. Jag tycker att de flesta svenskar har fördomar mot mitt namn eller mot min hudfärg. Inom landet är Stockholm dock bättre än småstäderna, och det är därför vi alla samlas här. Sverige är fortfarande lite ovan vid invandring, och politikerna borde skapa sätt att behandla människor jämlikt och med respekt.

MARIA STENSTRÖM

Utövar du dina demokratiska rättigheter?

Det gör jag, genom att reagera på orättvis behandling eller orättvist beteende, till exempel genom att lugnt be människor ta ner fötterna från tunnelbanesätena och liknande. Demokrati är ett socialt kontrakt där människor tar ett kollektivt ansvar.

ÅSA

Vad innebär demokrati för dig?

Finns verkligen demokrati? Det finns många exempel på när det inte fungerar, som det stora glappet mellan hur politiker pratar och hur de beter sig. Sverige är ett demokratiskt land jämfört med andra platser. Vi kan läsa de böcker och tidningar vi vill, gå till biblioteket och delta i möten.

ROMAN

Ser du några problem med den svenska demokratin?

Sverige ger mycket hjälp till andra länder men tar inte hand om sina egna problem. Till exempel är män underordnade kvinnor i det här samhället. Kvinnor har högre röster och fler rättigheter än män. Män diskar och kvinnor tittar på tv här, det var vad som slog mig när jag först kom hit från Ukraina.

GERTRUD

Vad innebär demokrati för dig?

Demokrati för mig är att röra mig fritt, uttrycka mina tankar och diskutera saker. Vi är så vana vid demokrati att det är svårt att urskilja några problem. Vi får aldrig några bekymmer när vi uttrycker våra åsikter.

FREDRIK

Vad innebär demokrati för dig?

Demokrati för mig är att kunna uttrycka sina åsikter utan rädsla för att bli straffad.

MODESTO SÁNCHEZ

Vad innebär demokrati för dig?

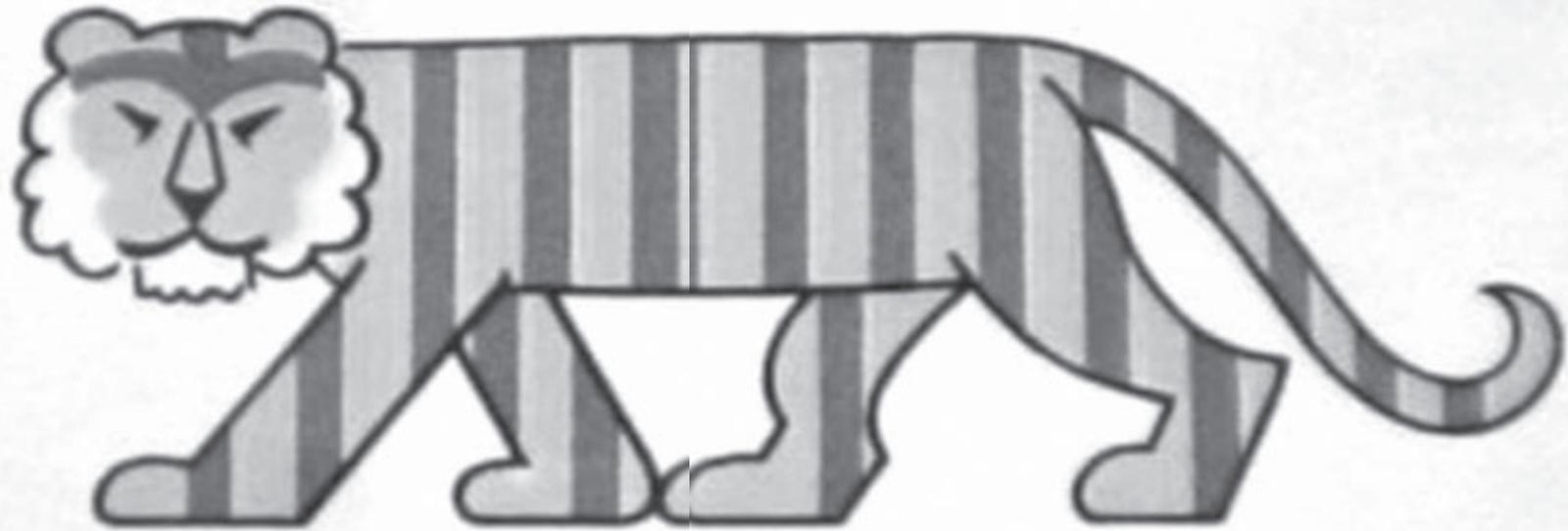
Demokrati finns inte. Jag är från Kuba som folk säger är en diktatur, men här i Sverige är det ingen som lyssnar på mig, så man kan inte säga att det är demokrati här heller. Jag röstar inte och jag demonstrerar inte. Att demonstrera skapar fler problem. Vi måste tänka tillsammans och handla tillsammans. Det skulle vara demokrati. Jag slösar inte min tid med att tänka på problem, jag behöver inte göra det. Jag bara lever och är glad. Det är demokrati för mig.

INGRID SAMUELSSON

Utövar du dina demokratiska rättigheter?

Jag går till stadsfullmäktiges möten om skolor, lokaltrafik och byggen. Jag har också skickat förslag och brev till politiker. Jag har gråtit när jag har röstat! Det är något människor har varit tvungna att slåss för och det är något vi är tvungna att göra, även om det är en blankröst eller en röst för fel parti.

24
25

EN SVENSK TIGER

SEGREGATION OCH INTEGRATION ÄR INTE MOTSATSER ETT SAMTAL MED MIGUEL BENITO

Intervju gjord i november 2007 på Immigrant-institutets kontor i Borås.

Jag heter **Miguel Benito** och jag leder Immigrant-institutet i Borås, en stad nära Göteborg i västra Sverige. Jag har arbetat med invandrare i 35 år här i Sverige, till exempel med de chilensare som kom hit efter Pinochets statskupp. Invandring skedde naturligtvis innan den händelsen, men då var det mer på en individuell basis.

Carlos Motta Vad är Immigrant-institutets funktion? Hur uppstod det?

MB Immigrant-institutet grundades med målet att erbjuda ett alternativt synsätt på invandringen i Sverige, alternativt i förhållande till de svenska myndigheterna. Vi kunde märka en stor skillnad mellan regeringens uppfattning om invandrare och vår egen uppfattning. Vi ville informera det svenska samhället om hur vi såg på invandring och om vår situation i landet, våra problem och vår vilja att förändras och bli en del av samhället.

CM På vilket sätt skiljer sig regeringens och invandrarnas synsätt?

MB För att ge ett aktuellt exempel, så är situationen densamma idag som för 35 år sedan; det är inte mycket som har förändrats. Veldig ofta talas det om olika invandrartäta områden. Det rör sig om ungefär 24 områden över hela Sverige, ofta i anslutning till storstäder. Vad vi på institutet gjorde var att undersöka hur många människor som egentligen bor i dessa 24 områden. Hur många är svenskar och hur många är invandrare? Den här statistiken finns tillgänglig för vem som helst, men ingen efterfrågar den. Vi upptäckte att endast 11 procent av invandrarna bodde i de

områdena, vilket innebär att 89 procent av invandrarna bor som svenskar. En annan viktig sak var att 40 procent av "invandrarna" var födda i Sverige.

Ordföranden för kommunfullmäktige i Malmö, en av Sveriges största städer, var mycket upprörd över att immigrationsministern besökte staden men inte de områdena som befinner sig "utanför" det svenska systemet eller "utanför samhället". Själv var jag upprörd över ordförandens politiska stelbenthet. Han förstår inte Malmös statistik. Endast sju procent av invandrarna bor i det området. Resten är utspridda över olika delar av staden. Varför besöka ett område med små grupper av invandrare när koncentrationen är minimal jämfört med resten av staden? Vi vill att de korrekta siffrorna ska komma fram, och vi vill att det egentliga problemet, som inte har något att göra med om man bor på det ena eller andra stället, får en ordentlig förklaring. Invandrarernas individuella och kollektiva situation måste diskuteras. Att en grupp invandrare hamnar i ett visst bostadsområde är bara konsekvensen av andra samhällsproblem. Vi vill att den här situationen diskuteras och förklaras ordentligt.

Ett annat exempel är situationen för den stora gruppen kristna assyrier från Turkiet, Syrien och Libanon, som kom till Sverige och slog sig ner strax söder om Stockholm under 1970-talet efter att ha känt sig förtryckta i sina hemländer. Regeringen reagerade med att säga att alla inte kunde bo i samma stad, att de var tvungna att sprida ut sig över hela landet för att gynna integrationen. Men vad händer om en invandrargrupp sprids över hela landet? Vad som händer är att de inte lyckas bevara sin kultur. Regeringen gynnade inte alls den här gruppen genom sitt integrationstänkande. För oss innebär integration även möjligheten att vara segregerad. Segregation och integration är inte motsatser; de kan främja samma syfte. Det är vad det svenska samhället fortfarande inte har förstått, efter 35 år av invandring. Det är en av frågorna vi fortsätter att arbeta med.

CM Vad för slags program bedriver ni på institutet?

MB De senaste tre eller fyra åren har vi haft väldigt få aktiviteter om vi talar om något slags pågående program. Vi gör tillfälliga aktiviteter utifrån våra medlemmars intressen och vilka möjligheter som finns. Till exempel kommer vi att hålla tre viktiga möten den här månaden (oktober 2007). Det första kommer att behandla arbetsmöjligheterna för affärsmän i Boråsområdet, det andra kommer vara på regional nivå, där vi talar om möjligheterna för västsvenska invandrarorganisationer att samarbeta med det svenska samhället. Det tredje och sista mötet kommer att vara väldigt stort och på nationell nivå kring frågan om de kosovoalbanska grupperna.

CM Kan du berätta lite om huset vi befinner oss i och de olika tjänster som det erbjuder invandrargrupper eller svenskar?

MB Vi är på Immigrant-huset, vilket är det enda huset i Sverige som har skapats av immigranter eller invandrare. Naturligtvis finns det andra hus som tillhör enskilda invandrargrupper som syrier, ester, latinamerikaner, irländare och så

vidare, men det här är det enda huset för hela invandragemenskapen. Byggnaden innehåller ett bibliotek, ett arkiv och ett museum. Vi började med biblioteket; sen började vi få dokument från olika organisationer, privatpersoner, från författare och konstnärer, så vi skapade ett arkiv. Sen började vi få ett annat slags material som gav upphov till museisamlingen som består av konstverk av fyrtio invandrade konstnärer. Det är den enda konstsamlingen i Sverige som uteslutande består av verk av invandrade konstnärer. Dessa är de tre pelarna för institutet i Borås. En fjärde pelare är vår hemsida, som vi är mycket stolta över eftersom det är den mest besökta sidan av invandringsrelaterade hemsidor i Sverige, även i andra europeiska länder och globalt. Hemsidan är tvåspråkig (svenska/engelska) och tillhandahåller noggrann och seriös information om sådant som gäller invandringsfrågor i Sverige ur en social, politisk och kulturell synvinkel (www.immi.se/insti/home.htm).

CM Utför du den här forskningen med ditt arbetslag här på institutet?

MB Informationen och idéerna kommer från ett flertal invandrarorganisationer i Sverige som hjälper oss att skaffa underlag dagligen. Jag ansvarar för att ställa samman materialet här på institutet, och för att avgöra vad som hamnar på hemsidan.

CM Hur finansieras institutet? Får ni något ekonomiskt stöd av staten?

MB Både ja och nej. 1985 bestämde riksdagen att vi skulle få statligt stöd. Men 1999 beslöt kulturrådet sig för att minska bidraget. I nuläget får vi i stort sett ingenting. Däremot får vi hjälp från Borås kommun, vilket är viktigt för det är inte bara pengar utan även andra former av stöd. I själva verket har vi ett mycket allvarligt ekonomiskt underskott. Vi vet inte hur situationen kommer se ut om ett eller två år. Om bidraget inte ökar kommer vi antagligen att bli tvungna att stänga institutet nästa år.

CM Beror dessa nedskärningar på en förändrad syn på invandringsfrågor?

MB Det beror på. Det finns ingen direkt anledning. Vi kan inte förklara nedskärningarna. Vi kan bara anta att kulturrådet inte vill se invandrare som subjekt. De vill att vi ska vara objekt.

CM Kan du förklara skillnaden?

MB Ett subjekt har makten att bestämma över sin situation och sitt liv, medan ett objekt är ett hjälpojekt för samhället. Regeringen vill att vi ska vara beroende av samhället, och vi vill vara självständiga. Vi vill få subventioner på samma sätt som varje annan svensk organisation med nationellt, regionalt eller kommunalt stöd. Vi vill dessutom inte vara ideologiskt beroende av staten. Eftersom vi är en miljon invandrare anser vi att vi har rätt till en ganska stor summa pengar. Pengar som inte når oss. De inkomster vi genom vårt arbete bidrar till i det svenska samhället kommer inte tillbaka till oss, åtminstone inte på ett sätt som garanterar vår fortlevnad.

CM Kan man säga att institutets situation reflekterar invandrades situation i allmänhet?

MB Ja, delvis. När en invandrare ber samhället om hjälp så kommer samhället på ett eller annat sätt att försöka erbjuda den hjälpen. Men om en person inte ber om hjälp utan kräver sin rätt, då börjar det bli lite mer komplicerat. Det har varit så här sedan vi grundade institutionen. Vi har levt med den här situationen i 35 år.

Vi för en konstant kamp för att representera invandrades behov och överleva som en organisation. Skillnaderna mot svenska organisationer är stora. När någon av dem försöker göra något liknande det vi gör så saknar de aldrig finansiering. Just nu stämmer vi en statlig organisation för att ha producerat en katalog över tidningar för invandrare som är identisk med en katalog vi redan hade producerat. De fick 1,3 miljoner kronor för det projektet medan vi inte fick någonting. Och domstolen gav dem till och med rätten att stjäla vårt material. Dessutom hävdar de att vi ska betala 50 000 kronor till staten för tiden det har tagit att läsa våra brev till domstolen. Det är en absurd situation.

CM Menar du att problemet består i att institutet är en organisation för invandrare som drivs av invandrare, till skillnad från organisationerna för invandrare som drivs av svenskar?

MB Precis. Till exempel hade vi under en ganska lång tid drivit en hemsida på Internet i kampen mot rasismen. 2001 lanserade Integrationsverket en hemsida mot rasism med pompa och ståt. Idén var att hindra Immigrant-institutet från att driva sin sida som konkurrerade med deras. Naturligtvis har de inga problem med pengar. De får två miljoner kronor om året. Sen gav de hemsidan till en annan organisation som de ville stödja, och som de kontrollerade. Det finns invandrare även i den organisationen, men den är klart övervägande svensk.

CM Utgör informationen som ni sprider ett hot mot staten?

MB Ja, det finns en omedveten rädsla för att informationen vi tillhandahåller kommer att öka takten. Och det vill de inte. De vill ha organisationer som är kritiska, men för den skull ändå inte fria. Frihet i ordets riktiga bemärkelse finns egentligen inte. Vi må vara hur fria som helst, men om vi inte får ekonomiskt stöd blir det en begränsad frihet. Från den dagen vi skapade institutet har vi deklarerat att om andra organisationer inte får stöd så ska vi inte ens be om det. Men om det finns bidrag för andra organisationer och inte för oss, då blir det svårt för oss att överleva. Folk är övertygade om att även vi får stöd, och de föreställer sig att samhället fungerar på ett jämlikt vis. Folk kan inte tro att det är sant när vi säger att vi får ett väldigt begränsat stöd. De kan inte ens tro det när vi visar dem siffrorna.

CM Det verkar finnas en ideologisk orsak...

MB Det finns en ideologisk orsak; omedveten men ideologisk. Stödet till tredje världen har samma kännetecken. Länderna i tredje världen får stöd, men bara om länderna i första världen kan dra nytta av det. Vi anser att det bästa sättet att hjälpa tredje världen är att inte ge dem någon hjälp alls. Den bästa hjälpen är att

ge dem vad de har rätt till, ett rättvist pris för deras produkter, deras arbetskraft och så vidare. Självklart är det viktigt med en initial stimulans så att de kan skapa institutioner, men i övrigt innebär hjälp som den ser ut idag bara att förstöra samhällen. Det är vad som händer i många afrikanska länder till exempel. Stora summor pengar skickas dit, men pengarna hamnar i händerna på de styrande och når aldrig befolkningen. Det enda sättet för samhällen att utvecklas är om de kan utveckla sin egen produktion, och att de får ett rättvist pris för sina produkter.

CM Vad är demokrati enligt dig som chef för Immigrant-institutet, och i förhållande till invandrades rättigheter?

MB Trots allt jag har sagt hittills så fungerar faktiskt demokratin i Sverige. I det här landet har invandrare och svenska medborgare samma rättigheter att delta i allmänna val, oavsett om det är som väljare eller valbar. För att demokratin ska fungera måste alla delta. Och i Sverige är deltagandet högt jämfört med andra länder, så i det avseendet är demokratin starkare här än i andra samhällen. Vilka är då dess brister? Samma som i varje demokrati. I min mening är demokratin fortfarande ett begränsat verktyg, men då det är det bästa systemet vi har måste vi ständigt sträva efter att tillämpa det.

När jag kom till Sverige på 1960-talet talades det mycket om respekt för minoriteter. Ingen talar om det längre. Det har skett en förändring som är skadlig för demokratin i det här landet, eftersom en demokrati utan respekt för minoriteter inte är en demokrati. Om 51 % av befolkningen bestämmer sig för att göra något betyder det att 49 % är emot beslutet. Givetvis måste majoritetsbeslut fattas på något sätt. Men demokratin är just detta: majoriteten bestämmer, men den beaktar minoriteternas ståndpunkter. Vi får inte glömma att minoriteten kan bli majoritet i nästa val. Svenska medborgare har väldigt stor respekt för maktskiften. I vissa länder blir det demonstrationer vid maktskiften; folk tar till gatan tills valets vinnare störs. Det är inte demokratiskt. Demokrati innebär respekt för vinnaren, men vinnaren måste även respektera de besegrade.

CM Hur är situationen för de invandrare som inte är svenska medborgare? Jag tänker på den bofasta person som inte har rätt att rösta.

MB I Sverige har vi invandrare två möjligheter: om man inte är svensk medborgare men har bott i landet i minst tre år har man rätt att rösta i lokalvalen. Om man blivit svensk medborgare, och då måste man bland annat ha bott i landet i minst fem år, får man delta i de allmänna valen. Detta beslutades 1974 och började tillämpas med 1976 års val. Vi är ett av de första länderna där invandrare tillåts politiskt deltagande. Det ideala vore om man fick rösta efter att ha bott ett eller max två år i landet, eftersom valen hålls vart fjärde år. Nu får många invandrare vänta med att rösta till nästa val, och därmed marginaliseras i sju år istället för tre år.

CM Anser du att invandrare har möjligheten att utöva sina demokratiska rättigheter i Sverige?

MB I teorin har de denna möjlighet. Vi kan delta i valen, i politiska debatter, vi är valbara... Men vilka de verkliga möjligheterna är för var och en, beror på var man bor och många andra faktorer, så detta gäller inte alltid. Och det finns en annan viktig faktor: invandrare med egna idéer är blir alltid begränsade.

CM Vad menar du?

MB En invandrare som deltar i ett svenskt politiskt parti och förespråkar samma idéer som resten av medlemmarna är välkommen; han placeras högt upp på valsekeln så att han blir vald. Antalet invandrare i riksdagen återspeglar proportionen invandrare som bor i Sverige. Rent teoretiskt är vi inte underrepresenterade. Men när vi frågar invandrade riksdagsledamöter om deras erfarenheter, så säger de direkt att de inte representerar invandrare. Om de inte representerar invandrare, varför ställer de upp i val och säger att de är invandrare? Folk röstar på dem just för att de är invandrare och inte svenskar. De bekräftar att deras roll är att representera hela samhället. Det svenska samhället bedrar dem, och de i sin tur låter sig luras på grund av viljan att sitta i riksdagen. Apropos detta mötte Juan Fonseca, en colombiansk invandrare och riksdagsledamot som var tydlig med att han var en invandrare som representerade andra invandrare, hårt motstånd inom sitt eget parti (socialdemokraterna) och blev inte återvald.

CM Jag fick tillfälle att tala med både honom och den nuvarande miljöpartistiska riksdagsledamoten Karla López, som är invandrare från El Salvador. Hon berättade att hon tyvärr tänker lämna parlamentet inom ett halvår, eftersom hon känner sig helt inmotad i ett hörn, och utan möjligheter att genomföra sina idéer.

MB Nu när du säger det minns jag att Göteborgspressen publicerade en intervju med Karla López där hon förklarade att hon hade många problem med sitt parti och riksdagen i stort, eftersom saker och ting inte gick till som hon hade trott. Detta är anledningen till att vi på Immigrant-institutet också bestrider åsikten att invandrare är politiskt välrepresenterade, eftersom de inte alls är det; problemet består dock inte i underrepresentation utan i bristande respekt för invandrarernas idéer.

CM Kan du räkna upp vad du anser är demokratiska rättigheter?

MB Det är svårt. Allt vi gör inom samhällets struktur involverar våra demokratiska rättigheter, från rätten till arbete till rätten till en permanent bostad. Men vi måste komma ihåg att mänskliga rättigheter och demokratiska rättigheter är två olika saker, även om de är nära besläktade. Mänskliga rättigheter kan inte respekteras utanför en demokrati. Demokratiska rättigheter innebär inte bara att kunna delta i val vart fjärde år utan, i det här fallet, även att vi kan ha ett fortgående deltagande i kommun, landsting eller stat, att vi kan delta i pågående diskussioner och debatter där vår röst blir hörd. Våra demokratiska rättigheter som invandrare är att accepteras som alla andra.

CM Är det detta som vanligtvis kallas "integration"?

MB Delvis. Integrationsbegreppet har misstolkats kraftigt i det svenska samhället, som anser att integration är invandrarernas assimilering i systemet.

De förstår inte att integration i själva verket betyder respekt för våra särdrag, för våra organisationer, för vår möjlighet att diskutera våra problem och ägna oss åt våra kulturella aktiviteter på våra egna språk. Vi är inte integrerade i meningen att en svensk kan komma och lyssna på ett program på spanska eller persiska trots att han inte talar språken. Att vara integrerad betyder inte nödvändigtvis att vara likadan, utan snarare erkännandet av att vi trots våra olikheter kan delta på ett jämlikt sätt i samhället: en svensk person kan gå på invandrades möten och invandrare kan delta i svenska organisationer. Vi är för segregation, öppen segregation.

CM Kan du förklara skillnaden? I allmänhet har ordet "segregation" negativa konnotationer.

MB Det är just det som är problemet. Segregation kan vara något positivt. Låt oss börja med skolan. Hur många barn finns det i en klass? Låt oss säga att det finns 25 barn. De är redan segregerade från andra barn. Men deras klass kan träffa andra klasser i samma skola eller andra skolor, så de är inte segregerade på ett negativt sätt. Dessa miljoner svenska barn måste segregeras i klasser, men de är integrerade i skolsystemet. Det är vad vi kallar integrerad eller öppen segregation. En buss som bara rymmer 50 personer är ett annat exempel. Det finns folk som inte kan gå på bussen även om de vill, eftersom det inte finns plats. Integration enligt svenskarnas nuvarande idé är att den bussen sträcks ut proportionellt till antalet människor som vill åka, vilket givetvis är omöjligt. De som inte får plats måste vänta på nästa buss, vilket skapar segregation.

Så finns det också negativ integration. Till exempel kan en gammal invandrare vara tvungen att bo på ett äldreboende där det bara talas svenska. I det nuvarande systemet ses den personen som "integrerad" bara för att han eller hon är där de andra är, medan han eller hon i själva verket är ensam. Man kan vara omgiven av 50 personer och ändå vara ensam i praktiken. Det är inte integration; det är segregation i dess negativa bemärkelse. Det är en rent fysisk integration, men det är varken moraliskt, etiskt eller logiskt.

Integration och segregation måste förstås i en bredare bemärkelse. Man kan integreras och fortfarande vara utanför. Verklig integration innebär att man deltar i systemet, där systemet betyder förhållandet mellan olika enheter som är förbundna av en gemensam mening eller vilja. På så vis blir man verkligen integrerad. Det är väldigt svårt att förklara dualismen i dessa begrepp för svenskarna.

CM Hur kan den här modellen tillämpas i olika samhällssystem? Hur kan man rent praktiskt skapa positiv segregation i den här meningen?

MB Genom att helt enkelt acceptera att invandrarorganisationer vill ha sina egna aktiviteter, erbjuda dem samma möjligheter som svenska organisationer, ge dem tillgång till samma resurser utan några hinder, ge dem tillräcklig hjälp i förhållande till antalet medlemmar och vad de erbjuder, så att de kan utveckla sina program och därmed bjuda in både svenskar och invandrare att delta. Apropå detta

36
37

har jag ett annat exempel från Immigrant-institutet. Kulturrådet, organisationen som minskade stödet till institutet, ökade samtidigt stödet till organisationer som bjuder in utländska grupper och artister, men inte för invandrare utan för svenskar. Det talas mycket om multikultur, men det är bara svenskar som konsumerar den kulturen. Dansare bjuds in från Egypten, musiker bjuds in från Latinamerika; men till kulturevenemang för den svenska befolkningen. Invandrare kan naturligtvis också gå dit, men till en kostnad som är omöjlig för en invandrarfamilj med låg inkomst.

Vi önskar att det svenska samhället skulle acceptera att en chilensk, boliviansk eller iransk organisation bjuder in en grupp på invandrades ekonomiska villkor.

CM Att tala om en grupp när det finns så många olika invandrargrupper i Sverige skulle kunna göra ett sådant förslag problematiskt.

MB Detta är ett annat problem vi har upplevt alltsedan vi grundade Immigrant-institutet – invandrades rätt till inbördes skillnader i samma grad av som svenskar. Att vara chilensk betyder inte att man måste göra saker med andra chilensare. Inom det chilenska samhället finns det både höger- och vänsteråsikter, politiska och ekonomiska skillnader och så vidare. Inom de chilenska grupperna i Sverige kan man kanske tala om tio underkategorier. Det är samma sak som händer i riksdagen. Varför har vi sju olika partier att representera oss i riksdagen? För att en grupp svenskar inte kan representera alla andra. Det krävs sju grupper som kämpar mot varandra. Men detta är något det svenska samhället inte kan förstå när det gäller chilensare och iranier. De säger: "Ha! De slåss med sig själva! De måste hålla ihop. Varför är inte invandrarna enade?" Jag skulle säga att vi inte är enade för att vi har rätten att vara splittrade. I en stämning vi drev i Göteborg till stöd för en invandrarorganisation var till exempel det första domaren frågade mig: "Varför är ni inte enade?" Mitt svar var mycket enkelt. Det är just anledningen att vi har gått till domstol, eftersom vi har lika mycket rätt att inte hålla med varandra som svenskarna.

CM Att ha olika ideologier?

MB Svenskarna må vara splittrade, de må vara oeniga och de må gå till domstol när de inte når en överenskommelse, men när det gäller invandrare ber de oss vara enade och inte vända oss till domstol. De berövar oss rätten att vara splittrade. Vi slåss för just rätten att inte hålla med varandra. Givetvis vill vi ha en organisation för alla invandrare, men en fri sådan. Det vill säga att de som vill vara med är välkomna, de som inte vill är inte tvungna.

Ett liknande problem finns kring hemspråksundervisningen. Den första utredningen om hemspråk gjordes av Immigrant-institutet 1973, och blev en rapport som stöddes av Unesco. Efter några år garanterades rätten till hemspråksundervisning på nationell nivå. Men sedan dess har deltagandet i hemspråksundervisning minskat. Vår ståndpunkt i frågan är att vi som invandrare har den här rättigheten; att kommunerna är skyldiga att erbjuda

hemspråksundervisning, men att invandrarna har rätt att inte delta i undervisningen om de så önskar. Rättigheten gäller att delta eller inte delta i undervisningen. Vi förespråkar valfrihet och försöker uppmuntra folk att välja sitt modersmål. När det gäller demokrati är idealet att även få rätt att avstå, vilket är en grundläggande del i demokrati.

CM Anser du att vi har ett demokratiskt ansvar i egenskap av invandrare?

MB Alla rättigheter innebär skyldigheter. Vi har ett visst ansvar, och om vi inte uppfyller det blir en naturlig följd att vi inte heller får några rättigheter. Många kommer hit och säger att de har rätt till det ena och det andra. Mitt svar är att de inte har några rättigheter så länge de inte uppfyller vissa skyldigheter. Detta förvånar dem lite och de frågar mig varför jag inte vill hjälpa dem. Naturligtvis vill jag hjälpa dem, men det är också viktigt att de kan bemöta vissa krav från samhället, så att de kan få de rättigheter de kräver. Valdeltagande är ett bra exempel. Andelen invandrare som deltar i valen är inte lägre än andelen svenskar. Om du inte deltar har du inga rättigheter.

CM Hur ska en invandrare delta i samhället?

MB Invandrare ska delta i valen som ett bidrag till det öppna samhället. Jag anser att de som inte röstar inte heller har rätt att be beslutsfattarna om att besluta till deras fördel. Det är viktigt att man inte isolerar sig själv helt och hållet. När vi till exempel söker arbete är vi skyldiga att vara ärliga med våra meriter, att inte dölja dokument och att vara uppriktiga. Om kommunen erbjuder oss en utbildningskurs ska vi ta den och inte klaga. Vi måste acceptera samhällets krav.

CM Finns det några skillnader i "integrationen" för minoritetsgrupper (kvinnor, HBT-personer, färgade) inom invandrarminoriteterna? Det vill säga; finns det någon skillnad mellan sexuella eller genusbestämda minoriteter och vita heterosexuella manliga invandrare?

MB Det är en känslig fråga. Vi skulle kunna göra en lista över vilka invandrare som har bäst anseende i det svenska samhället. Invandrare från EU, USA och Canada har bättre anseende än invandrare från Irak och Somalia till exempel. Hudfärg spelar roll, men inte bara hudfärg utan även ursprungsland.

Kvinnor är diskriminerade överlag, men det är de även inom invandrargrupperna själva. Kvinnor diskrimineras och får i allmänhet inte samma jobberbjudanden som män.

En kurdisk författare vars bok vi publicerade på Institutet skrev att i Sverige kommer kungen först, sen svenska män, följda av svenska kvinnor, hundar, sen manliga invandrare och sist kvinnliga invandrare. Diskriminering kommer alltid att finnas, men vi måste ständigt motarbeta den.

Miguel Benito är chef för Immigrant-institutet i Borås.

UNA ESTRELLA
A veces me pregunto:
¿Cuál es mi país?
¿Los lagos de Suecia?
¿Las costas de España?
¿La pampa sin fin?
¿Los campos dorados?
¿Los montes de espinas?

¡Poco importa ahora!

Mi patria es la estrella lejana
que un día elegí para ti.

**VI VILL HELT OCH HÅLLET
VARA EN DEL AV DET HÄR SAMHÄLLET
ETT SAMTAL MED JUAN FONSECA**

Intervju gjord i oktober 2007 på Diskrimineringsbyrån i Stockholm.

Jag heter **Juan Fonseca**, jag är född i Bogotá i Colombia och kom till Sverige 1976. Då var jag 21 år, nu är jag 53 år. Jag har varit fackföreningsledare, suttit i kommunfullmäktige och varit riksdagsledamot. Nu driver jag en privat advokatbyrå som är den enda i Sverige som helt ägnar sig åt att försvara mänskliga rättigheter och att kämpa mot diskriminering.

Carlos Motta Kan du berätta lite om ditt liv i Colombia innan du kom till Sverige?

JF Jag kommer från en stor familj; vi var fjorton syskon. Jag växte upp i ett hem där man blev uppfostrad på ett demokratiskt sätt och där man fick lära sig att tänka och ifrågasätta. Våra föräldrar utövade aldrig våld mot oss; de slog oss aldrig, vilket ledde till att vi blev ganska ifrågasättande när vi växte upp. Jag började fundera på politik ganska tidigt. När jag var fjorton gick jag i Colombias INEM-skola som hade grundats av Luis Carlos Galán, presidentkandidaten för det liberala partiet som mördades av maffian 1989. Senare var jag med och grundade Colombias patriotiska ungdomsförbund, och jag hade förbindelser med flera olika politiska rörelser tills jag lämnade landet 1975.

CM Och när du hade slagit dig ner i Sverige, hur kom du i kontakt med politiken?

JF I Sverige kan en invandrare bara få de minst kvalificerade jobben, så jag jobbade på Ericsson tillsammans med argentinska läkare, vilket inte krävde så mycket tänkande. Där blev jag ledare för fackföreningen. Mina medarbetare valde mig sedan till att representera dem i fackförbundet, som hade mer än 900

medlemmar. Sen blev jag ordförande för facket, och genom fackföreningarna blev jag medlem i socialdemokraterna, eftersom varje fackansluten på den tiden automatiskt blev medlem av det politiska partiet. Jag var kanske den förste ickeuropeiske invandraren som fick viktiga ställningar inom socialdemokraterna i Stockholm. Jag var föreståndare för Folkets hus i Rinkeby. Efter det tog jag plats i Stockholms kommunfullmäktige och senare blev jag riksdagsman. Jag lämnade riksdagen 1998 och grundade den här byrån för att försvara mänskliga rättigheter och kämpa mot diskriminering och främlingsfientlighet. Ibland undrar jag varför ett sådant här kontor behövs i ett land som Sverige. Tyvärr har främlingsfientlighet och diskriminering djupa rötter i Sverige.

CM Vad är demokrati enligt din mening, du som har erfarenheter som lagstiftare i det svenska systemet?

JF För mig är demokrati alla medborgares deltagande i besluten som regeringen fattar. Det kan vara representativ demokrati, där medborgarna givit vissa individer makten att representera dem i de demokratiska institutionerna efter allmänna val. För mig är demokrati yttrandefrihet, organisationsfrihet, friheten att säga vad man vill utan att någon utövar någon som helst repression.

CM Anser du att människor lever i en demokratisk stat eller ett demokratiskt system i Sverige?

JF Ja, Sverige är ett av de mest demokratiska länderna i världen. Naturligtvis har det sina brister, men det är ett land med representativ demokrati, där medborgaren röstar och kan delta i olika slags organisationer och där det finns allmänna val. I Sverige kan man starta och delta i vilket slags organisation som helst utan att någon förbjuder det eller vidtar repressiva åtgärder mot en. Här finns folkligt deltagande. Sverige har tusentals folkrörelser och här finns de mäktigaste fackföreningarna i världen. Det är ett demokratiskt land man kan lära mycket av, men som alla länder har det också sina brister.

CM Anser du att dessa demokratiska rättigheter gäller hela befolkningen, det vill säga även invandrare och andra minoriteter?

JF I allmänhet omfattar demokratin alla, även invandrare. Däremot kan man säga att det finns mindre demokrati för minoriteter i praktiken, i bemärkelsen att de utgör grupper med lägre politisk representation, mindre ekonomiskt inflytande, lägre representation inom kultursfären, trots att rätt mycket kultur skapas av invandrare. I allmänhet är invandrare en grupp med lägre representation och mindre inflytande inom samhället. Vi är en väldigt stor minoritet, och utgör nästan tre miljoner människor. En väldigt stor minoritet som är väldigt tyst. I det avseendet finns det ett demokratiskt underskott som hindrar dessa grupper från att uppnå en högre representation och identifiera sig med den svenska demokratin i högre grad.

CM Vad gör en minoritet tyst?

42
43

JF Först och främst har invandrare högre livskvalitet i Sverige än i sina hemländer. Här finns ett socialt skyddsnät, utbildning är gratis, vissa sjukhus är gratis och det finns ett relativt billigt kollektivtrafiksystem. Det är ett system som erbjuder invandrare grundläggande förmåner, vilket får oss att tänka att det är mycket bättre att bo här än i våra hemländer. Även som arbetare kan man i Sverige bo i en hygglig lägenhet och ha barnen i skolan, vilket kanske leder till en viss tystnad.

För det andra är vi invandrare en tyst minoritet eftersom vi har ett väldigt lågt offentligt deltagande. Det finns en avsaknad av deltagande till följd av att det saknas kunskap och ingångar, och eftersom det finns tvivel på att vårt deltagande verkligen skulle ha inflytande på besluten i landet, i staden eller kommunen. Detta speglar en stor brist på invandrades deltagande i sociala och politiska rörelser.

CM Är den här bristen på deltagande delvis ett resultat av att folk inte organiserar sig i sociala eller politiska grupper?

JF Sverige har en förmåga som till exempel Frankrike och England saknar, i bemärkelsen att det är ett väldigt rikt land, ett land där det sociala skyddsnätet fungerar, ett land som hjälper människor att leva. Trots att det finns marginaliserade områden i Stockholm så är det inga extremt fattiga områden; de är inte miserabla som områdena runt Paris. Dessutom finns det ett socialt skyddsnät som förhindrar den sortens våldsamma konfrontationer som skedde i de marginaliserade områdena i Paris. Men även om det inte finns några konfrontationer i Sverige, så finns det en allmän känsla av missnöje på grund av den pågående marginaliseringen; i Stockholm till exempel finns 50 marginaliserade områden trots att det inte är en så stor stad.

Stockholm har en miljon invånare och marginaliseringen skapar arbetslöshet, kriminalitet, apati och så vidare. I den meningen finns det sociala problem i Sverige, och även om de inte är lika allvarliga som i andra europeiska länder kan de bli värre ifall situationen inte åtgärdas. Marginaliserade grupper beaktar inte möjligheten att delta i det politiska livet, och de har inte heller övervägt alternativet att organisera sig själva för att skapa ett inflytande över resten av samhället. Jag tror att den svenska invandringen är ganska speciell, eftersom invandrarna är så tysta. I andra länder hörs invandrargruppen, men här är den tyst och oorganiserad.

CM Utövar du dina demokratiska rättigheter även som medborgare?

JF Jag utövar dem eftersom jag är en person som är intresserad av sociala och politiska frågor. Även fast jag inte har några politiska uppdrag nu, så följer jag utvecklingen i Sverige mycket noga, jag deltar och håller mig uppdaterad; jag är en person som blir intervjuad, jag skriver, jag deltar i debatter och så vidare. Om man som invandrare bestämmer sig för att delta så kan man göra det. Det finns inga fysiska hinder som stoppar ens deltagande. Men det finns barriärer, barriärer som måste brytas, barriärer som ibland är osynliga, vilket är fallet med fördomar

och diskriminering. Dessa barriärer hindrar invandrare från att inlemmas i de beslutsfattande sfärerna i landet.

Jag utövar min rätt att försöka påverka demokratin; jag låter ingen trampa på mig och jag trampar inte på någon annan. Det är en av demokratins egenskaper. Om någon bestämmer sig för att delta, så kommer han att finna tusentals kanaler för det i det här landet.

CM Tror du, rent realistiskt, att vi alla har samma demokratiska rättigheter i det svenska samhället? Har invandrare samma demokratiska rättigheter som svenska medborgare har?

JF I teorin har de det. För lagen gäller var och en i Sverige, oavsett om personen i fråga är medborgare eller har permanent uppehållstillstånd. En person som inte är svensk medborgare men har uppehållstillstånd får rösta i allmänna val; inte i riksdagsvalet, men han eller hon kan rösta i lokalvalen. Dessutom har han eller hon samma rättigheter och skyldigheter som svenska medborgare. Där görs inga distinktioner. Inte heller finns det några distinktioner i lagarna som riksdagen stiftar. Men i praktiken leder samma demokratiska bemötande av varje individ inte till samma grad av deltagande och inflytande. I det avseendet naggas demokratin betänkligt i kanten, och det sker enligt min mening på grund av Sveriges diskriminerande maktstrukturer. Men det sker också för att vi invandrare inte bestämmer oss för att utnyttja våra rättigheter, att kräva våra rättigheter och att delta.

CM På vilket sätt är maktstrukturerna diskriminerande?

JF Makten i Sverige är väldigt vit, etniskt väldigt homogen. Invandrare hinner filtreras bort innan man når den beslutsfattande nivån där landets framtid utformas. När jag satt i riksdagen var det bara tre riksdagsledamöter som hade invandrabakgrund. Jag var den förste latinamerikanen i den svenska riksdagen. Idag är det många fler, men de filtreras fortfarande bort ju högre nivån är, och dessutom är de ganska assimilerade. Idag måste varje invandrapolitiker som har en viktig position vara assimilerad och vara väl bekant med det svenska synsättet. Dessutom måste en invandrare som sitter på sådana uppdrag vara väldigt försiktig och inte lägga fram för många förslag som gynnar invandrargrupper, för han kommer automatiskt att hamna i konflikt med sitt eget parti. Det finns en sorts diskriminering som kanske verkar indirekt, men som kommer att få en invandrare som når höga positioner i Sverige att förr eller senare, på ett eller annat sätt, hamna i konflikt med den egna partiledningen, oavsett vad det är för ett parti, oavsett om det är ett konservativt eller vänsterinriktat parti.

Politiska partier i Sverige är ganska homogena; de tillhör den vita medelklassen. De "filtrerade" elementen är svarta prickar som genast syns på ett vitt papper. Dra en karta över Sverige och märk ut de punkter där invandrare har makt och gör sig hörda. Sett över hela landet kommer du inte att hitta mer än 50–60 personer med invandrabakgrund som har kanaler för att nå media, som har möjligheten att

organisera sig, att delta, att få tillträde. Det kan finnas invandrare på kommunal nivå, i stadsfullmäktige och liknande. Och på en lägre nivå kan det finnas invandrare i samhällets föreningar och organisationer; men de som folk lyssnar på, de som lyckas göra sig sedda (som jag) är väldigt få.

CM Jag tror att det finns en annan nivå av diskriminering i det svenska samhället som har att göra med invandrarens ursprungsland. Till exempel bemöts de chilenska vänsterintellektuella som sökte asyl efter statskuppen 1973 bättre än de mer nyligen anlända grupperna, som irakierna. Dessa två grupper har väl tagits emot på väldigt olika sätt?

JF Det stämmer endast till viss del. Vi latinamerikaner, inklusive chilensare, ses som en naturlig del av västvärlden. Vi är katoliker, vi koloniserades av européer, vi talar ett intressant språk och vi assimilerar oss ganska fort. Vi är inte problemet; problemet i Sverige rör muslimer och Mellanöstern.

Latinamerikaner kommer i allmänhet från något slags tradition av att organisera sig; de har erfarenheter från sina hemländer av hur man organiserar sig politiskt och kulturellt. I Sverige finns det tusentals latinamerikanska grupper som gör musik, film och så vidare. Dessa aktiviteter finns hos den muslimska gruppen också, men i mindre grad. Det finns naturligtvis fördomar och diskriminering bland oss själva och mellan våra olika grupper. Den ena gruppen tror sig vara bättre än den andra. Och det tredje problemet beror på att den vita makten bestämmer vem som filtreras fram; det blir alltså problem mellan dem som filtreras. Personligen har jag aldrig bett den vita medelklassen att filtrera fram mig. Jag har nått politiska positioner för att jag är välkänd och för att jag har försvarat mina likar. När jag lämnade riksdagen hade jag stora konflikter med socialdemokratin, eftersom den ser sig själv som ett arbetarparti som representerar alla, men dess grundläggande strukturer gör det till ett väldigt diskriminerande och homogent parti. En av den svenska socialdemokratis principer är att vi alla är jämlika. Då borde vi alla ha samma möjligheter i ekonomiskt och socialt avseende. Men individer är inte jämlika och har inte samma möjligheter. Ingen kan begära att jag ska vara identisk med någon som är född i Sverige. Jag kom hit från Colombia när jag redan var vuxen, och även om jag nu är svensk medborgare kommer jag aldrig att bli helt svensk. Jag har alltid försvarat mitt folk, jag har alltid talat om marginaliserade människor, och jag har alltid sagt att Sverige inte kan ha den här sortens främlingsfientlighet, rasism och diskriminering när det är ett så framstående och hederligt samhälle. Man kan inte tillåta denna mindre version av apartheid i Sverige, landet där Olof Palme föddes och där vi alla stred mot Sydafrikas apartheidssystem. Jag gör det här av kärlek till Sverige, för att det smärtar att se den här situationen.

CM Hur ser främlingsfientligheten och diskrimineringen ut i Sverige nu? Vilka grupper påverkas mest?

JF Främlingsfientlighet och diskriminering påverkar oss alla. Alla som inte är födda här, alla som inte har ett svenskt namn eller pratar flytande svenska riskerar

att diskrimineras. Hos svenskar finns en djupt rotad idé – även om ingen talar om det – att invandrarna har kommit hit för att tjäna dem, och att vi på ett eller annat sätt är en mindre värdefull grupp. Det kan man märka dagligen. Våldigt få skriker åt dig på gatan i Sverige, men på en institutionell nivå kan man se hur personen som har makt ibland utövar den på ett indirekt diskriminerande vis. Indirekt institutionell diskriminering är väldigt vanlig, och märks tydligt även om den är svår att bevisa. Sen finns det öppnare former av diskriminering där folk faktiskt förolämpar en på gatan till exempel. Den grupp som påverkas mest av det här just nu är de arabiska muslimerna. Målet är inte längre färgade människor i Sverige – och inte bara i Sverige utan i hela världen – även om svarta har fått utstå mest förtryck från de vita. Det gäller över hela världen, men idag riskerar man som muslim i Europa att behandlas illa och diskrimineras dagligen.

CM Kan man säga att det inom de minoriteter som drabbas av diskriminering och främlingsfientlighet finns egna minoriteter, som kvinnor och HBT-personer, vilka upplever en dubbel främlingsfientlighet; först som invandrare från samhället i stort och sedan som minoritet inom sin egen grupp?

JF Ja, men det finns inte bara en dubbel främlingsfientlighet, utan även en tredje och fjärde nivå. Det är statistiskt bevisat att invandrarkvinnor har sämre tillträde till arbetsmarknaden, att de har mer sysslor i hemmet att utföra än svenska kvinnor och att de har allmänt sämre möjligheter i samhället. En muslimsk kvinna, till exempel, drabbas av tredje gradens diskriminering eftersom hon genom att bära slöja ofta nekas anställning.

Det finns patriarkala strukturer i varje invandrargrupp. Vi latinamerikaner är inga undantag. Det finns patriarkala grupper där männen bestämmer, och där de upprätthåller ett patriarkalt system i hemmet som förtrycker fruar och döttrar snarare än söner. Detta patriarkat är djupt rotat i vissa grupper, och i andra grupper tar det sig till och med uttryck i våld. En muslimsk flicka som har ett kärleksförhållande till en icke-muslim löper även i ett fritt samhälle som Sverige risken att mördas. Det finns flickor som lever gömda eftersom de förföljs av sina fäder, men även av sina bröder och kusiner. Problemet är mycket allvarligt, och för tillfället finns inga exakta siffror eftersom det inte finns någon konkret statistik. Det är paradoxalt att leva i ett fritt och jämlikt (i bemärkelsen att kvinnor har samma rättigheter) samhälle och på samma gång leva i enklaver som styrs av feodala och patriarkala strukturer. Detta blir ett dilemma, eftersom barnen och ungdomarna lär sig fort i det nya landet att uttrycka sig och vilja leva sina egna liv.

CM Har du någon kunskap om HBT-gruppens (homosexuella, bisexuella och transpersoner) situation i Sverige?

JF Den homosexuella gruppen i Sverige, oavsett genustillhörighet, är en ganska mäktig grupp som har organiserat sig på ett föredömligt sätt. Jag säger ofta att det finns två grupper i Sverige som vi invandrare ska titta på: kvinnor och homosexuella. Kampen som lesbiska och gay-grupper har bedrivit har fått riksdagen att anta lagar

46
47

som ger dem rätten att registrera partnerskap, adoptera barn och så vidare. Inom den här gruppen finns mindre diskriminering av invandrare. Jag vet inte om en HBT- invandrare kommer att välkomnas med fanfarer inom de här grupperna, men de kommer i alla fall inte att stötas bort. Det finns mindre fördomar i de här grupperna, eftersom de själva har fått utstå förtryck. HBT-personer i Sverige vet också hur det är att utstå öppet och dolt förtryck och att bli bemött med fördomar. Dessutom har HBT-gruppen i Sverige blivit utsatta för våld av minoritetsgrupper och nazister. Därför känner de till hur det är att förtryckas som minoritet. Och därför är den gruppen mer förstående, öppnare och mindre fördomsfull.

CM Finns det lagar mot diskriminering och främlingsfientlighet i Sverige? Skyddas minoritets- och invandragrupper på något särskilt sätt av lagen?

JF Ja. Sverige har de kanske mest progressiva antidiskrimineringslagarna i Europa. Frågan är huruvida de tillämpas. Om lagen tillämpades hårdare skulle det finnas mindre diskriminering. Och detta anser jag vara ett problem. I Sverige har staten monopoliserat kampen mot diskriminering. Jag tror att det är ett misstag. Staten ska bistå var och en som kämpar mot diskriminering och främlingsfientlighet med ekonomiska medel. Men staten är själv den mest diskriminerande strukturen. Det är enkelt för staten, med sina institutioner och stora budget, att säga att den ska bekämpa diskriminering. Men staten själv utövar en både direkt och indirekt diskriminering av landets minoritetsgrupper. I Holland företräder till exempel staten idén om att statligt stöd kan kanaliseras genom privata jurister, föreningar, eller vilken oberoende aktör som helst. FN delar den här uppfattningen. Men i Sverige vill staten ha kontroll över dessa frågor. Min byrå har flera gånger erbjudits statligt stöd, men vi har tackat nej eftersom vi hellre är lojala mot våra klienter än mot staten, som skulle kunna säga: "Ni kan inte stämma oss för det är ju vi som försörjer er." Den dagen man är beroende av staten för att bekämpa diskriminering, då har man sålt sin själ till djävulen. Om man stämmer statsministern kommer inte polisen att komma och leta efter en i ens hem, men man kan vara säker på att det ekonomiska stödet kommer att skäras ner nästa dag. Den som är beroende av ekonomiskt stöd är censurerad. Tre av de officiella statliga organisationerna som kämpar mot främlingsfientlighet har mycket snäva marginaler för vad de kan göra; om de överskrider dessa riskerar de att bli av med jobbet nästa dag.

CM Vilka inkomster finansierar din byrås verksamhet?

JF Vi skaffar oss inkomster som vilken annan advokatbyrå som helst. En klient betalar inte för första intervjun där vi undersöker fallet. Om de bestämmer sig för att fortsätta så visar vi dem olika möjligheter att finansiera projektet; de kan få ekonomiskt stöd av staten eller sitt försäkringsbolag, och sedan uppskattar vi kostnaderna för våra tjänster. Utöver detta mottar vi ekonomiska medel för konkreta uppdrag och undersökningar.

CM Skulle du kunna berätta vilket som är det vanligaste fallet som ni arbetar med? Ett genomsnittsfall, så att säga.

JF Det vanligaste fallet är en person som nekats anställning trots att de har de rätta kvalifikationerna och kunskaperna för arbetsuppgiften. När de söker jobbet kommer de till intervju, men en infödd, vit svensk får jobbet istället. Ett annat vanligt fall gäller personer som har jobb, men som diskrimineras på sin arbetsplats. Ett exempel kan vara när alla andra på arbetsplatsen får löneförhöjning, men inte de. Och när man analyserar frågan visar sig förklaringarna inte alls vara rationella.

CM Om det vore möjligt att avgöra en sådan sak, hur skulle psyket se ut hos en person som diskrimineras eller är främlingsfientlig? Kanske skulle det kunna tänkas som ett beteende som helt och hållet är utformat genom kulturell fostran, någonting nästan genetiskt.

JF Vi har haft två världskrig. Jag skulle inte kalla dem "världskrig", eftersom varken Afrika eller Latinamerika deltog i dem. USA drogs in i det sista, men båda krigen startades av Tyskland och Europa. Det vita Europa är till sin form rasistiskt. Naturligtvis kan man inte generalisera och säga att varje svensk som är född och uppvuxen i Sverige är rasist. Men det finns väldefinierade uppfattningar om ras. Vi har till exempel uppfattningen om att vita är bättre än alla andra i världen, och detta blir ännu tydligare om man kommer från ett land som Colombia eller från Tredje världen, Afrika eller arabvärlden. Det är en uppfattning med djupa rötter som ingår i konstruktionen av varje individ, till och med i ett socialdemokratiskt land som Sverige. Man kan till och med säga att det är extra sant i Sverige eftersom socialdemokratin har utbildat befolkningen enligt idén om att alla är jämlika, att ingen kan skilja sig från resten, och att "du inte är viktigare än någon annan, stick inte ut, försök inte vara annorlunda". Därför sker en automatisk assimilering av invandrare, oavsett om dessa vill det eller inte, och om de sticker ut och når framgång ses de inte med blida ögon.

Jag har personligen upplevt diskriminering i riksdagen. Jag betraktades – i tidningarna – som den mest aktiva riksdagsmannen mellan 1994 och 1998, vilket skapade mycket fientlighet mot mig. Jag var välkänd, och en del kolleger i riksdagen hånade mig med sådant som "här kommer Sveriges mest kända person". När jag hamnade i konflikt med mitt eget parti sa ordföranden till mig: "Juan, jag har inget problem med det, men du är inte född här och du är ändå mer känd än resten, och det irriterar dem." Mitt svar var: "Då är jag med i fel parti! Du är ordförande för socialdemokraterna i Stockholm; du är ordförande för kommunfullmäktige, och ändå menar du att jag, eftersom jag inte är född här och för att jag har blivit känd, inte har rätt att vara bland de första kandidaterna på partiets valsedel, trots att gräsrotterna har röstat på mig?" Enligt honom var hans synsätt inte diskriminerande, men det var det enligt mig. Han uteslöt mig helt enkelt för att jag talar svenska med brytning och för att jag inte är född här. Svenskar i allmänhet anser sig vara stödjande och ser sig som de svagas förkämpe i världen. Utåt sett är svensken ofta mycket stödjande. Om något händer i Afghanistan donerar en svensk hundra kronor, men här i det egna landet får han problem om någon konkurrerar

om hans jobb, eller om en invandrare visar sig vara mer kvalificerad. Bland invandrare i Sverige finns det en uppfattning att du accepteras av svenskarna så länge du är, eller verkar vara, på en lägre nivå än dem. Men så fort du visar dig vara skickligare, då har du skaffat dig problem, stora problem. Vi har haft fall där mycket intellektuella personer har fått höga positioner för att sedan, som på beställning, degraderas och bli illa behandlade.

Hur tänker och beter sig en diskriminerande individ? Tja, det är svårt att analysera det i ett psykologiskt sammanhang, eftersom det finns många olika sorters diskriminering. Till exempel företrädde jag en ung kvinna i ett omskrivet fall. Hon var född här, hon var muslim och hon pratade svenska som en vit svensk, och hon var utbildad ingenjör och ekonom som sökte arbete på en bank. Hon ringde banken och blev kallad till intervju nästa dag. När hon kom till banken och de såg att hon bar slöja sa kontorschefen att hon inte kunde jobba om hon bar "den där". Hon svarade: "Men du vet inte ens vem jag är, du har inte lyssnat på mig, och innan jag ens fick komma in och sätta mig har du fördomar!" Vi stämde banken och hon fick en ganska stor summa som kompensation. Personen som hade diskriminerat sa i telefon till mig: "Men vi bor ju ändå i Sverige, och hon borde inte ha den där saken på sig." Jag förklarade att "den där saken" var en del av hennes identitet; att det vore som att säga till honom att man inte gillar hans slips. Punkt slut. Men för henne är inte slöjan samma sak som en slips, det är en del av hennes identitet, det är respekt för hennes religion. Han sa: "Nej, jag diskriminerade henne inte, jag tänkte bara på vad våra kunder skulle säga." Så enligt honom gjorde han sig inte skyldig till främlingsfientlighet. Jag försökte få honom att förstå att hans beteende var diskriminerande. Och vi fick honom att förstå genom kompensationen han blev skyldig att betala, vilket blev ganska dyrt för honom. Men det här är bara ett av tusentals exempel.

CM Jag undrar om rättsliga åtgärder och böter verkligen bidrar till att förändra personens sätt att tänka i det här fallet.

JF Kanske kommer inte den här personen att förändra sitt sätt att tänka, men han kommer att vara försiktigare i framtiden, eftersom han sätter bankens ekonomiska intressen på spel. En bank ska inte ha en *färg*, för pengar är pengar och de är välkomna var de än kommer ifrån, oavsett om det är muslimers eller svensks pengar. Det finns 300 000 muslimer i Sverige som skulle kunna ha sina pengar i den banken. Så det är möjligt att personens idéer inte ändras, men han kommer nog att vara försiktigare nästa gång en muslimsk kvinna söker anställning. Andra kommer att ifrågasätta sina idéer och om de är mindre fördomsfulla kommer de att inse att deras idéer var felaktiga, och att alla är jämlika. Det finns personer i den här situationen som har bett om ursäkt efteråt och berättat att de trodde att de inte hade några fördomar.

Ingen människa är utan fördomar. Vi har alla fördomar, på ett eller annat sätt. Det viktiga för mig är huruvida du är medveten om dina fördomar, huruvida du vill göra

dig av med dem; att du ser dig själv som en öppen person som försöker förstå och föreställer dig hur det är att vara i någon annans situation.

CM Anser du att vi som medborgare har ett demokratiskt ansvar?

JF Självklart gör jag det. Det demokratiska ansvaret består i att försvara demokratin. Demokrati är inte något som bara finns där för evigt; det finns grupper med totalitära åsikter som har diktatoriska uppfattningar och vill gripa makten och beröva andra deras demokrati. Till exempel så försöker jag och mina jurister försvara demokratin när vi försöker minska diskriminering och främlingsfientlighet. Varje dag måste vi försvara demokratin. Det kan komma en ny Hitler i Europa när som helst, en person som skulle införa diktatur och förfölja minoriteter. I Sverige finns det nu ett parti som ogillar invandrare och kan bli invalt i riksdagen 2010. Det skulle göra demokratin för invandrare ännu mer beskuren än vad den redan är.

CM Som i Danmark?

JF Danmark är ett land där alla de här sakerna finns, där invandrare förtrycks konstant. Jag har organiserat ett nätverk som heter 6 juni, vilket är Sveriges nationaldag. Vi kallar nätverket så för att vi identifierar oss med Sverige, och 6 juni är något som inte bara gäller svenskar. Nätverket är en omfattande rörelse med flera kända människor med invandrarbakgrund. Vi har förklarat för de politiska partierna att främlingsfientligheten, diskrimineringen och segregationen består, men de vill inte förbättra läget. De accepterar inte invandrare som politiska ledare som företräder sina respektive grupper. Därför har dessa grupper själva tvingat oss att skapa självständiga politiska rörelser, partier som inte bara består av invandrare, men som försvarar ett multikulturellt och pluralistiskt samhälle. Tusentals svenskar uppskattar oss, vissa på grund av sina kärleksförhållanden, andra för att de vill ha ett Sverige som respekterar den andre, och ytterligare andra för att de inser att ett lands utveckling drar nytta av dess inre skillnader. Med ett pluralistiskt tänkande som kommer ur olika kulturella bakgrunder är utveckling möjlig. Men om situationen fortsätter, där invandrades rättigheter ständigt trampas på, då blir vi tvungna att skapa politiska rörelser som representerar alla som försvarar ett pluralistiskt, multikulturellt och multietniskt samhälle, och sätta stopp för attackerna från de växande nynazistiska partierna.

CM Varför har ett sådant parti inte skapats tidigare?

JF Jag personligen är till exempel rädd för att samhället ska polariseras. En annan anledning är att vi har gett det politiska etablissemanget chansen att ta upp vårt problem, men vi har blivit alltmer medvetna om att de inte förstår det. För dem är det multietniska samhället uppnått genom att ha en Muhammed och en Carlos. Men de personerna har ingen makt, de är bara en del av spelet i valtider, då de tas fram: "Här är Muhammed... Muhammed, säg hej" och Muhammed säger hej. Det är inte vår uppfattning, och i vår rörelse har vi såväl svenskar som folk med invandrarbakgrund, varav vissa är ganska välkända. För närvarande är vi 300 runt hela landet. Namnet har kritiserats, men vi har sagt att för oss är Sveriges

nationaldag vår dag också eftersom vi bor här. Om rasisten säger att det är hans dag, ja, då får det vara hans dag också, men beröva mig inte rätten att skapa min egen identitet. Genom namnet 6 juni-rörelsen berättar vi för alla som tror att invandrare själva vill förbli segregerade: "Nej. Vi vill helt och hållet vara en del av det här samhället."

Juan Fonseca har varit riksdagsledamot för socialdemokraterna och driver nu Diskrimineringsbyrån i Stockholm.

**SYSTEMET MÅSTE FÖRÄNDRAS,
REFORMERAS OCH BYGGA PÅ
DELAKTIGHET
ETT SAMTAL MED KARLA LÓPEZ**

Intervju gjord i september 2007 på miljöpartiets kontor i riksdagen.

Jag heter **Karla López** och är riksdagsledamot för Miljöpartiet de gröna. Jag blev invald för ett år sedan och sitter med i utrikesutskottet och försvarsutskottet.

Carlos Motta Vad har de två utskotten för funktioner?

KL Försvarsutskottet bereder ärenden om civilt försvar, militärt försvar och samhällets allmänna säkerhet. Utrikesutskottet bereder ärenden om Sveriges utvecklingsstöd till andra länder, och det har också inflytande över Sveriges relationer med andra stater. Problemet med det senare utskottet är att det i allmänhet inte har så mycket att göra, eftersom regeringen har hand om de frågorna.

CM Vad är miljöpartiets ideologi i Sveriges riksdag?

KL Det är det yngsta partiet. De traditionella svenska partierna är hundra till tvåhundra år gamla. Vi kom in i riksdagen under 1980-talet, och från det att vi grundades har vi haft en väldigt radikal hållning jämfört med de andra partierna. Vi lägger särskild vikt vid att förbättra miljön på olika sätt. Vi fokuserar på hur man kan finansiera och skapa åtgärder för att göra samhället mer ekologiskt, till exempel genom att införa höga skatter på miljöovänliga produkter och aktiviteter, och sänka skatterna på hållbara motsvarigheter. Vi förespråkar även solidaritet med fattiga länder. Vi vill att de länderna ska motta ett intensivt stöd.

CM Vilka frågor lyfter ni fram? Vilken är er professionella "agenda"?

KL Vi förespråkar fred. Även om vi är ett pacifistiskt parti finns det många meningsskiljaktigheter inom partiet självt i det avseendet, så jag tänker fokusera på att förespråka fred. Jag är också intresserad av jämställdhet och av att förbättra kvinnors situation i Sverige. Även om kvinnor här lever i paradiset jämfört med Latinamerika så finns det många aspekter som måste förbättras. Sen förespråkar jag också vissa åtgärder gällande invandrare.

CM Du är ursprungligen från El Salvador. Kan du ge mig en kort levnadsbeskrivning?

KL Jag föddes i El Salvador 1977, men var tvungen att emigrera till Sverige med min familj när jag var tio år. Vi tvingades att lämna landet 1987 som politiska flyktingar under inbördeskriget.

CM Hur kom du fram till att du skulle ägna dig åt politik?

KL Som flykting hade jag redan politiken i blodet. Jag har alltid varit medveten om den politiska situationen både i mitt hemland och här i Sverige genom mina föräldrar. Men katalysatorn var min tid på universitetet. Jag började studera ekologi 1996 och förstod då allvaret i den globala situationen. Vi har enorma ekologiska problem som vi måste lösa, för mänsklighetens fortlevnad står på spel. Vid det tillfället förstod jag att jag var tvungen att ge mig in i politiken, och jag har jobbat inom det fältet i tio år.

CM Så ditt huvudintresse var den allvarliga miljösituationen och du började tackla de andra problemen först senare?

KL Nej. Jag var alltid engagerad i de här frågorna, men jag hade aldrig en plattform som tillät mig att uttrycka dem formellt. Som invandrare och kvinna har jag alltid känt mig diskriminerad, men på den tiden trodde jag att det var ett personligt problem. När jag började på universitetet och kom i kontakt med miljöpartiet fann jag en plattform där jag kunde utveckla mina tankar om kvinnors och invandrades situation. Under den perioden blev detta mina politiska intressen och inte bara personliga problem.

CM Hade du problem med att anpassa dig till språket och kulturen när du kom till Sverige som liten? När började du utveckla ett kritiskt medvetande om de här "skillnaderna"? När förvandlades din personliga erfarenhet till politisk handling?

KL Jag hade aldrig något problem med språket; jag lärde mig svenska ganska fort. På sex månader kunde jag tala flytande. Vad gäller "skillnaderna" så såg jag dem ofta och det gjorde mig arg. Men det var först när jag gav mig in i politiken som jag förstod att jag kunde göra något åt det. Redan under studenttiden, när jag kom i kontakt med kvinnohistoria och genusteori, kunde jag se hur kvinnor hade diskriminerats systematiskt och vilka strategier de hade använt för att frigöra sig. Senare kunde jag koppla min situation som invandrare till dessa teorier, och det var ungefär samtidigt som jag gav mig in i politiken, så jag kunde göra allt på en gång: det politiska, det teoretiska och det känslomässiga.

CM Nu när du sitter i riksdagen, när du har en röst att representera de väljare och den allmänhet som har valt dig, hur har dina erfarenheter hittills varit av att driva de frågor som är viktiga för dig och en del av ditt politiska projekt?

KL Det har varit väldigt svårt. Jag trodde det skulle vara enklare. De som har makt vill inte släppa den och de gör vad som helst för att marginalisera dem som vill ha tillgång till makten för att stärka sin röst. I Sverige, där kvinnor har haft rösträtt sedan 1921, slåss vi fortfarande för jämställdhet. Vi utgör hälften av riksdagen, och ändå måste vi kämpa. Riksdagen är en mycket traditionell institution och det är mycket svårt att förändra den. Jag trodde att den var mer kopplad till resten av samhället, eftersom Sverige är ett väldigt öppet och tolerant land, men riksdagen är mycket sluten och den är mycket värre än resten av landet. Detta är ett allvarligt problem som jag tror måste diskuteras ordentligt. Media har inte gjort sitt jobb ordentligt.

CM Talar du om en byråkratisk maktstruktur som har hindrat dig från att driva din agenda?

KL Den är inte bara byråkratisk, det är en informell maktstruktur. I Sverige talar man om ett "glastak", en osynlig barriär som hindrar vissa grupper från att röra sig uppåt. Det är vad jag upplever just nu. Jag har alltid känt det som att allt var öppet för mig, men nu har jag kommit till en gräns jag inte kan komma förbi, eftersom den informella maktstrukturen inte släpper fram mig.

CM Tror du att omöjligheten för dig att komma framåt har ideologiska anledningar, eller beror det på diskriminering för att du är invandrare eller har radikala idéer? Har den diskriminering du först upplevde i samhället överförts till en officiell nivå?

KL Jag vet att mina idéer är radikala, men problemet handlar mycket mer om min attityd. Jag är väldigt direkt, vilket inte tas väl emot i den här kulturen. Dessutom är jag kvinna, ung och invandrare. Jag ska ge dig ett exempel: på ett omedvetet plan ägnar min sekreterare mer uppmärksamhet åt vad femtioåriga män säger än vad jag har att säga, trots att jag har en högre grad av utbildning och är specialist inom mitt område. Han gör det omedvetet, men den här omedvetna diskrimineringen bidrar till den maktstruktur som marginaliserar mig. Men fortfarande är problemet i grund och botten att jag är radikal och väldigt direkt. Här säger man ingenting rakt ut; allt görs genom formaliteter, allt filtreras och manipuleras. Vilket jag är väldigt dålig på.

CM Känner du att du personligen har tryckts ner, men att dina idéer ändå fått genomslag? Har du fått möjligheten att uttrycka dina idéer när du har drivit en fråga? Är riksdagen demokratisk i det avseendet?

KL När jag har uttryckt mina idéer har svaret blivit att försöka marginalisera mig. Strategin går ut på att alla ser hur den som vågar säga vad han eller hon tycker blir marginaliserad. Det är ett sätt att sprida rädsla så att folk inte vågar säga någonting. Jag tycker inte det är alltför demokratiskt.

CM Vad är din uppfattning om demokratin i Sverige?

KL Det känns inte som att den finns nu för tiden. Den finns naturligtvis rent formellt, men jag tror att den informella maktstrukturen är så stark att den marginaliserar den formella strukturen. Det är ett problem som befolkningen inte känner till. Rent formellt har vi medborgare många rättigheter och folk tror på demokratin, men här på insidan inser man att det inte är okomplicerat. Sverige var mer demokratiskt förut. Det är ingenting jag kan bevisa empiriskt, utan en känsla jag har. Den informella maktstrukturen som är så stark idag fanns inte förr i tiden. Sverige verkade vara mer demokratiskt under 1970- och 1980-talen.

CM Vad är demokrati enligt din mening?

KL Demokrati innebär att alla kan delta på samma villkor. Människan är inte perfekt; det kommer alltid att finnas en informell maktstruktur, men vi måste erkänna detta och medvetet motarbeta den. Om vi klarade av det skulle vi ha en riktig demokrati. Demokrati är när alla känner sig jämlika och kan uttrycka sina åsikter; när alla har samma rätt att förverkliga sina idéer och kan delta på lika villkor. Naturligtvis är detta en myt, men man kan sträva mot denna ideala situation.

CM Anser du att det finns två demokratiska strukturer där den ena hänger samman med det civila samhället och den andra med styret av staten? Menar du att det finns ett system utanför riksdagen där representativ demokrati råder, men att demokratin inuti riksdagen är i fara och hotas av den här informella makten?

KL Jag tror att det alltid kommer att finnas informell makt, även inom deltagardemokrati. För mig är en demokrati där människor känner att de är delaktiga och har rättigheter, det vill säga en deltagardemokrati, är bättre än en representativ demokrati, men problemen kring informella maktstrukturer kommer alltid att finnas, och det måste ske förändringar för att bemöta det. Givetvis tror jag att en representativ eller parlamentarisk demokrati kan fungera, men det måste finnas mekanismer som ifrågasätter den informella maktstrukturen, för annars blir det svårt att uppnå demokrati.

CM Tror du att de svenska medborgarna anser att de lever i en deltagardemokrati?

KL Nej, det tror jag inte. Många svenskar tror dock att de lever i en fullständig demokrati, de litar på sina politiker och ledare, de känner att systemet alltid har varit likadant och att det är rätt att någon annan bestämmer åt dem eftersom det alltid har varit så. De tror att det är rätt att stanna hemma.

CM Svenskar är vana vid att leva i en representativ demokrati där de civila funktionerna har reducerats till ett minimum. Är röstandet kanske den enda demokratiska rätt de känner till?

KL Ja, och ibland rätten att "lobba", att kontakta en politiker eller tidning, men det är inte så vanligt. Eftersom det inte finns någon egentlig fattigdom och inga behov uppstår konformitet. Svenskarna gör sitt jobb, de lever i ett av världens rikaste länder och de är nöjda. Jag tror inte att de skulle vara så konformistiska

med en allvarigare och mer utbredd fattigdom. Kanske skulle en större social medvetenhet uppstå och situationen bli bättre.

CM Tror du att den vanliga medborgaren är medveten om sina demokratiska rättigheter?

KL Både ja och nej. Jag tror att många struntar i att de har fler rättigheter än att bara rösta. Många medborgare tror dessutom att de skulle lyckas, om de försökte genomdriva något slags förändring. Det finns en myt i det här samhället om att allting är perfekt och underbart, och med den följer uppfattningen att det är en smal sak att åstadkomma förändringar i samhället.

CM I ditt fall, hur utövar du dina demokratiska rättigheter som medborgare och representant?

KL Som representant för folket försöker jag ta med i beräkningen vad folk vill att jag ska genomföra. Till exempel finns det organisationer för mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter som kontaktar mig med petitioner, och jag försöker lägga fram dem i riksdagen. Det försöker jag göra. Men som medborgare? Det är en svår fråga.

CM Med demokratiska rättigheter menar jag rösträtten, yttrandefriheten, rätten att organisera sig och så vidare. Emellertid utövar jag inte dessa demokratiska rättigheter själv så ofta, fastän jag teoretiskt sett har möjligheten. När jag intervjuade folk på gatan i Stockholm och frågade dem om de utövade sina demokratiska rättigheter blev svaret oftast: "Ja, jag röstar." Men om man frågar folk om de gör något mer än att rösta får man väldigt få svar. Jag upptäckte att "genomsnittssvensken" inte känner till de möjligheter han eller hon har till medborgerlig handling i det demokratiska systemet. Kanske är detta frågan jag försöker ställa dig. Kan du säga vilket demokratiskt ansvar medborgaren har tillgång till inom systemet?

KL Personligen har jag nog gjort allt det där; jag har varit med i organisationer, jag har försökt få ut min åsikt genom media och så vidare. Men nu när jag är representant ser jag saker och ting på ett annat sätt, eftersom jag är på en högre nivå och inte behöver ta till samma åtgärder som en medborgare. Jag skulle kunna söka upp en minister och fråga honom eller henne varför de inte gör sådant de måste göra, men det hänger samman mer med mitt arbete än mina möjligheter som medborgare. Men visst, alla personer har som medborgare rätten att organisera sig och det är mycket viktigt att de gör det. Min erfarenhet med aktivister säger mig dock att det är mycket byråkrati involverat i deras arbete och att de har maktstrukturer inom sina egna organisationer, vilket i allmänhet gör det omöjligt för dem att uppnå sina ideal. Det är i det här avseendet jag menar att människan inte är perfekt. Tyvärr finns samma problem i riksdagen som i samhällets olika organisationer och föreningar.

60
61

CM Anser du inte att din roll som folkvald också någonstans borde innebära att förmedla till folket att det är nödvändigt att ha en demokratisk och samhällelig medvetenhet?

KL Det viktigaste är personligt och socialt *empowerment*. Om folk inte känner att de har något inflytande eller kan utträtta något, så kommer heller ingenting att utträttas. Det är väldigt viktigt att folk tror att de kan. Nästa steg blir att lära dem hur man gör. Detta är ett allvarligt problem, och det gäller inte bara för riksdagen. Maktstrukturen och etablissemangen inger inte mycket förtroende; makten lär ingen hur man handlar och tar initiativ.

CM Anser du att vi som medborgare har ett demokratiskt ansvar?

KL Ja, det gör jag, och jag menar att detta är grunden till problemet. Folk tror att det är politikerna som ska genomföra förändringen och att politikerna är ansvariga; men de inser inte att de också har ett ansvar. Varför ska jag till exempel rösta om jag inte tycker om det politiska systemet? För att du tillför mer energi i systemet genom att rösta. Jag anser att varje person är ansvarig för sig själv och sin närmaste omgivning. Om man ser problem i samhället som man vet att varken politikerna eller systemet kommer att lösa så måste man lösa dem själv. Ingen annan kommer att göra det. Det nuvarande systemet ger inte folket den här kunskapen, det här mandatet. Vi medborgare röstar och skickar vidare ansvaret till andra.

CM Det är intressant att skilja demokratin från statens lagstiftande system och tillämpa det på en personlig eller subjektiv nivå. Det vill säga, om staten inte fungerar, då tar jag mina demokratiska rättigheter och skyldigheter och får dem att fungera.

KL Det är vårt samhällsansvar att fixa systemet så att det fungerar bättre, och detta måste inte ske via anarkism. Staten kan fortsätta arbeta. Särskilt om det fungerar och folk tycker att det är okej. Men ibland måste folk fundera på hur de ska genomföra den där förändringen själva. Det var så jag gav mig in i politiken. När jag kände att det var mitt ansvar att skapa förändring.

CM Hur ser du på din möjlighet att genomföra den förändringen? Finns det någon möjlighet att förändra systemet från riksdagen?

KL Jag tror att det finns en sådan möjlighet, men det beror helt på om folk vill ha förändring eller inte. Problemet är att det inte finns någon allmän opinion nu. Befolkningen är inte medveten om att systemet inte fungerar. Men om den visste tror jag att många skulle vilja bidra till en positiv förändring. Miljöfrågan är ett exempel på detta. För fem år sedan försökte miljöpartiet höja bensinpriset för att minska koldioxidutsläppen. Det var väldigt svårt, och folk demonstrerade mot reformen. Sen gjorde Al Gore sin film och svenska tidningar började rapportera om vårt stora miljöproblem. Den nya regeringen har höjt bensinpriset under färre klagomål eftersom befolkningen har börjat acceptera reformen. Jag tror att förändring kommer om man bara ökar den folkliga medvetenheten.

CM Vad är din framtid som riksdagsledamot, med tanke på den frustration du känt i riksdagsarbetet?

KL Jag tror inte att jag personligen kan uträtta något. Men jag tror att jag i framtiden kommer att kunna informera det svenska folket på ett strategiskt sätt om vad som verkligen pågår i riksdagen – många har framfört det här tidigare, men ingen har gjort det på ett strategiskt sätt, och då har det fått väldigt lite genomslag bland folk. Till exempel var kvinnor ständiga offer för sexuella trakasserier för fyra fem år sedan. Den frågan tas sällan upp i riksdagen numera, på grund av reformer som har skett till stöd för kvinnor. På samma sätt tror jag att man kan genomföra reformer för att förbättra situationen för unga, invandrare, personer med stark ideologisk övertygelse och personer som är direkta eller annorlunda. Men det måste finnas ett tryck från folket, systemet måste förändras, reformeras och bygga på delaktighet.

CM Vad kommer du att ha för strategi för att få ut det här till folket?

KL Min egen situation i riksdagen är inte särskilt gynnsam. Jag har haft mycket problem med partiledningen eftersom de försöker styra mig, marginalisera mig och få mig att tro att jag står i tacksamhetsskuld till dem. Om jag lämnar riksdagen, vilket är mycket möjligt, skulle jag vilja göra en film. Jag ser det som en av de mest effektiva metoderna. Många föreslår att jag ska skriva en bok, men jag tror inte det är effektivt. En film är ett effektivt medel för att visa folk verkligheten och skapa debatt. Om den strategin skulle fungera och vara populär, så skulle många här bli rädda och försöka förbättra riksdagsledamöternas villkor.

CM Spelar den allmänna opinionen, när den är välinformerad, verkligen roll i riksdagen och får den något inflytande över lagstiftningen?

KL Ja, den spelar en betydande roll. Ta till exempel Frankrike. Politiker vågar inte göra någonting som inte har folkets godkännande. När den är på rätt spår så är den allmänna opinionen livsviktig för hur det lagstiftande parlamentet fungerar.

CM Hur skapas allmän opinion? Finns det ett maktsystem som kontrollerar den allmänna opinionen på samma sätt som maktens informella meta-system?

KL Som svar på hur opinion skapas skulle jag säga Al Gores metod. Jag har hämtat inspiration i den, även om den är svårbemästrad. Jag har försökt få ut information i press och media, men det är omöjligt just på grund av maktstrukturen du nämnde. Media försöker inte förmedla korrekt information; de pratar bara strunt. Det är bättre att hantera den opinionen på ett mer individuellt sätt, precis som Al Gore gjorde.

CM Jag tror att skillnaden mellan dig och Al Gore, om du tillåter, är att han har fördelen av att han ett tag förväntades bli president i den största ekonomiska makten i världen; att han är en extremt välkänd person, och att hans agenda riktade in sig på miljöfrågan, som i stort sett var utforskad på officiell nivå. Al Gore drar vår uppmärksamhet till en väldigt känslig fråga som, även om inga ekonomiska grupper tjänar direkt på den, trots allt är nödvändig för mänsklighetens överlevnad

62
63

och välbefinnande. Om jorden förstörs kan ingen leva. Men om man bestämmer sig för att angripa vissa aspekter som riksdagen brister i, så undrar jag om man inte istället för Al Gores positiva genomslag ses som ett hot, och följaktligen censureras.

KL Det är naturligtvis mycket möjligt, men det är en risk jag måste ta. Jag upplever att många är besvikna, att det finns en besvikelse i det svenska samhället, och min förhoppning är att kunna få hjälp av kulturpersonligheter som har de ekonomiska medlen för att hjälpa mig att sprida budskapet. Även jag själv har makt som riksdagsledamot, en formell makt; så även om det är svårt måste jag försöka.

CM Ser du några utmaningar eller problem för demokratin i Sverige?

KL Samhällsproblem är alltid starkt kopplade till varje samhälles mentalitet och kultur. Svenskar saknar modet att konfrontera systemet, och deras kultur strävar efter att minska deras handlingsutrymme. Varje individ borde ha modet att konfrontera systemet och delta i det. Det är av avgörande betydelse.

För övrigt måste andra grupper och nya influenser släppas in. Det kan inte fortsätta med den nuvarande stängda strukturen. Detta är delvis en spegling av kulturen. Svenskar är ganska blyga, och de pratar hellre med människor de alltid har talat med än personer de inte känner. Samma sak kan sägas om staten. Den håller sig till samma politiska funktionssätt och inga nykomlingar släpps in eftersom man inte vet vad de kommer att ta med sig. I slutändan måste personlig, kulturell, social och politisk förändring genomföras på en och samma gång. Allt är förbundet. Vi kan inte fortsätta med inställningen "jag har rätt, jag har makten"; vi måste ge plats åt andra.

CM Tror du på demokrati som styresskick?

KL Ja och nej. Varje samhälle borde ha olika valmöjligheter i enlighet med dess kultur, mentalitet, befolkning, psykologi och historia. Inte alla samhällen är redo för parlamentarisk demokrati. Deltagardemokrati är bättre för vissa samhällen, för andra passar den parlamentariska demokratin bättre; andra kan behöva något i övergången, och ytterligare andra kan kräva något mer informellt, utan stat. Jag tror inte att det finns en enda lösning som passar alla samhällen i hela världen, utan varje samhälle måste finna sitt eget sätt.

CM Med tanke på vad du berättade om din familjs förflutna och ert förhållande till den salvadoranska konflikten, så antar jag att den historien har bidragit till din politiska medvetenhet på ett personligt plan. Känner du något ansvar mot det landet och den nuvarande politiska situationen?

KL Ja, på vissa sätt känner jag mig ansvarig. Men jag lever mitt liv här, och jag kan inte ta någon annans ansvar. Men jag har tänkt att jag i framtiden skulle vilja förbättra barns och kvinnors situation, en situation som jag anser är allvarlig och som kräver ett personligt arbete snarare än politiska lösningar. Respekten för medmänniskorna brister i mitt hemland. Folk respekterar inte varandra, inte minst om den "andre" är fattig, ung, barn eller kvinna. Jag upplever det som ett av mina

ansvar, även om det på samma gång inte alls är det, eftersom respekt för andra är någonting som varje människa borde se som en personlig uppgift.

Karla López är före detta riksdagsledamot för Miljöpartiet de gröna.

64
65

DEN SVENSKA VÄLFÄRDSSTATEN HAR FÖRÄNDRATS, MEN DEN HAR INTE FÖRSVUNNIT ETT SAMTAL MED LUIS ADOLFO CONDE COSTAS

Intervju gjord i oktober 2007 på Stadsbiblioteket i Stockholm.

Luis Adolfo Conde Costas Jag heter Luis Adolfo Conde Costas och är född i Puerto Rico. Jag studerade företagsekonomi och nationalekonomi i USA innan jag flyttade till Sverige 1983. Här tog jag examen i sociologi, ett ämne jag har undervisat i mer än femton år.

Carlos Motta Vad handlar din sociologiforskning om?

LC Anledningen till att jag kom till Sverige var för att studera den svenska välfärdsstaten. På den tiden sågs den som något exceptionellt, som en balansakt mellan kapitalism och kommunism. Först fokuserade jag på välfärdsstatens ideologi och sedan på studiet av ideologin. Vid den tiden forskade jag på arbetets sociologi, vad arbetets betydelse var, och vissa aspekter av organisationssociologi.

CM När vi bestämde den här intervjun bad jag dig välja en plats som skulle vara symbolisk för begreppet demokrati i Sverige, vilket i stort sett är ämnet för min undersökning. Kan du berätta var vi är och varför du har valt det här stället?

LC Jag föreställde mig att de flesta skulle ta dig till riksdagen, eller kanske ut på gatan, men jag tänkte att en plats som alla kan gå till, oavsett hur du ser ut, hur mycket pengar du har, om du har ett handikapp eller inte, det är Stadsbiblioteket, det kommunala offentliga biblioteket i Stockholm. För mig framstår det också som ett ganska opretentiöst ställe, då det är hit man kommer för att bilda sig gratis.

CM Vet du något om arkitekturen? Byggnaden verkar ha en traditionell och ändå väldigt speciell form.

LC Det ritades av arkitekten Eric Gunnar Asplund. Han var under den perioden påverkad av österländsk arkitektur, så han gjorde så att det skulle likna ett mesopotamiskt tempel. Det slutfördes 1928 och kallas bibliotekscylindern. Det är väldigt luftigt och vackert, men jag har hört folk som jobbar här kritisera det för att det är svårt att hitta böckerna och att det inte finns mycket utrymme att röra sig på.

CM Tack. Jag har intervjuat flera invandrare från Latinamerika som bor i Sverige om deras uppfattning om demokrati, sett ur deras professionella synvinkel och i förhållande till frågor om invandring. Vad innebär demokrati för dig?

LC Man bör titta på demokratin från flera håll istället för att ge ett "officiellt" eller akademiskt svar. Demokrati för mig är när folket rådfrågas och deltar i beslutsprocessen. Jag tänker på demokrati som decentralisering istället för att någon högst upp säger vad folk ska göra eller hur de ska bete sig. Människor som är berörda av vissa frågor eller problem borde träffas för att försöka hitta en lösning, försöka nå konsensus.

CM Tycker du, med detta sagt, att man lever i en demokratisk stat i Sverige?

LC Jag tycker att Sverige är ett väldigt demokratiskt land, men idén om människors deltagande i samhällsfrågor var en ännu större del av samhällsmedvetandet när jag kom hit under 1980-talet, kanske till viss del för att svenskarna hade varit under socialdemokratiskt styre i 40 år. Men idén om att folk deltar och att politikerna lyssnar på folket finns fortfarande, åtminstone på pappret. Jag tycker att vi ska vara kritiska mot demokratin, kräva mer decentralisering och mindre av en politisk oligarki som fattar besluten å folkets vägnar. Men i allmänhet fungerar demokratin väl. Den svenska regeringen försöker föra vidare information till många olika delar av samhället, till organisationer och grupper.

CM Hur uppfattas demokratin ur ett arbetarperspektiv?

LC Under 1980-talet vände man sig ofta till arbetstagarerna och frågade efter deras mening. Arbetarklassen deltog aktivt i beslutsfattandet eftersom de flesta svenskar var fackligt anslutna. Regeringen talade med arbetarna via facket. Demokratin i Sverige var till stor del en arbetardemokrati där alla hade rätt till arbete och försörjning. Fackföreningarna försökte säkerställa det. Eftersom regeringen var på arbetarnas sida var det inte svårt för det arbetande folket att göra sig hörda för regeringen genom facken. Detta har förändrats totalt. Vi har fortfarande fackföreningar och kanske är över 90 procent av svenskarna fackanslutna, men idag har fackföreningarna väldigt lite makt och just nu finns det inte mycket man kan göra åt saken. Jag tycker att fackföreningarna idag blockerar mer radikala lösningar istället för att förespråka dem. Det skiljer sig kraftigt mot hur det brukade vara. Regeringen är inte längre en arbetarregering, men intressant nog har arbetarklassen antagit alltmer av typiska medelklassvärderingar ju högre den har nått socialt. De har till och med blivit kritiska mot arbetarvänliga regeringar trots att de kommer från en relativt enkel bakgrund.

68
69

CM Kan du berätta lite om bakgrunden till arbetarrörelsen och dess regeringar i Sverige?

LC Arbetarrörelsen influerades av idéer från Tyskland. Under det tidiga 1900-talet uppstod det i Sverige som i många andra länder en spricka mellan dem som ville ha en samhällsrevolution och dem som ville ta den parlamentariska vägen. Striden vanns av dem som ville ta den parlamentariska vägen, med reformer, som ville acceptera det borgerliga samhället och kapitalismen som system. Arbetarrörelsen i Sverige har varit en reformistisk rörelse sedan 1920-talet, och de lyckades komma till makten väldigt tidigt, precis före andra världskriget, först genom koalitioner och sedan på egen hand. Arbetarregeringarna satt vid makten i ungefär 40 år – från 1930-talet till 1970-talet – och överenskommelsen mellan samhällets olika sektorer var att den svenska staten tillsammans med industrin och handeln skulle ge det arbetande folket allt som behövdes för en acceptabel levnadsnivå. I utbyte skulle arbetarklassen inte försöka göra revolution. Idén var att arbetarna skulle acceptera reformerna eftersom de skulle se att deras levnadsstandard höjdes med åren, vilket den gjorde. Den så kallade "svenska modellen" fungerade ganska bra. Sedan, enligt den svenska väljarkåren, krävdes förändring på grund av internationella ekonomiska problem, så under 1970-talet röstade de för första gången för en borgerlig regering. Vid den tidpunkten hade mycket uppnåtts här i Sverige. Välfärdsstaten var redan etablerad, vilket till stor del är de socialdemokratiska regeringarnas förtjänst. Idag står vi inför en annan situation. Individerna och den individuella tillfredsställelsen betonar mer. Idéerna om social rättvisa och om att lyssna på en välvillig statsmakt som arbetar för folket och fackföreningarna har förändrats.

CM Ur ett socialistiskt perspektiv skulle man kunna säga att det har skett en tillbakagång i förhållande till de progressiva resultat som hade uppnåtts under 1970-talet. Varför förändrades saker och ting? Var det ett svar på den internationella nyliberala ekonomiska modellen?

LC Olof Palmes närvaro i den svenska regeringen under 1960- och 1970-talen var av avgörande betydelse för den progressiva samhällssynen i det här landet. Palme försökte upprätthålla politikens företrädare över ekonomin, vilket innebar att de ekonomiska problemen i Sverige löstes politiskt. Jag säger inte att Palme står över kritik, för efter hans död kom det fram många saker som visade att han kanske var mer konservativ än vad folk trodde. Men han försökte åtminstone bromsa den internationella kapitalismens framfart i Sverige. Inte mer än två eller tre år efter Palmes död (1986) rörde sig socialdemokraterna kraftigt mot den politiska mitten. Finansministern i den socialdemokratiska regeringen rörde sig mot höger och ville hellre använda sig av den fria marknaden än att lösa problemen inom själva landet. Genom att acceptera marknadens krav började det svenska samhället förändras. Under den här perioden blev arbetarrörelsens program mer konservativt. Och vi

är fortfarande där. Det nuvarande socialdemokratiska partiet är ett mittenparti, medan det tidigare var mer åt vänster, mer socialistiskt.

CM Hur skulle du karaktärisera den här rörelsen från vänster till mitten, vad gäller dess effekter på arbetarnas och den allmänna befolkningens villkor?

LC Välfärdsstaten var någonting väldigt konkret. Var man till exempel arbetslös kunde man få upp till 85 procent eller till och med 90 procent av lönen (beroende på ens tidigare arbete) tills man hittade ett annat arbete. Hade man inget jobb hjälpte staten en att få ett, men man tvingades inte ta något man inte ville ha. Man kunde vänta tills man fick det jobb man trivdes med eller som man hade de rätta kvalifikationerna för. Det var ett väldigt generöst system på det sättet. Till exempel behövde många som uppsökte läkare aldrig betala.

Systemets sönderfall började under 1980-talet, då det plötsligt blev otänkbart att få 85 procent av lönen. Ersättningen sjönk till 70 procent och man fick inte betalt för de första dagarna man var sjuk. De började pressa folk att söka jobb och att ta den anställning som var ledig, oavsett om den passade ens kvalifikationer eller inte. Den här politiken drivs fortfarande men på ett ännu striktare sätt. Den svenska välfärdsstaten har alltså förändrats, men den har inte försvunnit. Jag vill understryka att även folk som befinner sig till höger på den politiska skalan accepterar att staten eller regeringen ska tillhandahålla vissa saker åt befolkningen. Här handlar diskussionen om – och detta kanske är en del av det svenska demokratiska arvet – inte om att göra sig av med välfärdsstaten, men att reducera den till ett minimum och bara erbjuda hjälp i extrema nödfall.

CM Kan du berätta om invandrarnas speciella villkor i det här systemet under 1970-talet jämfört med idag?

LC Sett ur en historikers perspektiv är invandringen till Sverige en relativt ny fråga, eftersom svenskarna lämnade landet i mycket stor skala fram till 1920-talet. Egentligen kan man säga att Sverige inte blev en utvecklad industriell ekonomi förrän vid ungefär den tidpunkten, och följaktligen började folk komma till Sverige; oftast ryssar som flydde revolutionen, östeuropéer och östeuropeiska judar. Efter 1940-talet blev Sverige ett land med immigration, och arbetare från Jugoslavien, Italien och Grekland började anlända. Man skulle kunna säga att dessa var med och byggde välfärdsstaten med sin arbetskraft. Man kan notera att det var vid denna tid som svenskar började äta pasta och annan importerad mat. Till exempel öppnade den första kebabrestaurangen i Sverige i början av 1980-talet, vilket är väldigt sent jämfört med andra europeiska länder.

Mer än tusen finnar invandrade till Sverige i början av 1970-talet, men de betraktades som så nära svenskarna att de inte sågs som ett problem. Från och med då immigrerade tusentals latinamerikaner som en följd av militärdiktaturerna i flera av länderna i den regionen. Asiatisk och afrikansk immigration ökade också. Till en början välkomnades invandrarna för att ekonomin kunde svälja dem, och det fanns egentligen ingen politik för hur de skulle integreras i det svenska systemet.

72
73

Ekonomi gick bra, invandrare fick arbeten och de var nöjda. Välfärdsstaten fungerade, vilket innebar att det inte uppstod någon fiendskap mellan svenskar och invandrare.

Efter 1970-talet höjdes kritiska röster mot invandringen, delvis för att ekonomin förvärrades. Under 1980-talet, när socialdemokraterna lade mer vikt på individen än kollektiva förmåner, var tanken att var och en skulle ta hand om sig själv. Om invandrare inte kunde hitta arbete så var det deras problem. Sverige var känt för sin beskyddande hållning, för att staten tog hand om alla, och folk var nöjda med det eftersom det till stor del fungerade. Nu när regeringen inte längre driver den här linjen och när ekonomin inte går så bra är situationen för invandrare mindre gynnsam, men de fortsätter att komma eftersom Sverige till exempel är ett av få länder i världen som accepterar invandrare med handikapp, en grupp som är en "börda" för ekonomin. Sverige fortsätter att vara öppet och tillåter folk att invandra. Men samtidigt finns en allvarlig diskriminering på arbetsmarknaden. Det är väldigt svårt för invandrare att hitta jobb om deras namn inte låter europeiska. Och även om de gör det måste de låta som *rätt* europeiska invandrare, annars får de inte jobbet. Det blir mycket svårare; uppkomsten av skinnhuvuden och nynazistiska partier vittnar om detta. Politiken gav upp sitt försök att bemästra samhällets ekonomiska problem, och övergav Palmes stora tradition.

CM Är invandrare jämlika inför lagen i det svenska systemet?

LC På pappret skyddas invandrare. Till exempel införde riksdagen nyss en lag för att bekämpa diskriminering av HBT-personer, personer med handikapp och personer med utomeuropeisk bakgrund. Det har dock visat sig vara väldigt svårt att dra organisationer eller företag inför rätta, eftersom det alltid finns en ursäkt som utesluter diskrimineringen. För inte så länge sedan anmäldes hundratals fall till "Ombudsmannen mot etnisk diskriminering", personen som tar hand om de här fallen och försöker dra organisationer inför rätta. Av alla anmälda fall undersökte han bara ett, och i det fallet förlorade han. Om du tittar i statistiken ser det ut som om det inte finns någon diskriminering, men om du frågar folk på gatan, särskilt folk som inte har europeisk bakgrund, så kan de berätta om hur de skickat in dussintals arbetsansökningar och inte fått ett enda samtal tillbaka. På grund av mitt arbete med organisationssociologi har jag talat med många invandrare som har berättat att de skjuts åt sidan när de söker jobb, eftersom deras namn inte låter svenska. Många svenska anställda ser inte detta som diskriminerande. I själva verket kan de vara ihop med invandrare, vara gifta med invandrare eller till och med ha barn med invandrare, men när det gäller en anställning, då tar de först och främst svenskar.

CM Detta är en fråga som har kommit upp under några av de tidigare intervjuerna jag har gjort. Jag frågade faktiskt Juan Fonseca, antidiskrimineringsadvokat och före detta socialdemokratisk riksdagsman, hur han trodde att man skulle kunna förändra samhällets inneboende fördomar på det här området, särskilt när lagarna är progressiva och stödjer invandrarnas rättigheter. Tror du att det finns någon

lösning på den här situationen när det verkar vara något så djupt liggande i den här kulturen?

LC Lösningen kommer, men den kommer långsamt. Nästan 50 procent av svenskarna har ickesvensk bakgrund. Med ickesvensk menar jag inte nödvändigtvis att deras mamma är från Moçambique, utan hon kan lika gärna vara från Finland. Det finns så många människor i Sverige med ickesvensk familjebakgrund att vid en viss punkt kommer frågan om att vara "svensk" helt enkelt att försvinna. Glöm inte att Sverige endast har tagit emot ickeuropeiska invandrare i ungefär fyrtio år.

Se på svenska tonåringar och barn idag: de är blandade. Med tiden kommer det inte att finnas behov av diskriminering när man söker jobb, för alla kommer att tillhöra samma kategori. Jag hoppas att det svenska samhället förändras på det här sättet. Kanske låter det alltför optimistiskt, men kom ihåg att det är helt nyligen som Sverige började ha förbindelser med andra kulturer.

CM Utövar du dina demokratiska rättigheter?

LC Jag röstar. Jag blev svensk medborgare för tre månader sedan, efter att ha bott i landet i tjugofem år. Nästa riksdagsval kommer att vara det första jag kan rösta i, även om jag alltid har röstat i lokal- och regionalvalen. Jag hade den rätten som utlänning, vilket är en relativt demokratisk egenskap i det här systemet.

Ur ett annat perspektiv, i min roll som lärare, försöker jag tala med mina studenter om hur det svenska samhället förändras, om hur vi inte ska låta ekonomin diktera villkoren för hur vi ska organisera samhället, om att tänka på att det alltid finns alternativ, särskilt om de går samman för att ha en dialog och hålla sig välinformerad. Vad jag gör för demokratin är alltså att försöka öppna folksinnet för förändringar och att saker kan göras annorlunda.

CM Har alla som bor i Sverige samma rättigheter?

LC På pappret har de det, men som i de flesta andra länder i västvärlden är det din sociala ställning som avgör hur mycket inflytande du har i samhället. En artikel som nyligen publicerades rapporterade att en procent av Sveriges befolkning äger fyrtio procent av landets samlade förmögenhet. I många andra länder skulle det betyda att resten av befolkningen är fattig, men här har till och med de fattigaste en levnadsstandard som skulle göra de flesta utanför Sverige nöjda.

CM Om vi går tillbaka till diskussionen om arbetarna; vad har de för rättigheter?

LC Arbetare har rätt till upp till ett och ett halvt års föräldraledighet. Det är nästan en helig ko i Sverige. Även de borgerliga partierna vill behålla den förmånen. Om man själv eller ens barn drabbas av sjukdom har man rätt att stanna hemma och ta hand om sig eller barnen.

Men när jag kom till Sverige i början av 1980-talet kunde man inte få sparken. Det fanns inga ursäkter för att sparka någon, såvida det inte var väldigt allvarliga saker som helt enkelt förbjöd dig att arbeta vidare. Idag kan facket inte göra någonting åt uppsägningar förutom att förhandla fram en kompensation, oftast i form av en summa pengar som motsvarar sex månadslöner.

74
75

CM Har vi ett demokratiskt ansvar?

LC Demokrati är något man måste jobba på, ungefär som ett förhållande. Man måste hålla sig informerad och ta sig tid att träffa människor och diskutera. Ett av dagens problem är att folk tycks ha för lite tid för samhällsengagemang. På grund av den förskjutning i politiken jag talade om tidigare, från intresset för det kollektivt goda till betoningen på individens nytta, så har folk ett större personligt ansvar att få det att gå ihop. Därför måste folk jobba mer än tidigare. Gemensamma samhällsfrågor kommer i andra hand; de har inte längre någon prioritet. Prioriteten ligger nu på individen och hans eller hennes status, utseende, hobbies och vad han eller hon tycker om att göra. Vi lägger fokus på de här sakerna snarare än på gemensamma värden eller på att försöka stärka demokratin i bemärkelsen att återupprätta det sociala skyddsnät som fanns i välfärdsstaten. Istället för att kämpa för sådana saker investerar folk tid och pengar bara på sig själva. Jag är mycket kritisk mot detta därför att alla samhällets gemensamma lokaler och anläggningar får förfalla och inte underhålls som förut.

CM De här idealistiska välfärdsvärderingarna verkar tillhöra historien nu; de reproduceras inte i utbildningen. Har det blivit ett slags historiskt narrativ?

LC Nyckelordet är "reproducera". Dessa värden reproduceras inte längre. Jag ska ge ett konkret exempel. 1983 såg jag aldrig någon slänga skräp på gatan, och jag hörde aldrig om slagsmål, knivhugg eller till och med våldtäkter i tunnelbanan. Folk verkar ha varit ganska nöjda med vad de hade. Nu för tiden ser man vem som helst slänga skräp på gatan och gatuvåldet har ökat kraftigt. Det är genom de här problemen man inser vikten av att föräldrar talar med sina barn och försöker reproducera dessa "idealistiska" värderingar som en gång var så viktiga för samhället. Idag råder en mentalitet där man kan slänga upp fötterna på sätet och kasta vad som helst på marken för att det offentliga inte är ens privata egendom. Det visar hur mycket Sverige har förändrats. Allt var inte bättre förr; jag vill inte falla in i den klyschan. Men det händer saker nu som inte skulle ha hänt under välfärdsstaten.

CM Har det skett en förändring i utbildningspolitiken för skolor och universitet?

LC En kritik jag har mot universiteten i Sverige är att de istället för att utbilda intellektuella akademiker snarare *producerar* akademiker som kan hitta jobb. Många av dem som studerar vid universitetet kräver detta. Idén om att studera vid universitetet för att få en solid intellektuell utbildning i en rad olika ämnen, att utveckla en analytisk förmåga och intellektuella färdigheter tycks idag förlegad. Nu skriver många in sig vid universitetet för att certifieras för ett jobb på marknaden. Och om marknaden förändras måste även universitetet förändras. Universiteten anpassar sig för mycket till marknadskraven, vilket inte alls borde vara något mål inom utbildningsväsendet. Till och med i gymnasiet, om man frågar ungdomar vad de vill göra, blir svaret att de bara vill ha karriärer som ger dem status, makt och

Stoppa rasismen!

**AGERA
MOT
SCHENGEN
!**

Sid 3

**RASISTISK
HOTBILD
I EKERÖ**

Sid 5

**"RASISM
AROR UR
OKUNSKAP"**

**UTBLICK
FINLAND**

pengar. Idéer om att göra något för samhället eller att förbättra läget för andra är väldigt ovanligt.

CM Ser du några andra utmaningar mot demokratin i Sverige idag?

LC En av de största utmaningarna är att ha en öppen inställning till invandringen, för Sverige kommer att behöva de här nya medborgarna som arbetskraft både för deras egen skull och för samhällets skull. Tyvärr möts många invandrare av diskriminering. Det bor tusentals människor i det här landet som inte identifierar sig som "svenskar"; personer som inte känner att de hör hemma fastän de är födda här och kanske inte vet någonting om sina föräldrars hemländer och kulturer. Många invandrare i gymnasiet vill leva och vidareutbilda sig utomlands. De har ingen känsla av nationell tillhörighet. Det är ett stort problem, eftersom det aldrig har funnits en övergripande politik för hur man ska behandla invandrare.

CM Olika invandrare möts av olika mycket acceptans i Sverige. Till exempel tillhörde en stor del av de chilensare som kom under 1970-talet en intellektuell elit som hade band till Allendes socialistiska regering. De anpassade sig enkelt till de svenska värderingarna och välkomnades i allmänhet av samhället. I kontrast till detta kommer dagens irakiska invandrare från en mycket annorlunda social sfär. Håller du med om att olika invandrare möts av olika mycket acceptans?

LC Enligt en doktorsavhandling som en student lade fram på mitt universitet har svenskarna traditionellt ansett sig vara lika goda som amerikaner och briter. Fransmän hamnar lite längre ner på skalan, följda av tyskar, sedan sydeuropéer och sist alla utanför Europa och USA. Det här förändras om man tittar på den internationella scenen. Delvis för att Kina förändras, så att kinesiska saker numera finns i överflöd och har fått mer status, precis som japanska saker fick tidigare.

Ett tydligt drag hos invandringen nu är att många muslimer emigrerar. De kommer under en tid när de mest högljudda elementen i deras hemländer är militanta islamister, vilket innebär att västvärlden på ett fördömsfullt sätt förknippar muslimer med militant islamism. Människor är rädda, dåligt informerade och vet inte riktigt hur de ska behandla och acceptera muslimer. Detta beror till stor del på media.

Frågan om religion har också blivit mer framträdande. Till exempel talar jag mycket mer om religion i gymnasierna nu, än när jag kom till landet. Det uppstår konflikter mellan svenskar och invandrade svenskar om tro och religion. Om dessa frågor ska gå att lösa måste det finnas en övergripande plan, vilket helt och hållet saknas på regeringsnivå.

För tillfället verkar ekonomin fortfarande något så när tåla att invandrare tas emot, även om de betraktas med misstänksamhet på det kulturella planet: "Det handlar inte om att vi inte tycker om dig och det handlar inte om brist på respekt; det är bara att du inte vet hur du ska bete dig i din nya svenska omgivning. Och på grund av det tar jag hellre en svensk, för mitt liv blir så mycket enklare om jag anställer en svensk." Det finns kunskapsbrister i samhället i stort, och det är just på

grund av den här sortens diskriminering som det finns en ovilja hos många att se sig som invandrare och svensk på samma gång.

Luis Adolfo Conde Costas är sociolog och bor i Stockholm

**PROGRESSIV LAGSTIFTNING OCH REPRESSIV
KULTUR: POLITIKEN KRING SEXUELL
LÄGGNING**

KAMPEN MOT DEN HETEROSEXUELLA DIKTATUREN ETT SAMTAL MED CARLOS DÍAZ

Intervju gjord i november 2007 på RFSL:s (Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter) kontor i Stockholm.

Carlos Motta Demokratibegreppet är mycket omfattande, och det kan tillämpas på flera olika områden av samhället. Projektet jag arbetar med i Sverige har sin grund i de olika samtal där jag ber folk ge sin bild av den svenska demokratin, sett ur deras perspektiv som utlänningar. Jag har intervjuat latinamerikanska invandrare som är svenska medborgare eller bor permanent i Sverige, och som arbetar med frågor kring lagstiftning; antingen inom statliga institutioner eller ideella organisationer som sysslar med diskriminering på grund av etnisk eller religiös tillhörighet eller sexuell läggning. Vill du presentera dig själv och beskriva ditt arbete?

Jag heter **Carlos Díaz**, jag är 39 år, jag är från Argentina och jag har bott i Sverige i fjorton år. För närvarande jobbar jag på Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter, RFSL, en organisation som arbetar för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners lika rättigheter på samhällets alla områden, och även för att främja en kultur mot diskriminering på grund av sexuell läggning.

Projektet jag leder har som mål att skapa medvetenhet kring frågor om sexuell läggning på arbetsmarknaden. Vi informerar och föreläser om hur relevant en persons sexuella läggning är i arbetslivet. När vi till exempel går till en arbetsplats är den vanligaste frågan: "Vad spelar det här för roll i arbetet? Vad jag gör i sängen

eller med min partner har ingenting att göra med mitt arbete.” Men det stämmer faktiskt inte, för var och en som har haft ett jobb och som har arbetat i grupp vet i stort sett vem som är gift och vem som är ogift, vem som har barn och vem som inte har barn, och så vidare. Sexualitet är inte bara en privat eller intim fråga om vem du har sex med; det är något mycket mer omfattande. Sexualitet handlar också om vem du lever med, hur din familj ser ut och vilka förhållanden du har till andra människor.

CM Döljer människor sin sexualitet på arbetsplatser i Sverige?

CD I en undersökning av den svenska arbetsmarknaden gjorde man en enkät om den här frågan. Av de många intervjuade var det hälften som öppet visar sin sexuella läggning på arbetet. Om man jämför detta med situationen i andra länder, så kan vi säga att det är ett jättebra resultat, och att det är en positiv och mycket stor andel. Men om man jämför det med heterosexuell verklighet så är det oproportionerligt. Jag vet ingen heterosexuell som döljer sin sexuella läggning på sin arbetsplats. Och då är det inte så bra siffror. Dessutom var de flesta av de intervjuade medlemmar i den här organisationen. Det är människor som har organiserat sig, som är väldigt medvetna om diskriminering; det är människor som vet vilka rättigheter de har. Men majoriteten av alla HBT-personer tillhör inte den här organisationen, och har inte tillgång till den information våra medlemmar har.

CM Tiger man om sin sexuella läggning på jobbet av rädsla för att bli diskriminerad?

CD Heterosexualiteten, såsom normen på arbetsmarknaden, fungerar som ett slags minidiktatur. Ingen säger att det är förbjudet att vara lesbisk, gay eller transperson; förbudet gäller snarare att tala om sin sexualitet. Här antas alla vara heterosexuella tills motsatsen har bevisats. Ingen nämner *olika former av sexualitet*, och ingen nämner någonsin samkönade par. Det enda sättet att tala om det här är genom att skämta; aldrig genom att vara allvarlig.

CM Hur ser den svenska situationen ut rent specifikt?

CD Det finns ingen öppen diskriminering i Sverige. Diskussionen är extremt politiskt korrekt; folk är medvetna om att diskriminering är förbjudet och att de inte kan tala illa om minoriteter. Men det är en mycket absurd medvetenhet; diskrimineringen har inte försvunnit, bara förändrats.

CM Det demokratiska systemet i Sverige betraktas som ett av världens mest utvecklade. Vad är HBT-personers lagliga situation som medborgare i detta system?

CD Det handlar om olika nivåer. HBT-personers rättigheter i Sverige har onekligen förbättrats om man jämför med andra länder. Till exempel gäller samma lagar för alla; lagen gör inte längre skillnad mellan heterosexuella och HBT-personer. Men samhället har inte förändrats på samma sätt. Lagen är en sak och det som händer på gatan, på jobbet eller när man söker vård på sjukhuset är något helt annat. Ligger vi märke till reklamen på andra sidan gatan? När vi ser på tv, lägger vi då märke till vilket slags par de visar oss? När man i skolan får läsa meningar som “mamma lagar middag medan pappa arbetar” så blir det tydligt att lagen

84
85

säger en sak medan kulturen verkar i en annan riktning. Lagar räcker inte; vi måste fråga oss vilka ideal som upprätthålls i vår kultur. Till exempel lever fortfarande föreställningen kvar om att en familj består av mamma, pappa, son och dotter, och ingenting annat. Och dessa ideal upprätthålls inom varje område: genom reklam och tv, genom sättet historien berättas och sättet man lär sig språket. När man till exempel fyller i hälsorelaterade blanketter, så måste du som man i vissa fall ange din frus namn. Den sortens blanketter är utformade på ett sätt som utesluter par eller individer som inte passar in i detta heteronormativa ideal.

CM Hur kan man bekämpa en så djupt rotad kultur av diskriminering och fördomar?

CD Jag tror att det är ett långsiktigt projekt som kommer att ta många år, och att resultaten kommer att bero på hur intensivt det genomförs. Om det inte finns några resurser och ingen tid till de här frågorna så kommer heller ingenting att hända. Det kommer att stiftas jämställdhetslagar, men faktum är att folk inte tar med sig den svenska lagboken ut på gatan; vad de styrs av är vad de har lärt sig hemma och i skolan, och de håller sig till idéerna de har vuxit upp med. Om inte de idéerna ändras så kommer situationen alltid förbli densamma. Det är därför jag anser att utbildning är något fundamentalt.

CM Finns det utbildningsprojekt kring de här frågorna i Sverige? Får eleverna lära sig i skolan att bryta mot de regler för hur man uppför sig som skolan vanligtvis förknippas med?

CD Nej, det finns det inte. Inte något övergripande. Det finns enstaka projekt, som det jag arbetar med till exempel. Det är ett projekt som erbjuder lärare olika metoder de kan tillämpa, men det är inte införlivat i lärarutbildningen på en institutionell nivå.

CM Vad är mediernas roll i det här avseendet? Jag tror att media kan spela en stor roll för att skapa ett slags alternativt medvetande. Finns det någon som invänder mot den heterosexuella standarden?

CD Jag vet inte. Det finns ett medvetande inom media, men medierna behöver stereotyper och de behöver rapportera enkla nyheter; de återfaller alltid till klichéer och enkla saker som säljer och inte bryter mot traditionen.

CM Har en invandrare som blivit svensk medborgare fullständiga demokratiska rättigheter?

CD Ja, så är det. Men jag är medveten om att dessa rättigheter inte är givna. Alla har inte tillgång till dem. Det är en fråga om var man rör sig och vilka kontakter man har, vilket är väldigt motsägelsefullt; om man till exempel vill jobba i den här organisationen måste man kunna tala svenska. Den som inte talar svenska kan inte göra sig förstörd. Dessutom måste man vara medlem för att tillhöra den här organisationen. Det är i och för sig inte ett krav för att få vår rådgivning eller vårt kuratorstöd eftersom alla har rätt till det, men för att få en viss makt, för att få en position i ledningen, måste man närvara vid mötena som hålls här i Stockholm. Men

om man inte bor i Stockholm, hur ska man då komma till mötena? Särskilt om man är invandrare och man håller på att börja sitt nya liv här, då har man inte mycket tid eller utrymme för sånt. I allmänhet måste man ta ett jobb som ingen infödd svensk vill ha, ett jobb på helger och utan fasta arbetstider... Jag tror att ens möjligheter att delta i en sådan här organisation blir väldigt begränsade.

CM Menar du att det finns en hierarkisk maktstruktur på styrelsenivå?

CD Ja, precis. De som organiserar sig, de som kommer i kontakt med den här organisationen, de som kan delta och fatta beslut är ofta personer – och jag menar inte alla, men många – som lever väldigt trygga liv i bemärkelsen att de har ett arbete, fast lön, bestämda arbetstider och långsiktigt boende.

CM Har invandrade HBT-personer samma rättigheter som svenska HBT-personer?

CD Det finns vissa skillnader. Till exempel vad gäller invandrare från länder med stora sociala skillnader. I exempelvis Argentina finns det folk som är så fattiga att de inte kan läsa och skriva. Och de skillnaderna ökar när folk utvandrar; de försvinner inte bara för att folk flyttar till Sverige. Här finns samma krav på läs- och skrivkunnighet.

CM Du säger alltså att alla HBT-personer i princip har samma rättigheter. Men det finns också en rad förhållanden som invandrare bär med sig från sitt hemland, och som skiljer dem från svenskfödda personer?

CD Precis, för när folk i Sverige talar om HBT-frågor antas alla berörda vara födda här, alla förväntas ha samma utbildningsnivå och ingen förväntas ha invandrat. Det är en diskussion med mycket normativa utgångspunkter, eftersom den förnekar invandrarskapets specifika villkor.

CM Vem driver den diskussionen? Är det regeringen eller RFSL själv?

CD Det normativa sker på en omedveten nivå; kring normer och uttalade regler.

CM Men om vi utgår från idén om att den här organisationens uppdrag är att utmana regler och traditioner, hur ska vi då förstå att samma organisation, på en omedveten nivå, gynnar precis det som den motarbetar, nämligen det normativa elementet?

CD Vad jag försöker säga är att även om det finns en medvetenhet om att människor kommer från olika platser, att människor har olika problem och att man måste arbeta med olika perspektiv, så misslyckas man med att inkorporera dessa perspektiv. Därför uppstår egna mötesplatser för att diskutera de här frågorna som, eftersom de är främmande, aldrig blir en naturlig del av den allmänna diskussionen om HBT-frågor i Sverige. Det uppstår en separat diskussion, och en egen liten klick skapas. Å andra sidan kan frågan om acceptans förstås på många olika nivåer, eftersom tolerans och respekt inte är samma sak. Låt oss till exempel titta på den här organisationens historia. Fram till mitten av 90-talet fanns det fortfarande mycket intolerans. Men situationen förändrades plötsligt när RFSL började kämpa för homosexuella pars rättigheter. Intolerans förvandlades till tolerans, men inte

86
87

respekt. Vad jag menar är att så länge man imiterar heterosexuella normer, så är allting okej i heterosamhällets ögon. Men om man tar avstånd från de normerna, om man till exempel förespråkar promiskuitet... varför måste jag leva i en parrelation, varför måste jag spendera hela mitt liv med samma person? ... då gäller det att akta sig. Vilket bevisar att den nuvarande toleransen är medioker, och att toleransen endast fungerar enligt modellen: "Titta, HBT-rörelsen är precis som oss, de har samma ideal, de vill leva precis som vi gör." Det finns ingen plats för dem som vill något annat eller som handlar efter andra ideal.

CM Du talar om det heterosexuella samhällets tolerans mot HBT-rörelsen. Men hur ser du på situationen inom HBT-rörelsen själv, i förhållande till behovet av att för sin egen skull uppfylla visa roller som signalerar jämlikhet, som möjligheten att omdefiniera äktenskapet och att gifta sig, eller att skapa en konventionell familj? Varför tror du att folk inom HBT-rörelsen kämpar för ideal som, per definition, är heteronormativa?

CD Jag tror inte att det är ideal, utan strategier. Skillnaden är att en strategi används för att uppnå någonting annat. Ur en strategisk synvinkel kan man bestämma sig för att inte se diskriminering, för att skydda sin hälsa. För om man såg all diskriminering hela tiden så skulle man bli sjuk. Ur en strategisk synvinkel kan man också välja att som homosexuell, bisexuell eller transperson leva sitt liv efter hur andra tycker att man ska leva det, för att på så sätt uppnå något slags självbestämmanderätt. Genom att reproducera det idealet vet man ju att man uppnår någonting. Men detta har både för- och nackdelar. Du kan skapa dig ett utrymme som i viss mån hjälper dig att vinna andra strider, men problemet är att du fortfarande sviker någonting, eftersom alla vet att det varken är vad du själv eller gruppen du tillhör vill ha.

CM Skulle man, för att uttrycka vårt samtal i politiska termer, kunna kalla detta en heterosexuell regim eller diktatur?

CD Ja, absolut. Det är en diktatur. Ett kännetecken för varje effektiv diktatur är att den lyckas kontrollera medierna. Diktaturer som är skickliga på att administrera makten är de som vet hur man hanterar opinionen, hur man hanterar diskursen. Och heterosexualiteten vet precis hur man ska hantera diskursen. Hela diskursen är heterosexuell, språket är heterosexuellt, representationen av familjen, av paret och barnen, är heterosexuell; sättet på vilket utbildning bedrivs är heterosexuellt, sättet på vilket lagen för par utformades, skrevs och stiftades är heterosexuellt; hela samhället är planerat för heterosexuella, för det är inte tillräckligt att vara heterosexuell i det här samhället; du måste vara det på ett särskilt sätt. Som heterosexuell finns det också saker som du måste göra. Du måste gifta dig, du måste ha barn, och om du inte gör det är du ingen god heterosexuell.

CM Om vi talar om systemet grundat på heterostandard som en diktatur, så kan vi också tala om nyliberalism och marknadsekonomi som ett stöd för den här regimen. För kapitalistisk politik grundar sig på en diskurs som är djupt rotad i

den heterosexuella standarden. På vilket sätt kan vi göra uppror eller kullkasta dessa diktatoriska regimer som samtidigt håller oss så nöjda? Vi har ekonomiska möjligheter, demokratiska friheter, man kan vara HBT-person i Sverige, New York och San Fransisco... Det har skapats en marknadsbild av HBT-rörelsen som åtnjuter stor acceptans. I amerikansk media visar till exempel tv-program som "Queer Eye for The Straight Guy" och "Will and Grace" en illusion om tolerans och respekt, något jag tror bara är en marknadsanpassad konstruktion, en kapitalistisk konstruktion. Men har det skett någon progressiv förändring?

CD Förändring har skett, men jag skulle inte kalla den progressiv; en förändring med vissa huvuddrag. När man tänker på HBT-personer, eller när folk tillfrågas om "homosexualitet" så tänker de på storstadsmän mellan 25 och 35 år med fantastiska karriärer, hög lön, hög social status, som kanske lever med en partner, eller som kanske har värsta gymkroppen. Vilken homosexualitet talar folk om när de tänker på de här sakerna?

CM På patriarkal homosexualitet! Den homosexuella personen du nyss beskrev verkar vara mannen med stort M, fadern, den framgångsrike mannen... definitionen av Mannen par excellence.

CD Enligt mig vore det mest konkreta sättet att vända upp och ner på den här modellen att sluta konsumera den. Att sluta reproducera denna bild och att sluta konsumera det som möjliggör dess överlevnad. Vem tjänar mest på att denna bild reproduceras? Alla de som reproducerar den för att sälja något till oss. Vem har mest att förlora på att den reproduceras? Alla de som inte har köpkraft nog att skaffa vad som krävs för att leva upp till bilden; alla de som inte har en kropp som liknar bilden; alla de som varken vill eller kan leva upp till bilden.

CM Vad är situationen för transpersoner i Sverige?

CD Jag är inte den bäst lämpade att svara på den frågan. Men jag skulle säga att transpersonerna befinner sig långt in i garderoben. Och det är ingen slump. Som jag nämnde tidigare finns det ett slags standardsätt att vara *homosexuell* på, ett sätt som är väl accepterat men som transpersoner inte stämmer överens med. Jag vet inte om de ens vill stämma överens med detta standardsätt, men även om de gjorde det skulle det inte vara riktigt möjligt.

CM Det skulle inte vara möjligt på grund av social utstötning?

CD Nej. Det finns modeller för olika roller, precis som på teatern. Det finns en homosexuell roll som utgörs av den gulliga, trevliga pojken som har ett tv-program om mode och design. Den rollen är just nu vida utbredd och accepterad. Men om man överger den rollen kommer något annat att hända... och samma sak gäller för transpersoner. Deras roll är i allmänhet den problemfyllda, plågade personens roll. Jag tror att det sker väldigt mycket diskriminering, vilket resulterar i att människor lever liv de inte trivs med. Men kanske är det inte min sak att beskriva det här; det kanske borde göras av transpersoner själva.

CM Har de samma lagliga rättigheter?

90
91

CD Nej. Till exempel togs de inte i beaktande på själva lagstiftningsnivån.

CM Talar lagen om homosexuella och ingenting annat?

CD Nej. Sexuell läggning är en grund för diskriminering, men det har ingenting att göra med transpersoner. I deras fall skulle genustillhörighet vara grunden för diskriminering.

CM Jag antar att det finns lagar som riktar sig mot genuskriminering i förhållande till män och kvinnor, men har transpersoner inkluderats i den här lagen?

CD Nej. Genus har inte tagits med i beräkningen.

CM Finns det någon diskussion om detta?

CD Ja, det finns en diskussion och en studie utifrån vilken en lagändring kommer att föreslås nästa år.

CM Finns det några transpersoner på viktiga positioner i RFSL?

CD Ja, det finns personer som arbetar för att öka medvetenheten.

CM Kan du sammanfatta det som transpersoner förespråkar för att skapa medvetenhet om transidentitet i Sverige?

CD Det är en svår fråga. Inte för att det handlar om vad som är viktigast, utan om den mer strategiska frågan om vad som är möjligt att uppnå idag. Detta är en väldigt pragmatisk organisation; det är därför den har vunnit så många segrar och gått så långt. För att den använder samma mekanismer som makten gör. Den är inte revolutionär. Den är inte överskridande. Den är inte radikal. Den rör sig i samma takt som samhället, kanske lite längre fram, men i samma takt. Vad gäller genusfrågan kan man säga att RFSL som organisation inte arbetar aktivt med dessa frågor, eftersom de inte prioriterade.

CM Frågan om transidentitet?

CD Ja. Men egentligen är det inte själva frågan det handlar om, utan om att tala om det som kan diskuteras just nu.

CM Sker det någon utvärdering om huruvida samhället är redo att bemöta de här frågorna? Hur bestämmer man det? Hur drar man den slutsatsen?

CD Frågan om huruvida samhället är redo för någonting eller inte beror till stor del på om man själv har lyckats höja rösten och lagt fram något som kan förstås och diskuteras.

CM Betyder det att RFSL i sig självt egentligen inte har något uppdrag eller någon politisk makt, utan snarare är en organisation med målet att öka en social medvetenhet? Har den en social snarare än politisk funktion?

CD Det beror på. På landsorten har organisationen en social funktion, eftersom det inte finns något där. Det enda som finns för HBT-personer är kanske ett kafé. Där är den sociala funktionen det viktiga. Men här i Stockholm, en storstad, huvudstaden, har vi mer politisk vikt.

CM Om vi går tillbaka till frågan om demokratiskt ansvar, skulle en del av RFSL:s uppdrag kunna vara att förespråka demokratisk självorganisering i förhållande till

92
93

frågor om sexuell läggning på landsorten? Skulle det vara möjligt, eller talar vi om väldigt små befolkningsgrupper?

CD Det är problemet. Landsortens ortsbefolkningar är väldigt små. Man kan inte begära den typen av ansvar av en person som bor i en småstad. Man kan inte förvänta sig att de ska stiga ut i offentligheten och diskutera sådana här frågor öppet. I Sverige finns ingen öppen diskriminering; folk slår dig inte, dödar dig inte, ropar inte skällsord efter dig. I Sverige är diskrimineringens straff mer lutheranskt, och betoningen ligger på skam. "Ni borde skämmas för vad ni gör."

CM Ser du några andra demokratiska utmaningar från ett HBT-perspektiv än de vi har talat om?

CD Den största utmaningen för demokratin, och jag vet inte om det här är specifikt för Sverige, måste vara förhållandet mellan majoriteten och minoriteterna. När majoriteten fattar ett beslut förblir minoriteterna tysta. Jag menar att detta är fullständigt antidemokratiskt. Naturligtvis är det viktigt att majoriteten bestämmer, men det kan också förvandlas till fascism. När majoriteten bestämmer hur minoriteterna ska leva sina liv, då lever man inte i en demokrati. Och detta är fallet när den heterosexuella standarden utövas över HBT-personer.

Carlos Díaz är projektledare och utbildare på Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL).

NÄR MAN KOMMER TILL ETT SAMHÄLLE DÄR MAN FÅR VARA SIG SJÄLV, DÅ KÄNNER MAN SIG FRI ETT SAMTAL MED PABLO LEIVA

Intervju gjord i november 2007 på RFSL:s kontor i Stockholm.

Jag heter **Pablo Leiva**, jag är chilensare, jag är jurist och arbetar för RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter) i Stockholm. RFSL arbetar med sociala och politiska reformer och åtgärder för sexuella minoriteter. Mitt arbete har tre olika aspekter: en social, en psykologisk och en juridisk.

Ur ett socialt perspektiv arbetar jag med frågor kring integrationen av utlänningar som kommer till Sverige. Ur ett juridiskt perspektiv erbjuder jag juridisk rådgivning till människor som söker asyl i landet. Och ur ett psykologiskt eller psykosocialt perspektiv ger jag rådgivning i frågor om självacceptans och släktingars acceptans för personens sexuella läggning.

Carlos Motta Arbetar du med människor som har sökt asyl i Sverige på grund av sexuella anledningar?

PL Sexuella och politiska anledningar. Mitt arbete börjar med rådgivning och övergår ibland i ett slags terapi. Det är ett slags första hjälpen när de kommer till Sverige; jag undersöker dem inom de tre fält jag nyss nämnde, och vid behov skickar jag dem vidare till andra fackmän och institutioner.

CM Vad är RFSL:s mål?

PL RFSL arbetar för att säkerställa lika rättigheter mellan könen och fri sexuell läggning. Arbetet för att folk inte ska behöva vara rädda för att avslöja sin sexuella läggning sker på alla nivåer – politiskt, socialt och ekonomiskt. RFSL är den äldsta

HBT-organisationen i världen; den grundades 1950 och har runt 35 kontor i Sverige. Till skillnad från andra länder där det finns många olika organisationer som arbetar för acceptans kring sexuell läggning, så finns det bara en rikstäckande organisation i Sverige. Detta underlättar för oss och gör oss starkare. Organisationen får 97 procent av sin finansiering av regeringen. Utöver detta kommer bidrag från medlemmarna, som är fler än 5 000 i hela landet och över 1 500 enbart i Stockholm.

CM Vad är HBT-gruppens situation i Sverige?

PL Sverige är ett av de länder där jämlikhet med avseende på sexuell läggning har nått ganska långt. På en juridisk nivå är det väldigt lite som skiljer vår situation från heterosexuellas. Vi har samma rätt att gifta oss, samma rätt till sjukvård, samma rätt att adoptera barn och så vidare. Situationen i Sverige är privilegierad, till och med i jämförelse med USA som var motorn i gayrevolutionen. Men tyvärr har det landet inte nått samma nivå i den rättsliga utvecklingen som Sverige har gjort.

CM Hur är invandrades situation i Sverige i din mening?

PL Den är i princip svår eftersom man anländer till en maskin; systemet fungerar som ett löpande band. När man anländer ber staten den asylsökande att fylla i ett formulär och att göra ett hälsotest (testet är inte obligatoriskt men vi rekommenderar det, inte bara med tanke på risken för könssjukdomar utan även psykologiska tillstånd). När man har hamnat i maskinen skickar staten iväg en för att studera. Har man haft ett yrke i sitt hemland försöker de hjälpa en att fortsätta med det yrket i Sverige, och du får en tidsperiod att utvecklas professionellt under. Men eftersom 90 procent av alla invandrare kommer till Sverige på grund av ekonomiska problem försöker många hoppa av det "löpande bandet" för att söka arbete med en gång. Det leder till anpassningsproblem vilket får folk att känna sig diskriminerade. Lokalbefolkningen avvisar invandrare; svenskar är försiktiga. Men om man anstränger sig, om man följer hela processen från början till slut som den har utformats, då tror jag diskriminering kan undvikas.

CM Menar du att det inte finns någon diskriminering på statlig nivå, men att det sker i enskilda fall?

PL Diskriminering förekommer på den personliga nivån. Ibland sker det även i arbetslivet på grund av etnisk tillhörighet, religiös tillhörighet eller sexuell läggning, men inte på statlig nivå för där straffas det.

CM Finns det några utmaningar eller problem på statlig nivå för invandrare?

PL Det finns personer som jobbar med fall av diskriminering, offentliga försvarare som utses av staten. Om man drabbas av diskriminering kan man vända sig till den personen och få sitt fall undersökt. Men som i alla andra statliga processer ställs det vissa krav; man måste fylla i formulär och så vidare. Många säger att det är en så byråkratisk process att det inte är värt det, men om man följer den vanliga proceduren så kan det vara till fördel för ens fall. I Sverige är diskriminering – oavsett om det sker på grund av etnicitet, tro eller sexuell läggning – straffbart, och man kan till och med få fängelse.

100
101

CM Hur är situationen för HBT-invandrare i Sverige? Vad finns det som tyder på diskriminering eller utstötning?

PL Nu kommer jag att vara hård: diskriminering och utstötning kommer från våra "invandrarbröder". Vi är de svarta fåren i samhällena vi kommer ifrån. Svenskar är i allmänhet inte diskriminerande på grund av sexuell läggning. Så länge du gör ditt jobb bryr sig inte svenskar om vad du gör i övrigt. Det finns till och med ett talesätt som lyder "Jag känner inte min granne", eftersom alla lever sina egna liv med arbete, hem och familj. Under de tolv år jag har jobbat här har jag insett att det finns diskriminering här, men inom vår egen kultur. I de latinamerikanska grupperna finns det till exempel diskriminering och bristande tolerans.

CM Av vilka anledningar söker folk er hjälp? Finns det något "genomsnittsfall"?

PL Om det är en asylsökande är motivet oftast de problem de redan har med sig. Diskrimineringen de har upplevt i skolan, på arbetsplatsen, i sin familj, i sitt kvarter och så vidare. Den här typen av diskriminering är inte skäl nog för att beviljas asyl, men om sökanden nämner att de diskriminerats har de rätt till utvärdering av sina fall, vilket brukar innebära ungefär ett års tid för att anpassa sig, träffa en partner, integreras i samhället och så vidare.

Ett annat vanligt fall är människor som redan bor här men som har blivit av med jobbet. Dessa får hjälp att hitta de statliga institutioner som kan hjälpa dem att få ett nytt jobb, eller så hänvisas de till platser där de kan få ett nytt jobb.

CM Vad är den svenska regeringens hållning när det gäller fall av sexuell asyl? Vilka är siffrorna för personer som söker asyl på grund av sexuell läggning?

PL Det finns en regel som säger att vem som helst som diskriminerats på grund av politiska åsikter, religion eller sexuell läggning kan söka asyl i Sverige. Ofta nämner folk politiska anledningar, men under processens gång kommer även den sexuella aspekten upp. Därför är inte statistiken entydig. Man kanske söker politisk asyl som sedan blir humanitär asyl eftersom man diskriminerats på grund av sin sexuella läggning. Antalet fall är svårt att uppskatta. RFSL undersöker ungefär tvåhundra fall av humanitär asyl på grund av sexuell läggning årligen. Av dessa godkänns ungefär tre procent. Andelen är väldigt liten av tre anledningar: för att deras ansökan inte godkänns, för att det dyker upp en partner som de gifter sig med, eller för att det är enklare för staten att ge dem uppehållstillstånd av familjeförenande skäl än vad det är att ge dem asyl.

Sverige ger humanitär asyl när det är staten i hemlandet som stått för diskrimineringen. Många hävdar att de diskriminerats på arbetet, men deras hemländers lagstiftning innehåller ingenting diskriminerande. Dessa fall avslås. Du kanske undrar varför man inte får asyl "på grund av sexuell läggning" direkt, och varför det istället kallas "humanitär" asyl? Jag kan inte söka asyl i Sverige för att min partner slår mig, för det måste finnas en rättslig grund. Ett annat exempel gäller personer med aids; om lämplig sjukvård är tillgänglig i den sökandes hemland så avslås ansökan.

102
103

CM Anser du att demokratiska rättigheter förnekas HBT-personer i Sverige, oavsett om de är svenska eller invandrare?

PL Ärligt talat ser jag inga problem i själva lagstiftningen. Där råder jämlikhet till 99 procent och resten är detaljer som inte är värda att bry sig om. Men jag måste insistera på att den största diskrimineringen av HBT-personer kommer från andra invandrare. Svenskar bryr sig inte om vad du gör, de låtsas som att de inte ser eller hör någonting. Så länge du inte lägger dig i deras angelägenheter är allting okej. Det här är ett samhälle där en transvestit arbetar som biokemist, labbtekniker eller doktor, där lesbiska arbetar som präster i Svenska kyrkan.

När jag kom hit för femton år sedan överraskades jag av att min tandläkare var öppet homosexuell, och att psykologen jag träffade förstod mig trots att han inte var homosexuell; det var mycket annorlunda mot psykologen jag gick till i Chile som trodde att homosexualitet var en sjukdom som kunde botas! Så länge man gör sitt jobb på ett ansvarsfullt och professionellt sätt så har man inga problem här.

CM I vilken invandrargrupp finner man den högsta statistiken av diskriminering på grund av sexuell läggning?

PL Nu är det dags att ta upp religionsfrågan... Det är katoliker och muslimer, eller vilken grupp som helst som är nära förbunden med en religion.

CM Påverkas många av dem som besöker dig av sitt förhållande till religion?

PL Inom HBT-gruppen är frågan om religion inte lika närvarande som bland heterosexuella. Jag har heterosexuella klienter som inte vågar komma ensamma för att de är rädda! Det är ganska konstigt, eftersom de kommer för att få rättslig, social eller psykologisk hjälp.

CM Vilket demokratiskt ansvar har invandrade HBT-personer?

PL Det första är att integreras i det svenska samhället och lära sig om möjligheterna och stödgrupperna som finns för HBT-gemenskapen.

CM Finns det någon utmaning mot demokratin ur ett HBT-perspektiv, eller anser du att man redan har uppnått en idealnivå av acceptans och jämlikhet?

PL När man lämnar ett samhälle där ingenting accepteras och där det inte finns någon tolerans, och man kommer till ett samhälle där man får vara sig själv, då känner man sig fri, även om man saknar sina rötter.

CM Var anledningen till att du lämnade Chile, om du inte har någonting emot frågan, förbunden med sexuell läggning?

PL Ja, men jag beviljades inte sexuell asyl, utan familjeförening med en person av samma kön. För mig innebar det att börja leva som en person när jag kom till Sverige.

CM Levde du i en konfliktfylld situation som homosexuell i Chile?

PL Det var inga konflikter, eftersom jag alltid var öppen. Jag accepterades för att jag var en trevlig kille, för att jag var rolig, men när det kom till kritan – låt oss vara raka på den punkten – så var jag ingenting annat än en "fjolla" som fick utstå många verbala påhopp. Som jurist kunde jag inte begära samma arvode som en

heterosexuell jurist. För att få klienter, om jag ville att de skulle veta att jag var homosexuell, var jag tvungen att begära lägre arvoden.

CM Finns det någon sexualundervisning i grundskolan, finns det lektioner eller program som förespråkar acceptans för HBT-personer?

PL Ja, vi har gjort ett sådant arbete i skolan i tjugo år, och varje år informeras nästan 80 000 elever i de här frågorna. Vi skickar två unga personer, en kille och en tjej, för att tala med studenterna om homosexualitet, bisexualitet och transidentitet.

CM Det vittnar om en demokratisk triumf på lagstiftningsnivå, eftersom staten lyckas stifta lagar som tillämpas i den grundläggande utbildningen i förhållande till HBT-frågor.

PL Precis, men det sorgliga är att det här framsteget ibland krockar med vad barnen lär sig hemma. Till exempel säger ett barn i en latinamerikansk familj: "Mamma, idag fick vi lära oss i skolan att..." och så börjar bombardemanget hemma. Men i vilket fall vet de att de inte kan gå till skolan och begära att deras son/dotter inte ska lära sig "sådana saker". Många barn låter bli att nämna vissa saker hemma eftersom de vet att de kommer att hamna i konflikt.

CM Vilket skulle skapa en konflikt i utvecklingen av deras identitet?

PL Precis. Många invandrarbarn lever ett dubbelliv, ett i skolan och ett annat hemma.

Pablo Leiva är jurist och rådgivare på RFSL, Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter.

ATT ORGANISERA SIG

HÖJ DIN RÖST MOT ORÄTTVISOR ETT SAMTAL MED JOANNA CASTRO

Intervju gjord i oktober 2007 på Lava (Kulturhuset) i Stockholm.

Jag heter **Joanna Castro**, jag är 27 år, och jag föddes i Cali i Colombia. Jag bor i Sverige, jag har studerat socialantropologi och jag jobbar för Zenit, ett ungdomsforum som tillhör Sida (The Swedish International Development Cooperation Agency). Sida är en statlig organisation som erbjuder stöd till utvecklingsländer. Inom organisationen finns det olika avdelningar. En avdelning ägnar sig åt information om utvecklingsstöd, både i Sverige och utomlands; en annan är Zenit där vi försöker skapa ett globalt forum för unga mellan 13 och 25 för att diskutera internationella politiska och ekonomiska frågor. Mitt jobb på Zenit består i att organisera och genomföra studiebesök för studenter, och att tillhandahålla information om Zenits projekt, till både lärare och den stora allmänheten.

Carlos Motta Kan du berätta lite om de projekt för unga som du arbetar med?

JC Den här hösten genomförde vi en kampanj under mottot "Höj din röst mot orättvisor". Kampanjen baserades på en resa vi gjorde till Colombia, där vi träffade colombianska ungdomsgrupper som arbetade med yttrandefrihetsfrågor i sitt land. Gruppen försöker höja sin röst, de försöker göra sig hörda som unga människor. Till exempel arbetar de med en gatuteatergrupp i Bogotá och med en hiphopgrupp i Cartagena, vilka båda består av unga människor som har tvingats lämna sina hem på grund av våld. De erfarenheterna inspirerade oss att visa hur unga människor försöker höja sina röster och uttrycka sina åsikter med andra medel. Vår kampanj

strävar efter att motivera unga svenskar att använda sina egna uttrycksmedel genom att visa hur unga människor gör det i andra länder.

CM Skulle du kunna berätta lite om din koppling till Colombianätverket (www.colombianatverket.se) och ditt arbete med den organisationen?

JC Colombianätverket är en svensk organisation som grundades 2003; själv har jag jobbat med den sedan 2006. Organisationen tillhandahåller information om den colombianska politiska verkligheten vad gäller brotten mot grundläggande medborgerliga rättigheter och landets väpnade konflikt, allt sett ur ett helt annat perspektiv än massmedias. Vi har skapat allianser med colombianska organisationer som Bondeföreningen från Antioquia och vi har visat filmer som de har producerat (*Refugees in their own land*; (<http://video.google.com/videoplay?docid=-2102693761274567552>) på svensk tv.

Colombianätverket organiserar även seminarier om information och opinionsskapande. Vi organiserar symposier och föreläsningar på universitet och andra ställen och skriver för olika tidningar och publikationer. Jag har egentligen fokuserat på ett utvecklingsprojekt som finansieras av Forum Syd, en svensk organisation som ger bistånd till "tredje världen". Projektet syftar till att stödja en organisation för människor som drivits från sina hem till följd av våld och förföljelser i Bogotá. Organisationen heter Redvivi och drivs som ett företag; den får sina inkomster från ekonomi- och marknadsföringskurser och liknande, och kan på så sätt finansiera sin verksamhet.

CM När vi bestämde den här intervjun bad jag dig välja en plats som skulle vara symbolisk för idén om demokrati. Så varför är vi just här?

JC Det här stället heter Lava, som på svenska betyder vulkanisk lava. Det är ett ställe som ingår i Kulturhuset i Stockholm, ett enormt hus med olika lokaler och avdelningar för olika typer av kulturevenemang. Lava är avdelningen för ungdomar, och där får unga människor tillgång till material för att tillverka eller göra olika saker. Ungdomar kommer hit för att skapa. De gör smycken, de skriver, de har papper och skrivare till sitt förfogande, de kan sy, göra sina egna kläder och så vidare. Det är den sortens ställe som behövs överallt i världen. Det är en plats där man kan ge fria tyglar åt fantasin, eftersom man har det nödvändiga stödet och materialet för att göra det.

CM Varför ser du det som ett uttryck för demokrati?

JC Jag tycker att det symboliserar demokrati för att demokrati betyder att var och en kan yttra sig, att man har en plats där man kan höja sin röst, säga vad man tänker och få stöd. Ibland tänker man och vill uttrycka något, men om det inte finns något stöd blir det väldigt svårt att göra det. Lava erbjuder unga människor det stöd och material som de behöver för att kunna uttrycka sina tankar och känslor genom olika kanaler.

CM Vad är demokrati enligt din mening?

JC Enligt mig betyder demokrati att man har en reell makt eller förmåga att påverka samhället. Demokrati är ett öppet utrymme där samhällets olika grupper och intressen kan ha ett inflytande på beslutsfattandet.

CM Ur din synvinkel som invandrare i Sverige, anser du att systemet är demokratiskt i Sverige?

JC Absolut. Sverige är det mest demokratiska ställe jag vet. Här har man stor tillgång till media; det finns mycket stöd från staten och samhället självt. Sverige har skapat samhällsvillkor som gör tolerans och yttrandefrihet till självklara saker.

CM Vad har du för upplevelse av demokrati i Colombia?

JC En utbredd uppfattning i Colombia är att demokrati endast består i att rösta och välja de styrande. Men röstandet är en minimal handling. Det finns många delar av samhället som inte tillåts tillgodogöra sig den information, kunskap och utbildning som skulle ge dem ett verkligt inflytande och kontroll över sina egna liv. Till exempel måste man ha de ekonomiska medlen för att kunna studera vid universitet i Colombia. Jag undrade jämt om mina föräldrar skulle ha tillräckligt med pengar för att jag skulle kunna studera. Det var en ständigt närvarande fråga i mitt liv när jag var sexton och gick sista året i skolan.

Å andra sidan var min pappa fackföreningsledare vilket inte är en olaglig sysselsättning och väldigt respekterat i andra länder, men i Colombia är det väldigt begränsat; som fackföreningsledare får man inte uttrycka sina egna intressen eller idéer om vad som är bra för samhället. Det var anledningen till att vi lämnade Colombia; det finns grundläggande sprickor i den colombianska demokratin.

CM I vilken yrkessektor var din pappa fackföreningsledare?

JC De statsanställda arbetarnas förening. Han var lärare och ordförande för de kommunalanställdas fackförening i Yumbo, Valle.

CM Vad var hans specifika uppgift?

JC I Yumbos kommun var han den fackmedlem som representerade lärarsektionen, och de som arbetade i hela den kommunala administrationen, till exempel de som arbetar med renhållning. När borgmästaren och stadskontoret försökte privatisera vissa sektorer ingrep facket. Facket övervakade dessutom hur officiella ärenden sköttes av kommunen, om där skedde luftkontrakt, mutor och så vidare. Facket stämde personen som var borgmästare vid den tiden tillsammans med kommunfullmäktige som dolde korruptionen.

CM Så man kan säga att hans "fiender" var de lokala och regionala myndigheterna?

JC Ja, precis. Väldigt ofta försökte de lokala myndigheterna undertrycka Colombias arbetslagstiftning. Ibland ignorerade de den, betalade inte ut löner och deklarerade att kommunen var pank. I själva verket var det korruption på mycket hög nivå som pågick. Det kom inte som någon överraskning att min pappa fick den lokala makten att "hugga mot strupen" efter att ha fördömt sådana saker. Borgmästaren och kommunfullmäktige har mycket makt i colombianska småstäder.

CM Idén om fackanslutning och fackföreningar har väl varit fundamental i det svenska samhällets utveckling? Kan du berätta om hur det fungerar här?

JC Fackföreningar är väldigt viktiga och mycket respekterade i Sverige. Nästan 90 procent av arbetskraften är fackansluten. När jag började på Zenit blev jag till exempel tillfrågad vilken fackförening jag ville gå med i. Fackföreningarna och arbetsgivarorganisationerna bestämmer lönerna i landet. Det är den pakt som kallas "den svenska modellen", där fackföreningar och arbetsgivarorganisationer gemensamt bestämmer löneökningen. Det bestäms inte av regeringen. Fackföreningarna genomför olika ekonomiska och sociala undersökningar och övervakar arbetsfältet ganska effektivt. Man lyssnar på dem, och de har ett anseende som inflytande över beslutsfattandet. När fackföreningen har möte och bestämmer någonting är det på nyheterna och i tidningarna. Att en fackansluten här skulle förföljas och hotas till livet är helt otänkbart. Det finns inte plats för sådant i den svenska världen.

CM Kan man betrakta fackligt arbete som en form av direktdeltagande i samhällsstyret? Kan vi tala om ett slags direktdemokrati i det här avseendet?

JC Jag anser att demokrati innebär att varje del av samhället har sin egen röst, och en verklig röst. Det är inte bara en fråga om att kunna tala, som om det vore allt: det handlar också om att ha makten att bestämma. Här har till exempel arbetare verklig makt, även om jag inte skulle säga att det är perfekt. Till exempel representeras deras intressen av facket. Sen finns det också lantbrukarorganisationer och studentorganisationer: varje grupp har den sortens verkliga röst jag talade om.

CM Vi kan säga att en fackförening representerar en grupp människor som har ett antagonistiskt förhållande till maktstrukturen.

JC Den som är arbetare är det för att försörja sig själv. Arbetsgivaren innebär alltid ett maktförhållande; han kan ge en jobbet eller inte. Om det inte finns en reell kraft som kan representera arbetaren gentemot arbetsgivaren så blir det väldigt svårt att tala om frågor som arbetsdagens längd. Ska det vara åtta eller nio timmar? Hur många och hur långa raster har jag rätt till? Vad är en rimlig lön? Arbetslagstiftningen täcker ett stort område. Till exempel kan jag inte avskedas bara för att min arbetsgivare inte gillar mig; mina rättigheter beskrivs klart och tydligt i lagen. Men om jag vore tvungen att försvara mig själv skulle det helt enkelt bli för dyrt med kostnaderna för advokat, rättsprocess och så vidare. Så det är fackets funktion. Att kunna göra sakliga överenskommelser på arbetsmarknaden är en fundamental aspekt av demokratin.

CM I din pappas fall; var han hotad på grund av sitt arbete?

JC Vi var tvungna att lämna Colombia 1996, men han hade tillhört fackföreningen sedan 1980, året då jag föddes. Den 28 september 1985 mördades ordföranden för fackföreningen i Yumbo, en person som även var fackets ledare på nationell nivå. Han dödades vid sitt hem, inför sin egen familj, av två män på motorcykel.

Det var ett hårt slag för min far, som var fackets vice ordförande. Efter mordet på den här mannen, ett mord som aldrig löstes, blev min far fackets ordförande. Detta blev början till våra bekymmer, eftersom vi alltid levde under hot. Till exempel fick vi aldrig ge vår adress till någon, och när vi gav falska adresser blev de ställena alltid utsatta för mystiska razzior och besök av armén och paramilitära enheter som gjorde husrannsakan. Jag minns inte om det var 1990 eller 1991 som de hade fäst en bomb under min fars skrivbord i fackets byggnad. Han överlevde på något mirakulöst sätt. Det är anledningen till att jag inte kan påstå att min far var särskilt närvarande under min uppväxt, eftersom han alltid gömde sig. Jag kunde inte berätta för någon var han var, och han kunde aldrig delta i skolans föräldramöten. Det var ett fruktansvärt liv. 1995 sköts han mitt på gatan i Cali, och dog nästan. Då sa mina fastrar att han var tvungen att ge sig av med en gång, och att de skulle hjälpa honom med oss, hans familj.

CM Under vårt förra möte berättade du att han är tillbaka i Sydamerika, men den här gången i Ecuador, och arbetar i ett liknande projekt?

JC Ja, han vigde sitt liv åt idén om att skapa ett rättvisare Colombia. Han gjorde ingenting olagligt, han var facklig ledare och enligt arbetslagstiftningen hade han all rätt att utföra sina uppgifter; han försökte alltid utöva inflytande med demokratiska medel, och ändå drevs han ut ur Colombia med fullständigt antidemokratiska metoder. När han kom till Sverige kände han sig som en förrädare. Trots att vi fick reda på att många av de andra på de "svarta listorna" i Cali och Yumbo mördades systematiskt – folk som var på tredje och fjärde plats efter min far – kände han sig alltid som en förrädare för att han gick i exil, och han ville inte stanna där. Eftersom han inte kunde återvända till Colombia åkte han till Ecuador, och där jobbar han med socialt arbete för alla som drivits ut ur Colombia och sökt skydd i Ecuador.

CM Hade din fars historia stort inflytande på ditt beslut om hur du skulle leva ditt eget liv?

JC Jag växte upp i demonstrationståg och på politiska debatter. Jag växte upp och såg min far gömma sig; jag växte upp med känslan att mitt hjärta skulle brista för att de jagade honom för att döda honom. Jag växte upp med mycket ilska över orättvisorna han kämpade emot och att han samtidigt tvingades lida för det. Jag växte upp och bevittnade hans och flera andras arbete och ville alltid göra samma sak. Jag känner att det skänker mitt liv en mening. Jag ville alltid hjälpa de grupper som saknar röst eller rösträtt att uppnå detta. Jag studerade antropologi för att jag ville kunna förstå olika sätt att tänka, och nu, nu när jag tar mina första steg i arbetslivet jobbar jag med unga människor för att hjälpa dem att finna sin egen röst med hjälp av de resurser som finns i Sverige. Naturligtvis har min fars arbete inspirerat mig mycket; det har pekat ut riktningen för mitt liv.

CM Utöver du dina demokratiska rättigheter?

JC Ja, det gör jag. Jag skriver ständigt brev till tidningar och publikationer, jag har förbindelser med Colombianätverket som representerar en grundläggande

demokratisk rättighet: rätten att organisera sig. Jag utövar också mina rättigheter på jobbet där jag är fackligt organiserad, och där jag tillsammans med mina arbetskamrater har en omfattande dialog med vår arbetsgivare, som vi utövar ett visst inflytande över i beslutsfattandet. Dessutom utövar jag mina rättigheter med ungdomarna jag arbetar med, när vi diskuterar globala frågor genom media, tidningar och Internet.

Slutligen utövar jag min rösträtt, som jag betraktar som en väldigt viktig demokratisk rättighet men definitivt inte den enda, även om det är den mest omtalade. I Sverige är det riksdagsval var fjärde år. Men vad händer under dessa fyra år? Betyder min röst ett carte blanche för någon att göra vad han eller hon vill? Så fungerar det inte. Man måste övervaka dem man har valt och vad de gör. Så jag försöker utöva mina demokratiska rättigheter så att demokratin upprätthålls varje dag.

CM Den colombianska ambassaden i Stockholm har uppvisat en väldigt radikal hållning gentemot demonstrationer som genomförs av colombianska organisationer i Sverige, såsom Jaime Pardo Leal och andra vänstergrupper som pekar ut den colombianska regeringens ansvar i den väpnade konflikten. Ambassaden har till och med vänt sig till svenska regeringsrepresentanter och krävt att de fördömer dessa organisationer och förbjuder deras demonstrationståg, eftersom de anser dem vara allierade eller sympatisörer till terroristgrupper som Farc och liknande grupper. De har gått så långt som att påstå att den svenska regeringen stödjer colombiansk "terrorism" genom att tillåta den här typen av demonstrationer.

Hur ser du på utövandet av en så fundamental demokratisk rättighet som demonstrationsrätten i förhållande till demokratin i Colombia?

JC Utöver de rättigheter jag redan har nämnt så demonstrerar jag också. Med Colombianätverket samlade vi till exempel in underskrifter till stöd för åtta studenter som mördades i Colombia 2003. Vi vidarebefordrade dem till den colombianska ambassaden här den åttonde juni, vilket är studenternas dag. Ambassaden anklagade oss för att sprida gerillans budskap på svenska universitet. Det sårade mig, för det var jag som samlade in underskrifterna och de var inte till stöd för gerillan. Vi demonstrerade mot situationen för de studenter som hotas och tvingas på flykt i Colombia, och vars fall aldrig tas upp i rätten. I Sverige har studenter väldigt mäktiga organisationer, medan de mördas i Colombia. Den colombianska ambassaden använder enkla metoder för att utesluta människor, när de stämplars oss som terrorister. Vi utövar vår legitima rätt att uttrycka vår åsikt och vår opposition. I Colombia stämplas alla som tänker olika som terrorister. Det är det bästa sättet att framställa sin meningsmotståndare som illegitim.

CM Hur ser du på den colombianska ambassadens hållning gentemot den svenska regeringen som tillåter dessa demonstrationer?

JC Något jag tycker är intressant är att den svenska regeringen sägs tillåta dessa demonstrationer under yttrandefrihetens täckmantel. Personligen anser

jag att man tvärtom kan hitta en genuin yttrandefrihet i Sverige, där samhället tillåter olika grupper att uttrycka sig. I Colombia har situationen radikaliserats, och regeringens fördömanden är en strategi för att tysta alla dem som inte samtycker med den officiella retoriken.

CM Vad för slags attityd har svenska organisationer, statliga eller icke-statliga, gentemot den nuvarande colombianska regeringens radikala hållning?

JC Här betraktas Colombia som en demokrati, och det påverkar vilken position man intar mot landet. Vad hjälporganisationer i allmänhet gör är att stödja sådant som syftar till förhandlingar för att lösa konflikten. De ger stöd till ideella organisationer i Colombia, till organisationer för mänskliga rättigheter, samtidigt som de bidrar med politiskt stöd till regeringen. Större biståndsorgan har fokuserat på att stödja organisationer för mänskliga rättigheter och ideella organisationer. Dessutom finns det olika sorters erkännanden och stöd. Till exempel fick Leonor Zabaleta Torres från Arhuaca-gruppen Anna Lindh-priset i maj, för sitt arbete för mänskliga rättigheter och demokrati i Colombia; i november tilldelades Yolanda Becerra som leder en stor kvinnoorganisation Per Anger-priset för hennes intensiva arbete med att försvara mänskliga rättigheter. Så det finns två slags stöd. Å ena sidan får regeringen stöd, och å andra sidan får det civila samhället stöd. Och all hjälp sägs syfta till en fredlig lösning på den väpnade konflikten i Colombia.

CM Anser du att vi som medborgare har ett demokratiskt ansvar?

JC Vi har alla ansvar gentemot världen vi lever i. Som människor har vi ansvar gentemot dem som lever nu liksom dem som kommer att leva i framtiden, och demokrati är just villkoret som tillåter oss att ta det ansvaret. Vilket slags samhälle vill vi ha: ett samhälle där de starkaste bestämmer eller ett samhälle där alla har rätt att delta? Vilken värld kommer vi att lämna över till kommande generationer? Hur ska vi förbättra miljön? Varje människa har ett ansvar för de här frågorna, för vi kan inte förneka att vi lever i en gemenskap, att vi befinner oss i en ständig kommunikation med andra, och att vi är beroende av andra. Vi måste delta i debatten hela tiden för att uttrycka vad vi känner och tänker.

CM Ser du några utmaningar för den svenska demokratin?

JC Sverige håller på att förvandlas till ett mångkulturellt land. De senaste trettio åren har det skett en stor invandring. Araber, afrikaner och latinamerikaner har kommit hit, och vi har alla tagit med oss våra egna traditioner och vår egen kultur. Det svenska samhället var inte riktigt berett på detta. Debatter pågår om integration, språk och så vidare. Å andra sidan pågår debatten om traditioner som krockar med de lokala traditionerna. Araber har till exempel en speciell syn på kvinnor, inte alla araber förstås, men för många ligger familjehedern i kvinnornas beteende, och av den anledningen arrangeras kvinnornas bröllop och de "kontrolleras". Svenskarna överväger om de ska "tillåta" detta även om det skiljer sig från deras kultur, eller om deras eget sätt att tänka ska "läras ut". Jag tycker det

är fantastiskt att kulturer möts, och jag tror att så länge vi har yttrandefrihet och tillgång till olika informationskanaler kommer lösningarna uppnås efter hand.

CM Har du diskriminerats som latinamerikansk invandrare?

JC När vi kom hit sa folk att invandrarna diskrimineras och att vi kallas "cabezas negras" (svartskallar), ett uttryck jag har hört oftare bland latinamerikaner än bland svenskar. Folk berättade för mig att jag skulle vara försiktig, men när jag kom hit var jag sexton år och ivrig att lära mig språket, så efter hand skapade jag ett mycket starkt band till svenskarna. Eftersom jag umgicks med människor i min ålder och aldrig kände mig diskriminerad när jag var med dem, glömde jag allt som hade med diskriminering att göra.

Däremot minns jag en situation som vuxen, flera år senare, då jag satt på tunnelbanan och hörde två äldre kvinnor tala, och den ena sa: "Usch! Så många invandrare som kommer hit med alla sina ungar för att få hjälp av staten." Den händelsen, som jag minns mycket väl, fick mig att inse hur stor förändringen måste ha varit av deras traditionella samhälle, för den här äldre generationen. Men jag har inte känt mig diskriminerad i skolan eller på universitetet.

CM Men det refereras till uppgifter om en ökad diskriminering i samhället. Skulle du hålla med om att det faktiskt finns en stämning av växande diskriminering?

JC Jag tror att det finns rädsla i samhället, och detta kan skapa diskriminering och fördomar. Det har uppstått vissa idéer om muslimer och latinamerikaner som spär på diskrimineringen. Men detta gäller inte bara svenskarna: jag har bevittnat samma sak bland latinamerikanska, arabiska och afrikanska grupper; varje grupp har fördomar mot de andra. Men eftersom Sverige är ett land med en betydande invandring börjar vi höra från maktsfärerna och läsa i de stora tidningarna om vikten av att tänka på och analysera problemen kring invandring och integration. Men detta grundar sig på antagandet att invandringen är ett "problem".

Joanna Castro är aktivist och programläggare på Zenit – ett globalt forum för unga, Kulturhuset, Stockholm.

116
117

FOLKETS MAKT ETT SAMTAL MED TIGRAN FEILER

Intervju gjord i oktober 2007, Årstafältet, Södra Stockholm.

Jag heter **Tigran Feiler**, jag är 27 år och jag är mycket intresserad av internationella konflikt- och fredsfrågor. Jag leder en organisation som heter Colombianätverket (www.colombianatverket.se), en oberoende organisation baserad i Stockholm, som under de senaste fem åren har verkat för att belysa den politiska situationen i Colombia vad gäller brott mot mänskliga rättigheter, den väpnade konflikten, och de tvångsförflyttade böndernas situation. Vi försöker informera människor i Sverige om vad som händer i Colombia.

Carlos Motta Hur kom det sig att du började engagera dig i Colombia?

TF Första gången jag besökte Colombia var 1995 när jag bara var fjorton år. Efter det blev jag intresserad av landet, började läsa om det och besökte det igen innan jag bestämde mig för att engagera mig mer aktivt. Dessutom träffade jag andra personer i Sverige som delade mitt intresse, och så bestämde vi oss för att starta organisationen.

CM Var är egentligen syftet med Colombianätverket?

TF Vi försöker både kommentera och påverka de etablerade mediernas rapportering om Colombia och producera eget material; vi har vår egen hemsida där vi lägger upp filmer, artiklar, intervjuer och analyser. Med allt det här försöker vi visa en annan bild av situationen, eftersom vi tycker att den konventionella bilden av vad som händer i Colombia inte alltid stämmer.

CM Arbetar ni tillsammans med någon colombiansk organisation? Hur hittar ni information?

TF Vi skaffar oss information på olika sätt. Här i Sverige läser vi colombianska tidningar och magasin, följer colombianska sociala organisationers hemsidor och har direkta samarbeten med ett par grupper i Colombia. Förra året gjorde vi en hel del om colombianska studenter, så vi har haft nära kontakt med en colombiansk studentorganisation som heter La Seu. Dessutom stödjer vi ett projekt i Bogotá där folk som tvingats lämna sina hem gör produkter av återvunnet papper som sedan kan säljas, och vi samarbetar även med en bondeorganisation som heter Asociación Campesina de Antioquia (ACA), en grupp som gör dokumentärer om den politiska situationen på landsbygden. Colombianätverket lyckades sälja några av deras dokumentärer till Sveriges Television.

CM När vi bestämde träff för den här intervjun bad jag dig välja en plats som skulle vara symbolisk för begreppet demokrati i Sverige, vilket i stort sett är ämnet för min undersökning. Kan du berätta var vi är och varför du har valt det här stället?

TF Vi är på Årstafältet, ett grönområde i Årsta som är en förort söder om Stockholm med mycket öppna ytor, träd och gräs. Den här platsen är inte symbolisk för demokratins historia, men snarare kanske dess framtid, eftersom det just nu pågår en kamp om det här området. Enligt lokala planer ska området även i fortsättningen vara obebyggt, som ett slags ekopark. Men den nya högermajoriteten i Stockholm planerar att bygga bostäder här. Den egentliga frågan handlar om industrins intressen, eftersom en alternativ lösning är att istället bygga lägenheter där det nu ligger ett industriområde, vilket skulle tvinga företagen att flytta sina fabriker längre ut i förorten. Det är ett bra förslag, eftersom staden på så sätt både kan tillgodose behovet av fler lägenheter och lämna ett grönområde som detta intakt. Företagarna vill emellertid inte flytta längre ut eftersom det skulle innebära både större kostnader och mer besvär, och de förespråkar alltså att bygga på Årstafältet. Konflikten visar tydligt motsättningen mellan demokrati och den ekonomiska sektorn.

CM Vad innebär demokrati för dig?

TF Demokrati är folkets möjlighet att bestämma över sina egna liv, sin framtid och samhällets framtid. Det är grunden. Sedan finns det många aspekter av demokratin, men det är viktigt att gå tillbaka till ordets ursprungliga betydelse: *folkets makt*.

CM Så som du formulerar det ges individen en absolut autonomi och möjlighet att fatta sina beslut. Hur ser du på förhållandet mellan individen och staten som ett system för styrning?

TF Den demokratiska statens ideala form är när den är formad efter alla medborgare, och där staten är en apparat som genomför de beslut som fattas och kontrolleras av folket.

CM Utövar du dina demokratiska rättigheter?

TF Jag försöker göra så mycket som möjligt. Jag var till exempel här på Årstafältet för några veckor sedan på ett möte där folk från området diskuterade olika sätt att stoppa byggplanerna. Jag ser även mitt arbete med internationell solidaritet med Colombia som ett slags demokratiskt engagemang. Även om det tar det mesta av min tid försöker jag vara så aktiv och välinformerad som möjligt på lokalnivån.

CM Tror du att de flesta svenska medborgare utövar sina demokratiska rättigheter?

TF Nej, det tror jag inte. De senaste tjugo åren har den svenska demokratin förfallit rejält. Förr deltog man mycket mer; det är tydligt, eftersom folk är mycket mindre verksamma i fackföreningar och politiska partier, även om det finns nya typer av aktivism som miljörörelsen och djurrättsrörelsen. Men jag skulle ändå säga att den svenska demokratin inte mår fullt så bra som den gjorde förut. Man kan även observera en ökande klyfta mellan politiker och folket. Det är väldigt oroande.

CM Kan du återge demokratins historiska utveckling under de tjugo åren?

TF Demokratins historia i Sverige handlar till stor del om historien om fackföreningarna och arbetarrörelsen som växte sig stark i början av 1900-talet. Under det mesta av den här perioden styrdes Sverige av socialdemokraterna, ett parti som är nära förbundet med fackföreningarna. Tittar man på statistik över inkomstskillnader och andra mått på social ojämlikhet så ser man en minskning fram till 1980-talet. Från och med början av det årtiondet börjar de sociala klyftorna öka igen. Delvis har detta samma orsak som i de flesta andra länderna i världen; nyliberalismen började införas. Staten minskar sina aktiviteter i ekonomin och låter den styras av den fria marknaden.

CM Anser du att vi har ett demokratiskt ansvar?

TF Vi har ett demokratiskt ansvar: att försöka göra samhället och planeten till en så bra plats som möjligt för oss att leva på, men folk kan inte tvingas att utöva sina demokratiska rättigheter. Jag vet att vissa länder till exempel har obligatoriska samhällssysslor, men vi har inte det, och bör inte ha det heller. Naturligtvis tycker jag att folk ska uppfylla sitt ansvar, men vi måste hitta ett sätt där de gör detta av egen vilja. Jag tror att det är viktigt att vidga den allmänna diskussionen om demokrati, för media fokuserar bara på valen. Demokratin måste uppfyllas varje dag, inte bara vart fjärde år.

CM Driver den svenska regeringen utbildningskampanjer och projekt för att öka medvetenheten och debatten om demokrati?

TF Staten driver vissa projekt i skolor och universitet, men jag tycker inte att de genomförs på ett bra sätt. Och sådana initiativ måste inte alltid komma direkt från staten. Tittar man på Sveriges historia så ser man att mycket av utbildningen har

drivits av sociala rörelser; till exempel startade fackföreningar studiecirkel för sina medlemmar som kunde lära sig om politik och börja engagera sig.

CM Ser du några utmaningar mot demokratin i Sverige just nu?

TF Det största problemet med vår form av demokrati är att den inte tillämpas på den ekonomiska sektorn, och det är anledningen till att många beslut, kanske till och med de viktigaste besluten, inte fattas av dem vi röstar på utan av storföretagens styrelser och ekonomiska organisationer.

Ett annat stort problem är att Sverige, liksom flera andra utvecklade länder under andra halvan av 1900-talet, har tagit emot många invandrare som inte har integrerats i samhället eftersom de inte har kunnat skaffa jobb. Om man dessutom tittar på valdeltagandet ser man att ju rikare ett område är, i desto högre grad röstar de. I vissa områden av Stockholm är till exempel valdeltagandet så lågt som 40 procent. Det kanske inte låter oroväckande för dig då det är helt normala siffror i ett land som Colombia, men i Sverige brukade det folkliga valdeltagandet vara så högt som 80–90 procent. Om det finns ett område där bara 40 procent röstar så är det en väldigt tydlig indikation på att de som bor i det området inte tror på det demokratiska systemet. De tror inte att deras röst kommer att göra någon skillnad. Det kan också bero på att invandrare i det området inte har bott tillräckligt länge i Sverige för att få rösta, men det är hur som helst mycket oroväckande när folk som *behöver* demokrati, de som lever på samhällets botten, inte röstar.

CM Jag gjorde en del intervjuer på gatan i Stockholm med invandrare som inte pratade svenska, vilket för dem innebär ett *våldsamt* möte med samhället, eftersom det hindrar dem från att "integreras". Dessutom berättade många av dem att arbetsgivare använde språkbarriären som en ursäkt för diskriminering.

TF Jag håller med om hur viktigt det är att lära sig språket. Språket är huvudfaktorn när man talar om att integreras i samhället och att ha möjligheter. Invandrare beskylls ofta för att inte lära sig svenska, men ansvaret är faktiskt samhällets som borde ge folk redskapen för att lära sig. De senaste åren har till exempel folkpartiet förespråkade ett speciellt språktest för invandrare som skulle få sitt medborgarskap indraget om de misslyckades. I Danmark förs en liknande diskussion. Samhället måste ge invandrarna de rätta redskapen och det rätta stödet under den resan. Kategoriska lösningar finns inte. Dessutom har många människor som kommer till Sverige nyss lämnat väldigt svåra villkor: länder i krig, fattigdom, dödshot och så vidare.

CM Jag hörde en historia om en svensk elev som kom in i klassrummet och hittade en arabisk tidning på sin klasskamrats bänk. Hon visste att klasskamraten inte hade arabiskt ursprung och inte talade arabiska. Hon frågade henne varför hon hade en arabisk tidning, och klasskamraten svarade att det var ett sätt för henne att integrera sig i det svenska samhället. Jag tyckte att de här ombytta rollerna var en intressant gest.

124
125

Det finns en internationell, stereotyp uppfattning om Sveriges demokratiska modell som det friskaste och bäst fungerande systemet i världen. Skulle det vara fruktbart att jämföra eller föreställa sig att införa det här systemet i så annorlunda länder som Colombia eller Mexiko?

TF Jag är ganska skeptisk mot att importera/exportera modeller. Varje land, region och folk måste hitta sina egna sätt för att utveckla demokrati. Naturligtvis finns det alltid system som man kan studera och modeller man kan lära ifrån. Nu klagar jag på den svenska demokratins tillstånd och säger att den inte är fullständig och att alla inte deltar. Men om man jämför vårt system med Colombia eller Mexiko så verkar vi givetvis bo i paradiset, men det betyder inte att vi ska vara nöjda med vår situation.

I egenskap av att vara född i ett land som Sverige, med alla de möjligheter som det här samhället erbjuder, känner jag mig skyldig att göra någonting, inte bara för Sverige utan även för resten av världen.

CM Ditt arbete är aktivistiskt och sker inom din egen organisation och på eget initiativ. Ibland har ni demonstrerat på gatan, som den gången utanför Colombias ambassad i Stockholm då ni offentligt fördömde den colombianska regeringens politik och brott mot mänskliga rättigheter. Colombia har officiellt brännmärkt den här typen av demonstrationer som "ideologiska" och positivt inställda till "terroristgrupper" som Colombias Väpnade Revolutionära Styrkor (Farc). De har till och med gått så långt som att säga att den svenska regeringen uppenbarligen stödjer dessa idéer eftersom den låter demonstrationerna äga rum på gatorna. En gatudemonstration, en grundläggande demokratiska rättighet, ses alltså som ett hot mot den colombianska regeringen och används som ett politiskt instrument?

TF Jag håller med om din analys. Dessa uppfattningar är motsatsen till demokrati. Om man lyssnar på den colombianska regeringens argument så hör man att det är samma argument som andra länder använder i "kriget mot terrorismen". Om man läser vad de säger och lyssnar till deras tal så märker man direkt att de påstår att i detta "krig mot terrorismen", i det godas kamp mot det onda och mot oppositionen, så kan de inte låta folk göra vad som helst, för det viktiga är att krossa de onda. Så länge den colombianska regeringen upprätthåller den attityden tror jag inte att konflikten kommer att lösas; konflikten måste istället förstås som en konsekvens av Colombias historia, som en konsekvens av de senaste femtio årens många orättvisor. Först när man inser att det finns en organisk konflikt kommer man att kunna lösa den. Jag tror inte på en militär lösning, som är fallet i de flesta stora konflikterna i vår tid. Man måste undersöka konfliktens grunder och sedan försöka hitta lösningar som kanske kommer att vara smärtsamma, men absolut nödvändiga.

CM Du kanske känner till Hannah Arendts idéer om demokrati. Det verkar som att du förespråkar en återgång till en antik modell av demokrati som är grundad på dialog, att återgå till gatan och ett samhälle grundat på person-till-

personkommunikation. Arendt kallade detta för "rådsdemokrati". Har du hopp för demokratin?

TF Ja, det har jag, även om det finns motstridiga tecken hela tiden. Jag är väldigt intresserad av Latinamerika, och jag tycker att det som händer där är politiskt intressant. Vi bevittnar ett uppvaknande av folk som aldrig tidigare har deltagit i val eller demokratiska processer. Ursprungsbefolkningar, bönder och andra marginaliserade grupper deltar och utövar sina demokratiska rättigheter för första gången någonsin i länder som Bolivia, Ecuador, och Venezuela. För dem som är intresserade av demokratis utveckling är Latinamerika den mest spännande regionen att titta på nu.

Tigran Feiler är aktivist och grundare av Colombianätverket (www.colombianatverket.se)

Carlos Motta är född i Colombia och verksam i New York. Hans verk har visats i separatutställningar på Institute of Contemporary Art (ICA), Philadelphia (2008); Art in General, New York (2008); The Lower Manhattan Cultural Council, New York (2007); och Alliance Française, Bogotá (2004). Bland de senaste gruppställningarna där Mottas verk har visats ingår *The Greenroom: Reconsidering the Documentary and Contemporary Art*, CCS Bard Hessel Museum of Art, Annandale-on-Hudson; *Convergence Center, Democracy in America*, Creative Time at Park Avenue Armory, New York; *Ours: Democracy in the Age of Branding*, Vera List Center for Art and Politics at Parsons, NY; *Soft Manipulation*, Casino Luxembourg, Luxemburg; and *System Error: War Is a Force That Gives Us Meaning*, Palazzo delle Papesse, Siena, Italien.

Motta har utnämnts till John Simon Guggenheim Foundation Fellow (2008) och är stipendiat för Art Matters Grant (2007) och Cisneros Fontanals Foundation Grant (2006). Han deltog i det internationella ateljéprogrammet på IASPIS, Stockholm (2007).

www.carlosmotta.com

www.la-buena-vida.info

INTRODUCTION

132
The Immigrant Files: Democracy is Not Dead, it Just Smells Funny Carlos Motta

134
Introduction Diana Mulinari

136
What Is Democracy To You? Excerpts from Interviews with Pedestrians on the Streets of Stockholm

IMMIGRATION, POLITICS, SOCIETY AND DEMOCRACY IN SWEDEN

140
Segregation and Integration Are Not Contradictory Terms A Conversation with Miguel Benito

147
We Want To Be Completely Part of This Society A Conversation with Juan Fonseca

155
The System Must Be Modified, Reformed, and Rendered Participatory A Conversation with Karla López

160
The Swedish Welfare State Has Changed but It Isn't Gone A Conversation with Luis Adolfo Conde Costas

PROGRESSIVE LEGISLATION, REPRESSIVE CULTURE: THE POLITICS OF SEXUAL ORIENTATION

167
Combating the Heterosexual Dictatorship A Conversation with Carlos Díaz

173
When You Arrive In a Society in Which You Are Offered the Possibility of Being Yourself, You Feel Free A Conversation with Pablo Leiva

SELF-ORGANIZATION

177
Raising Your Voice against Injustice A Conversation with Joanna Castro

183
The Power of the People A Conversation with Tigran Feiler

187
Artist's Biography

188
Credits and Acknowledgements

THE IMMIGRANT FILES: DEMOCRACY IS NOT DEAD, IT JUST SMELLS FUNNY / CARLOS MOTTA

In 2005 I began a long-term research/art project on the concept of democracy that has taken the form of a video-installation, an Internet archive and a series of text publications. The project at large is titled *The Good Life*¹. It focuses on the public perception, in twelve Latin American cities, of political concepts such as democracy, leadership and governance. Video recordings of interviews with pedestrians on the streets form an archive of opinions, which is accompanied by texts by several artists and theoreticians that respond to the question “What Is Democracy To You?”² from the point of view of gender and sexual equality, international relations, the historical relation between art and revolution, and the critique of institutions, amongst other perspectives.

Throughout the interviews for *The Good Life*, which largely present an acute critique of democracy in Latin America³, and in particular of the region’s widespread social

1 *The Good Life* (www.la-buena-vida.info) is a multi-part video project composed of over 360 video interviews with pedestrians on the streets of twelve cities in Latin America shot between 2005 and 2008. The work examines processes of democratization as they relate to U.S. interventionist policies in the region. The conversations and dialogues recorded in Bogotá, Buenos Aires, Caracas, Guatemala, La Paz, Managua, Mexico City, Panama, Santiago, San Salvador, São Paulo, and Tegucigalpa, cover topics such as individuals’ perceptions of U.S. foreign policy, democracy, leadership, and governance. The result is a wide spectrum of responses and opinions, which vary according to local situations and specific forms of government in each country. *The Good Life* is comprised of an Internet Archive, a video installation and a series of commissioned texts and articles.

2 Visit www.la-buena-vida.info/text/ to read the texts.

3 Visit www.la-buena-vida.info/web/video to watch the interviews.

inequality and political corruption, a large number of respondents in such diverse cities as Tegucigalpa, Bogotá or Santiago insistently contrasted democracy’s “ills” in their home countries to its “success” as a system of government in Sweden. This comparison came as no surprise to me because it is somewhat of a stereotype in Latin America to think of democracy’s potential as fully realized only in the Scandinavian countries. “El modelo sueco,” (The Swedish Model) is a common term colloquially used to indicate the *right* direction of social and political decision making. This international reputation was gained during the 1970s and 1980s because of Sweden’s liberal attitude towards social issues, the decisive role of trade unions in the protection of workers’ rights, its open immigration policies, its leading position in gender and LGBT rights, amongst other features that prioritized social interests over individual needs or desires.

What began as a minor aspect informally invoked within *The Good Life*, became a growing interest to me; to learn about the current state of social issues in Swedish democracy. To this aim, in 2007 I went out into the streets of Stockholm accompanied by a Swedish assistant, to ask pedestrians in diverse areas of the city questions about their perception of democracy in Sweden, how/if they exercise their democratic rights, how they understand democratic responsibilities and whether or not they currently see any serious challenges to democracy in their country. These interviews served as an indicator of people’s concerns in regard to the changes of the “Swedish Model.”⁴ If compared to any country in Latin America, Sweden continues to be a *social paradise*, but nevertheless it has become apparent in the last decade that the “golden years” of the democratic welfare state have passed. For instance, a number of

4 It is important to note, however, that a critique of “Swedish Model’s” policies in regard to issues such as the sterilization of citizens (1936-1976) to preserve the purity of the race, oppression of immigrants, and other forms of social repression has been taking place in Sweden and certain international circuits for decades.

interviewees voiced concerns about the influx and integration of immigrants in the Swedish system; others about problems of discrimination and xenophobia towards minorities in all sectors of society; others complained about the deterioration of the role of labor unions and about the neo-liberalization of the economy, while others criticized the conformism and lack of engagement of civil society in political decision making.

I chose to investigate some of the aspects raised by the Swedish pedestrians more in depth. To that aim I conducted eight long interviews with Latin American immigrants in Sweden who are Swedish residents or citizens, and who seek, through their jobs, to question, challenge and improve democratic processes in regard to immigration, discrimination and xenophobia, political activism or international relations. I asked them the same questions I asked on the streets of Stockholm, but these led to much more detailed conversations about their work as it concerns issues of multi-culturalism, ethnicity and race, religion, gender, and sexual orientation.

These interviews are the basis for *The Immigrant Files: Democracy Is Not Dead, It Just Smells Funny*, a two-part project composed of this publication and a video work. The publication presents transcripts of the interviews accompanied by an introduction by Diana Mulinari, sociologist from the University of Lund, who contextualizes the project within a theoretical/historical discourse of immigration, ethnicity, gender and recent socio-political changes in Sweden. The video work is a presentation composed of several narrative sequences drawn from the interviews and from images filmed throughout Stockholm, Borås, Gothenburg, Visby, and Fårö Island.

The interviewees in *The Immigrant Files: Democracy Is Not Dead, It Just Smells Funny* are Miguel Benito (Director, The Immigrant Institute, Borås), Joanna Castro (Activist and Programs Director at Zenit- A Global Forum For Young People, Kulturhuset, Stockholm), Luis Adolfo Conde Costas (Sociologist), Carlos Díaz (Project Leader and Educator at The Swedish

Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights, RFSL), Tigran Feiler (Activist and Founding Director of Colombianätverket [Colombian Network] [www.colombianatverket.se]), Juan Fonseca (former MP for Social Democracy and director, Diskrimineringsbyrån, Stockholm), Pablo Leiva (Lawyer and counselor, The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights, RFSL) and Karla López (former MP for the Green Party, Gothenburg).

INTRODUCTION / DIANA MULINARI

Yesterday, Sunday, November 30th 2008, marked four weeks before Christmas. All the shops opened and all the public spaces, including the city's public library and the University library welcomed visitors. The city wore its best colors, shone its lights, showed its smells and recreated –through a hybrid interpretation at the crossroads between Christian and peasant traditions– the promise of light, which lies ahead, four weeks beyond the darkness of the Nordic nights. The set was my city: Lund, Sweden.

Yesterday, November 30th 2008, more than eighty Nazis (named as nationalists by the media) marched through Lund. I was forced to see them again. I had the privilege of sharing my fear of them with a grand old lady, a survivor of the Holocaust. We were not alone. More than eight hundred people, most of them young and angry made our voices be heard, our fears decrease and our hopes grow. The scene was completed, as usual, by an unimaginable number of policemen, police cars and police horses that controlled the crowd. They ended up, as usual, protecting “freedom of speech;” that is to say, protecting the Nazis, while we the antiracists wanted to protect our city.

Few things can fully grasp the complexity and ambiguity of the notion of the Nordic Model of democracy as accurately as the feelings of

the eight hundred activists that gathered at the demonstration. But our pain and our struggle were silenced by the flickering lights of the Christmas trees and by the “normative” happy families that took their first Christmas walk.

For those of us with a Latin American background who participated in this antiracist demonstration, the event was reminiscent of a tension that we sadly know too well: the tension between the authoritarian models that have targeted Latin America in the last decades and the promise of a democratic future for the region. For those of us with a with a Latin American background, these kinds of events challenge the notion of the “women friendly” Nordic Model, often presented as the ultimate goal and model for Latin American societies regarding social justice.

Carlos Motta's project *The Immigrant Files: Democracy Is Not Dead, It Just Smells Funny*, explores the complexity and ambiguity of the Nordic Model of democracy by conducting critical conversations with eight immigrants of Latin American descent living and working in Sweden; a part of a population that has experienced first-hand the challenges and the different faces of the Nordic Model. Carlos Motta's project exposes the experience of forced migration, of exile and of political repression through the lens of a Latin American Diaspora. In this work Motta explores Swedish society from the privileged *epistemic* location of its margins.

THE CONTEXT

Recognition of the narrow and problematic understanding of the world that is embodied in the word *immigrant* has evolved in the last few years⁵. Sweden is currently the country in the European Union with the highest proportion of migrants in relation to its total population (16% of 9 million citizens born in Sweden with “migrant background” are included). Castles and Miller (1993) classify Sweden in their analysis of migration regimes on a par with Australia and

5 Brah, 1996.

Canada, with a migration system of permanent settlement, where immigrants are formally granted access to social rights. The concept of subordinated inclusion grasps the specificities of this regime grounded in the establishment and development of a racialised working class in which racialised groups are included but ranked in subordinated positions in all spheres of life⁶.

Since World War II, Sweden has constructed a national identity based on the notion that it is tolerant to multiple forms of cultural and ethnic differences. The tension between rhetoric and practice can be perceived today in the manifest intentions favorable for the development of an anti-racist agenda embedded in a broad political consensus, on the one hand, and on the systematic forms through which division of labor is racialised and urban segregation increases through racialised class lines⁷, on the other.

Some researchers argue that, together with Britain, Sweden stands as one of the most clear-cut cases of regime change towards neo-liberal policies. In the 1980s and 1990s conflict over the meaning of culture increased and discourses of national belonging became more racialised with larger groups of racialised citizens outside the labor market, in the context of cutbacks in the social security systems, (more) restrictive refugee policies and growing institutionalization of xenophobic political parties. The culturalist discourse constructs “migrants” as an undifferentiated whole in terms of assumed uniform “cultural” traits that distinguish the “west” from the “rest” and “them” from “us.” These policies not only result in an increase of criminalization of migrants but also in silencing issues of poverty, institutional racism and exclusion.

THE WORK AND ITS VOICES

Theoretical debates within postcolonial theory (e.g. Said, 1978; Bhabha, 1994; Spivak, 1999)

6 Ålund and Schierup, 1991; Mulinari and Neergaard, 2004.

7 SOU 2005:56.

have most explicitly been concerned with the cultures and societies of colonial centres or former colonies. Similarly, Carlos Motta's project *The Immigrant Files: Democracy Is Not Dead It Just Smells Funny* examines experiences of exclusion rooted in notions of “race” /ethnicity in Sweden, a country whose national imaginary locates it outside the relations of colonialism, imperialism and authoritarian states.

Structural, institutional and everyday forms of inequality organised around the category of “race”/ethnicity are central to the choices and constraints that shape the life chances of people in late capitalism. The denial of racism as a central principle of social organisation in the Nordic countries creates a distorted analysis of the (diversified) meaning of democracy and social justice from the standpoint of different groups of citizens. Motta illuminates with this project how the construction of (exclusive) national identities is built upon a notion of belonging grounded on “race”/ethnicity where boundaries such as “the national” versus “the immigrants” are systematically created and reinforced.

The voices evolving from Carlos' interviews share a common understanding of exclusion and stigmatization that they often conceptualize in terms of racism and ethnic discrimination. But they also diverge both between them and (sometimes) with themselves regarding what social justice is or should be, and about the everyday doing of social justice in a Swedish context. Some of the interviewees express a strong ambivalence towards the Swedish state. On the one side they report on everyday discriminatory practices, on the other they want to share the strength of the model especially regarding policies of economic redistribution, public access to health care and education and sexual citizenship. They speak also from different positions. Some were born in Latin America, others learned about Latin America from their parents and through schoolbooks. Some want to change society's understanding of gender and sexuality and transform categories at the core of the construction of the word “migrant;”

others demand to be treated as everybody else. To be treated as everybody else is quite a radical demand in the Swedish context, where borders between those that are conceptualized as belonging to the nation (a belonging located in fixed notions of ethnicity) and those that do not are reproduced generation after generation.

Carlos Motta's project could be re-read through the words of the African American philosopher Connell West: "Weary, and keep alive the notion that history is incomplete, that the world is unfinished that the future is open-ended and that what we think and what we do can make a difference. If you give up on that notion, then there is no hope all you have is sophisticated analysis. Ironic reflection. Even narcissistic forms of intellectual engagement. If you don't think that what you think and what you do can make a difference, then the possibility of human hope wanes."⁸

Motta wants to see, he dares to ask, and he challenges easy and monolithically constructed oppositions between the "politically chaotic" Latin America and the democratic Sweden/ Nordic countries. *The Immigrant Files: Democracy Is Not Dead, It Just Smells Funny* is as open as the people Motta met and interviewed. It provides no clear answers. A multiplicity of voices and opinions are brought together in this work as a powerful (cultural) tool to unlearn hegemonic discourses about places and people and to cautiously name new dreams, subjectively and collectively.

Diana Mulinari is a sociologist, Professor in Gender studies, working at the Centre for Gender Studies at the University of Lund, Sweden

References

Brah, A (1992) *Cartographies of Diaspora. Contesting Identities*. Routledge. London.
Bhabha, H (1994) *The location of culture*. London: Routledge.

8 (1993:6)

Castles, S and Miller, M (1993) *The age of migration: international population movements in the modern world*. New York: Guilford Press.

de los Reyes, P (2006) (red) *Om välfärdens gränser och det villkorade medborgarskapet. Utredning om makt, integration och strukturell diskriminering*. SOU: 2006: 37.

Mulinari, D and Neergaard, A (2004) *The new Swedish working class. Swedish Unions and migrant workers in Race and Class*. 3: 11-28;

Said, E (1978) *Orientalism*. London : Routledge & Kegan Paul.

Spivak, G (1999) *A critique of postcolonial reason: Toward a history of the vanishing present*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.

West, C (1993) *Beyond Eurocentrism and Multiculturalism*. Common Courage Press. Monroe, Maine.

Ålund, A and C-U Schierup (1991) *Paradoxes of multiculturalism. Essays on Swedish society*. Aldershot: Avebury.

STOCKHOLM: WHAT IS DEMOCRACY TO YOU?

What follows are excerpts from a series of interviews about the public perception of democracy as a form of government in Sweden and the challenges that this system may be facing today, conducted on the streets of Stockholm in October 2007. Interviews conducted in Swedish and translated into English by Emma Gradin.

Ninni

What is democracy to you?

Everyone should be entitled to his/her own opinion and involved in the making of decisions; it shouldn't be one person who makes all the decisions.

Carina

Do you see any problems with democracy in Sweden?

Politicians promise things that they don't deliver. You can't believe them. There are too many kids in each class at school and there have been cuts in spending on care for the elderly and hospitals.

Helena Antonsson,

What is democracy to you?

Democracy is when everyone, including minorities, can voice their opinion.

Ia Haglöf

What is democracy to you?

I don't really think we have democracy today. So many things are happening in Sweden. There are so many new rules that we didn't vote for, rules that didn't exist when Moderaterna came to power. People aren't allowed to demonstrate on the same terms sometimes, some groups are prevented from showing what they want.

Marie

What is democracy to you?

Democracy to me is having the right to vote, having the possibility to make decisions in society and to voice an opinion. I vote. I'm not engaged with any other things. I don't think we have an obligation precisely because it is a democracy. It should be up to each person to participate, but it would be good if everyone voted.

Robert

Do you see any problems with democracy in Sweden?

I am an immigrant who is treated as a second-class citizen. I own a restaurant in a mall and I have just been thrown out without even getting 10% of my money back. I'm taking the case to court. In Sweden in the 1980s, when Olof Palme was Prime Minister, everyone was treated fairly. Today, Swedish people, just for being Swedish, are treated better and have advantages over immigrants. I didn't believe this at first, but people with Arabic names for example, constantly denounce the challenges they face in society. And now this has happened to me. This is happening because there are too many

immigrants and the situation has gone out of control. This is unfair.

Tina

What is democracy to you?

I have three words: empathy, solidarity and fairness. That is true democracy to me.

Do you exercise your democratic rights?

Yes, I exercise my democratic rights by using the public library, which I see as the democratic room where everyone is welcome. Although I realize that not everyone has a library card because to have one you need an ID card, which costs a couple of hundred Swedish Kronors, so not everyone has that option. But when I go to the library I get involved in discussions with all sorts of people

Dagmar

Do you see any problems with democracy in Sweden?

Politicians are too detached from the people. There isn't a local representative that I can talk to. Decisions are being made somewhere else. I always get to read about these decisions in the newspaper when they have already been made.

Anna-Maria

What is democracy to you?

I have no idea, I haven't got a clue about politics and I don't care. I live in the here and now. I haven't voted or demonstrated because I don't feel that I'm entitled to since I don't get involved.

Sixten

Do you see any problems with democracy in Sweden?

Things have become a bit colder here since the new government came to power. Perhaps I feel this because I always voted for the Labour Party and grew up in that environment. Gaps are widening in some areas, poor people, students and the unemployed seem to be doing worse. Additionally, people are leaving the unions. Now there are Ombudsmen that are supposed to

represent the workers, but they are possibly too well off themselves.

Rut Markusson

Do you see any problems with democracy in Sweden?

No, I don't think so. Maybe it is because I'm old that I am more tolerant than the young people. I think we are generally very fortunate, if we compare our lives to those of people in the rest of the world. The only thing I can think of has to do with issues of immigration. We should be there for each other regardless of the colour of our skin or where we come from. We are all equally important.

Kristoffer Sehlstedt

What is democracy to you?

Democracy is the process of making decisions collectively and to be allowed to express oneself in writing or speech or whatever form one chooses without having to be afraid of what people may think or feel.

Do you see any problems with democracy in Sweden?

If the majority is a 51% of the population, then the remaining 49% doesn't get what it wants. There's an inherent problem in the way the system is organized.

Annie Pihl

Do you see any problems with democracy in Sweden?

People don't feel responsible for politics because political parties don't address critical issues any more. I believe in smaller organizations, more local. Everything seems too far away and politicians do whatever they want.

Sven Brandt

What is democracy to you?

Democracy to me is fairness and equality in society. I am not really interested in politics; I don't care any more. In any case what I think doesn't seem to matter, I can't influence anything. Politicians don't keep their promises. The people

have to be able to influence society more. It's not enough just to vote. We should get together and protest against the increase in taxes and the fact that hospitals are getting less public money. Swedes are a bit cowardly compared to other people, we could benefit from more humility and less desire for power.

Linus

Do you see any problems with democracy in Sweden?

Human rights and social equality are out of balance in this country. This is something that we have to deal with. The segregation of ethnic minorities and of women has also increased. It is disastrous, but Sweden feels so safe to most Swedes.

Gill

Do you exercise your democratic rights?

I say what I feel and stand by it. I don't put up with just anything. Democracy isn't something we get for free; we mustn't take it for granted, and do things like not bothering to vote.

Robert Magnusson

Do you see any problems with democracy in Sweden?

We should be speaking up about racism, but it's hard to find the time. Too few people speak up, perhaps only the people who get paid to do so. In general, however, I think democracy works really well here.

Abe

What is democracy to you?

Democracy means equality, something I don't see very much of. That is precisely why I drive a taxi. Even though I have an education I remained unemployed until I managed to start my own business. I don't feel that I have ever experienced democracy. I find most Swedes have prejudices against my name or the colour of my skin. Within Sweden, Stockholm is better than small towns though, that's why we all gather here. Sweden is still quite new to immigration and politicians

need to devise ways to treat people with equality and respect.

Maria Stenström

Do you exercise your democratic rights?

I do, by reacting to unfair treatment or behaviour, like calmly asking people to take their feet off the seats in the subway, etc. Democracy is a social contract where people assume collective responsibility.

Åsa

What is democracy to you?

Does democracy really exist? There are several examples of its not working, like the big gap between the way in which politicians talk and how they act. Sweden is a democratic country compared to other places. We can read all the books and newspapers we like, go to the library and attend meetings.

Roman

Do you see any problems with democracy in Sweden?

Sweden gives a lot of aid to other countries but doesn't deal with its internal problems. For example, men are below women in this society. Women have louder voices and more rights than men. Men do the washing and women watch TV here, I was struck by that when I first arrived from Ukraine.

Gertrud

What is democracy to you?

Democracy to me is to move freely, express my thoughts and discuss things. We are so used to democracy that problems are hard to pin down. We never have any difficulties when we express ourselves.

Fredrik

What is democracy to you?

Democracy to me is to be able to express one's views without the fear of being punished.

Modesto Sánchez

What is democracy to you?

Democracy doesn't exist. I'm from Cuba, which people say is a dictatorship, but here in Sweden nobody listens to me, so one can't say this is a democracy either. I don't vote and don't demonstrate. Demonstrating creates more problems. We have to think together and act together. That would be democracy. I don't waste my time thinking of problems, I don't need to do so. I just live and I'm happy. That is democracy to me.

Ingrid Samuelsson

Do you exercise your democratic rights?

I go to local council meetings about schools, public transportation and construction. I have also sent suggestions and letters to politicians. I have cried when I have voted! It's something that people have had to fight for and are obliged to do, even if it is a blank vote or a vote for the wrong party.

IMMIGRATION, POLITICS, SOCIETY AND DEMOCRACY IN SWEDEN

SEGREGATION AND INTEGRATION ARE NOT CONTRADICTIONARY TERMS: A CONVERSATION WITH MIGUEL BENITO

Interview conducted in November 2007 at the offices of The Immigrant Institute in Borås.

My name is **Miguel Benito**; I am the director of The Immigrant Institute in Borås, a city near Gothenburg, Western Sweden. I have worked with immigrants in Sweden for 35 years, with groups such as the Chilean, since after Pinochet's coup, the largest group of immigrants from that country arrived in Sweden. Of course immigration also existed before that time, but it was rather on an individual basis.

Carlos Motta What is the specific function of The Immigrant Institute? How did it originate?

MB The Immigrant Institute was founded with the aim of providing an alternative vision to the one offered by the Swedish authorities regarding immigration in Sweden. We noticed a great difference between the Government's perception of immigrants and our own. We wanted to inform the Swedish society about the way in which we perceived immigration and about our situation here, our problems, and also about our desire to change and be able to participate in society.

CM What was that discrepancy between the Government's perception and that of immigrants?

MB I can give you a current example, since the situation today is the same it was 35 years ago; it has not changed much. There are frequent references to regions where there is an accumulation of immigrants. They include around 24 neighborhoods all over Sweden, in the big cities. What we did at the Institute was to find out how many people live in these 24 neighborhoods. How many are Swedish and how many are immigrants? These statistics are available to everyone, but nobody asks

about them. We discovered that only 11% of immigrants live in those areas, that is to say, 89% of immigrants live like the Swedes. Another important factor is that 40% of the "immigrants" have been born in Sweden.

The Mayor of Malmö, one of the largest cities in Sweden, was very angry with the Minister of Immigration because he visited the city but not those areas, which are "outside" the Swedish system, "outside of society." For my part, I was angry with the Mayor and his political formality. He does not understand Malmö's statistics. Only 7% of the immigrants in the city live in that area. The rest are scattered in other parts of the city. Why visit an area where there are small groups of immigrants when the concentration is minimal compared to the rest of the city? We want accurate figures to be made known, we want the actual problem, which has nothing to do with living in one place or another, to be clearly explained. The personal and collective situation of immigrants is what must be discussed. The area of residence of a group of immigrants is just a consequence of other social problems. What we want is, precisely, that this situation be discussed and clearly explained.

Another example is the situation of a very large group of Assyrian Christians from Turkey, Syria and Lebanon, who arrived in Sweden in the 1970s because they felt oppressed in their countries of origin, and they settled in the south of Stockholm. The Government's reaction was to say that they could not all live together in the same city, that they had to be scattered all over the country in order to foster their integration. But, what happens when you scatter a minority group all over a country? What happens is that they are unable to preserve their culture. In actual fact, the Government was not benefiting this group by approaching "integration" in this way. For us, integration also implies the possibility to be segregated. Segregation and integration are not contradictory terms; they may serve the same cause. This is what Swedish society still does not understand after 35 years of immigration. This is one of the issues with which we want to continue working.

CM What programs are developed at the Institute?

MB In the past 3 or 4 years, we have developed very few activities in terms of an ongoing program. We implement activities by seasons according to the interests of our members and the possibilities available at the time. For instance, this month (October 2007), we will be holding three important meetings. One of them will be a meeting at the provincial level for immigrant businessmen, to discuss their work resources in the province of Borås. Then we will have another meeting at the regional level for the area of Western Sweden, where we will explain the possibilities of immigrant organizations to cooperate with Swedish society. And finally there will be a very large meeting at the national level to address the issue of the Kosovars.

CM Could you tell me something about the house we are in and the services it offers to the immigrant or the Swedish communities?

MB We are at The House of Immigrants, which is the only house in Sweden established by immigrants. Naturally, there are other houses in the country belonging to specific groups of immigrants such as the Syrians, the Estonians, the Latin Americans, the Irish, and so on, but this is the only one dedicated to the immigrant community at large. The building hosts a library, an archive and a museum. We began with the library; then we started receiving documents from organizations, from private persons, from writers and artists, so we created an archive. Then we started receiving another kind of material that gave rise to the museum collection, comprised of art objects and artworks by forty immigrant artists. It is the only art collection in Sweden comprised exclusively of works by immigrant artists. Those are the three pillars of The Institute at Borås. A fourth pillar is our Internet portal, of which we are very proud, since it is the most visited among the immigration-related websites in Sweden, and even in other European countries and worldwide. The website is bilingual (Swedish/English), and it provides very thorough and serious information on subjects concerning immigration issues in

Sweden from a social, political and cultural point of view (www.immi.se/insti/home.htm).

CM Do you carry out this research work together with your team here at the Institute?

MB The information and the ideas come from several immigrants organizations throughout Sweden that help us generate the content on a daily basis. I am responsible for the coordination of this material at The Institute, and for deciding what will be included in the website.

CM How is the Institute funded? Do you have any financial assistance from the State?

MB We do and we don't. In 1985, Parliament decided that we should have a State subsidy. But as of 1999, the Swedish Arts Council decided to reduce this contribution. What we receive at present is close to nothing. Additionally, we receive help from the Commune of Borås, which is important because we receive not only money but also support of a different kind. The fact is that we have a very serious financial deficit. We do not know what the situation will be like in a year or two. If the subsidy is not increased, next year we shall have to close The Institute.

CM Are these subsidy trimmings the product of changes in policies regarding immigration issues?

MB It depends. There isn't a clear motive. We cannot specify the cause of the trimmings. Our idea is that the Swedish Arts Council does not wish immigrants to be subjects. They want us to be objects.

CM Could you explain the difference?

MB A subject can exercise the power of decision concerning his situation, his life, while an object is the "object" of help from society. The government wants us to be dependent on society, and we want to be independent. We want to be subsidized in the same way as any Swedish organization that has national, regional or municipal support is. Besides, we do not want to depend ideologically on the State. We consider that, since we are a million immigrants, we are entitled to quite a large amount of money. And that money does not reach us. The income we contribute to Swedish society through our work

does not come back to us, at least not in a way that guarantees our subsistence.

CM Could we state that the situation of the Institute reflects the situation of immigrants in general?

MB Yes, in part. When an immigrant asks society for help, society will somehow attempt to provide this help. But if a person is not asking for help, but is rather claiming his or her rights, then things are more difficult. This has been the same since we founded the Institute. We have been coping with this situation for 35 years.

We are engaged in a constant fight to represent the ideology of immigrants and survive as an institution. For example, the differences regarding Swedish organizations are very clear. When any of them attempts to do something similar to what we do, they never lack funds. Precisely now, we are suing a State organization because they produced a catalogue of magazines for immigrants which was identical to the one we had already produced. They received 1,300,000 crowns for this project while we received nothing. And the Court has even given them the right to steal the material from us. In addition to this, they say we have to pay 50,000 crowns to the State for the time they have had to spend reading our letters to the Court. It is an absurd situation.

CM Are you suggesting that the problem resides in that the Institute is an organization for immigrants run by immigrants, unlike these organizations for immigrants managed by Swedes?

MB Exactly. For example, for a long time we have run a website dedicated to combat racism. In 2001, the National Integration Board launched with great pomp a website against racism. The idea was to prevent The Immigrant Institute from maintaining its site, because in a way it competed with theirs. Of course, they have no economic problems. They get two million crowns a year. Then they gave the website to another organization they wished to support, and which they controlled. There are immigrants in that organization, too, but they are clearly dominated by Swedish society.

CM Does the information you feature represent a threat for the State?

MB Yes, there is an unconscious fear that the information we supply forces a change of pace. And that is what they do not want. They want to have critical organizations, yet not free organizations. Freedom in the correct sense of the word does not really exist. We can be perfectly free, we can do as we wish, but if we do not get enough support, our freedom is limited. From the day we created the Institute we have declared that if other organizations are not getting any help, we shall not request any help, either. But if there is assistance for other organizations and not for us, it becomes very difficult for us to subsist. People are convinced of the fact that we, too, receive assistance, they imagine that society functions in an egalitarian way. Nobody believes us when we say that we receive very limited funding. Even when we show them the figures, they still do not believe us.

CM There seems to be an ideological reason...

MB There is an ideological reason; unconscious but ideological. Assistance to the Third World, for instance, has the same characteristics. Third World countries are provided assistance, but always for the benefit of the First World. We consider that the best way to help the Third World is not to give them any help. The best help is to give them that to which they are entitled, a fair price for the products they sell, for their labor, and so on. Naturally, it is important to give them a boost so they can create institutions, but for the rest, help as it is provided today is destroying society. That is what is happening in many African countries, for instance. A great deal of money is sent there, but this money remains in the hands of those who rule the countries and it never reaches their people. The only way for societies to develop is that they may be able to generate their own labor and production, and that they are paid a fair price for the products they offer.

CM In your capacity as director of this Institute and bearing in mind the rights of immigrants, what is democracy in your opinion?

MB Despite everything that I have said before, democracy does work in Sweden. In this country, immigrants and Swedish citizens have equal rights to participate in elections, either as voters or candidates. In order for a democracy to work, it is necessary that everyone participates. And participation in Sweden, as compared to participation in other countries, is considerable, so in this respect, democracy here is stronger than in other societies. What are its flaws? The same as in any democracy. In my view, democracy is still a limited tool, but being the best system we have, we must strive permanently to implement it.

When I arrived in Sweden in the 1960s, there was a lot of talk about respect for minorities. Now nobody talks about this any more. There has been a change in this respect which has been detrimental to democracy in the country, since a democracy with no respect for minorities is not a democracy. If 51% of the population decides it wants to do something, it means that 49% is against this decision. Naturally, decisions must somehow be taken by the majority. Yet democracy is precisely that: the majority decides, but taking into account the points of view of the minorities. We must not forget that the minority might become the majority in the next elections. Swedish citizens greatly respect power shifts. In some countries, when there is a change of power, there are demonstrations; people go out into the streets until the winner of the election is overthrown. That is not democratic. Democracy is respect for the winner, but the winner must respect the defeated.

CM What is the situation of the immigrant who is not a citizen? I am referring to the resident who does not have the possibility to vote.

MB In Sweden, we, immigrants have two possibilities: if we are not Swedish citizens but we have lived in the country for at least three years, we are entitled to vote in municipal and regional or provincial elections. If we have lived in Sweden for more than three years, we can participate in the general elections. This was decided in 1974, and it was implemented in the 1976 elections. We are one of the first countries

where immigrants were allowed political participation. Ideally, it should be possible to vote after a year's residence in the country, or two at most, since as elections are held every four years, many immigrants are marginalized until the following election, so it is not three years but seven that they have to wait.

CM Do you consider that immigrants have the possibility to exercise their democratic rights in Sweden?

MB In theory, they do have this possibility. We can participate in elections, we can participate in political debates, we are eligible...But the real possibilities for each individual depend on where he or she lives and on many other factors, so this is not always achieved. And there is another very important factor: the number of immigrants who have ideas of their own is limited.

CM What do you mean?

MB An immigrant who participates in a Swedish political party upholding the same ideas as the rest of the members is welcomed; he is placed high up in the list, in such a way that he is elected. The number of immigrants who are Members of Parliament corresponds proportionally to the number of immigrants residing in Sweden. Theoretically speaking, we are not badly represented. But when we question immigrant Members of Parliament regarding their experience, the first thing they tell us is that they do not represent immigrants. If they do not represent immigrants, why do they participate in elections saying that they are immigrants? People vote them precisely because they are immigrants, not because they are Swedish. They affirm that their task is to represent the whole of society. Swedish society deceives them and they let themselves be tricked due to their wish to be Members of Parliament. Speaking about this, Juan Fonseca, a Colombian immigrant and one of the Members of Parliament who avowed he was an immigrant and wanted to represent immigrants, had to face strong opposition within his party (Social Democracy) and was not re-elected.

CM Yes, I had the chance to speak with him and also with a current Member of Parliament

who represents the Green Party; her name is Karla López, and she is an immigrant from El Salvador. She told me that, unfortunately, she would be leaving her position at the Parliament within the next six months, because she found herself completely fenced in and without any possibility of implementing her ideas.

MB Now that you mention it, the Gothenburg press published an interview with Karla López in which she explained that she had many problems with her party and with the Parliament in general, because things don't work in the way she thought they did. This is why at The Immigrant Institute we also combat the opinion that prevails in Swedish society that immigrants are represented from a political point of view because the truth is that they are not. It is not a problem of lack of representation but of lack of respect for the ideas of immigrants.

CM Could you enumerate what you consider democratic rights?

MB It is difficult. Everything that we do in the framework of society involves our democratic rights, from the right to have a job to the right to have a permanent dwelling. But we must bear in mind that human rights and democratic rights are two different things, although they are closely related. Human rights cannot be respected outside a democracy. Democratic rights do not imply merely participating in elections every four years but, in this case, they imply being able to have a continual participation within a commune, region or state, participate in ongoing discussions and debates, where our voice may be heard. Our democratic right as immigrants is the right to be accepted just like anyone else.

CM Is this what is commonly termed "integration?"

MB In part. The concept of integration has been seriously misinterpreted by the Swedish society, which considers integration the assimilation of immigrants in the system. They do not understand that integration means, precisely, respect for our idiosyncrasies, for our organizations, for our being able to discuss our problems and carry out cultural activities in our

own languages. We are not integrated in the sense that a Swede cannot come to listen to a program in Spanish or in Persian if he does not speak these languages. To be integrated does not necessarily mean to be equal, but rather, it implies the recognition of the fact that we are different but can participate in an egalitarian way, having the possibility to blend in, meaning that a Swedish person may attend immigrants' meetings and immigrants may participate in Swedish organizations, and so on. We are in favor of segregation, of open segregation.

CM Could you explain the difference? In general, the term 'segregation' has a negative connotation.

MB That is exactly the problem. Segregation may be positive. Let us begin with school. How many children are there in a class? Let's say that twenty-five children. They are already segregated from the other children. But this class may meet with another class in the same school as well as with another class in another school, so they are not segregated in a negative way. These million Swedish children must be segregated in classes but they are integrated in the school system. This is what we call integrated or open segregation. A bus which can only carry fifty people is another example. There are people who cannot board the bus, even if they wish to, because there is no room. Integration according to present-day Swedish society would be that the bus stretched proportionately to the number of people who want board it, and that is impossible. Those who have no room must wait for the next. This produces segregation.

Then there is negative integration. For example, an elderly immigrant is forced to live in an elderly home where the only language spoken is Swedish. Within the current system, this person is considered to be "integrated" just because he or she is there with the rest, but this is not so because he or she is alone. One may be surrounded by fifty people and still be alone in practice. This is not integration; it is segregation in a negative sense. It is physical integration exclusively, but it is neither moral nor ethic nor logical.

Integration and segregation must be understood in a broad sense. One may be integrated being outside. Integration implies participating in the system, system understood as the relationship between different units that are linked together by a common meaning and a common will. This is how one is really integrated. It is very difficult to explain the dualism of these concepts to the Swedes.

CM How can this model be applied within the different State systems? How could this understanding of positive segregation be reached in a practical way?

MB Simply by accepting that immigrant organizations wish to have their own activities, offering to immigrant organizations the same possibilities as to Swedish organizations, allowing them access to the same common resources without any obstacles, providing them sufficient help in accordance with the number of members and the possibilities they offer in order that they may develop programs and, naturally, inviting both Swedish people and immigrants to participate, if they are interested. Here is another example related to the Institute. The Swedish Arts Council, the organization that reduced the support for the Institute, simultaneously increased the help for organizations whose task consists in bringing to Sweden from abroad first-rate cultural groups, not for immigrants but for the Swedish people. There is a lot of talk about a multi-culture, but it is the Swedes that consume that culture. Dancers are brought from Egypt, musicians from Latin America, but this is for the Swedish population. Of course, immigrants can also attend, but at a cost that is out of reach for a family of immigrants with a low income.

We would like Swedish society to accept that a Chilean, Bolivian or Iranian organization should bring a group according to the economic possibilities of immigrants.

CM To speak about a group when there are so many different groups of immigrants in Sweden might render this proposal a bit problematic.

MB This is another problem we have witnessed since the time when we created The Immigrant Institute – the right of all the

groups of immigrants to participate with the same degree of diversity as the Swedes. Being Chilean does not mean that one must participate together with other Chileans. Within the Chilean society, there are rightist and leftist opinions, political and economic differences, and so on. Within the Chilean groups in Sweden, we might establish perhaps ten sub-categories. The same thing happens in Parliament. Why do we have seven political parties representing us in the Parliament? Because a group of Swedes cannot represent all the other groups. There is the need for seven groups combating one another. This is something that Swedish society just cannot see when it applies to Chileans or Iranians. They say: "Ha! They are fighting amongst themselves! They must keep together. Why are immigrants not united?" I say we are not united because we have the right to be disunited. In a law suit we had at Gothenburg, for instance, in support of an immigrant organization, this was the first thing the judge asked me: "Why are you not united?" My reply was very simple. That is precisely the reason why we have come to court, because we have the same right to disagree as the Swedish.

CM To have different ideologies?

MB The Swedes may be disunited, they may disagree, they may go to court when they do not reach an agreement, but when it comes to immigrants, they ask us to be united and not appeal to the law. They deprive us of our right to be disunited. We fight precisely for the right to be disunited. Of course we want to have an immigrants' organization for all immigrants, but a free one. That is, those who wish to belong are welcome, and those who don't are not obliged to.

There is a similar problem regarding the mother tongue. The first report on the issue of the mother tongue was produced at The Immigrant Institute in 1973, and this report was supported by UNESCO. After some years, the right to the mother tongue was granted at the national level. But since then, attention to lessons in immigrants' mother tongues has decreased. Our stand with regard to this is that, as immigrants, we have this right; that the communes are obliged to offer lessons in the

immigrants native tongues, but immigrants have the right not to attend classes if they so wish. The right is the right to attend or not to attend. We advocate "freedom of election" and work to encourage people to choose their mother-tongue. Our ideal is that, when we speak about democracy, we ask for the right to abstain, which is a fundamental part of democracy.

CM Do you consider that we have democratic responsibilities as immigrants?

MB All rights include responsibilities. We have obligations to meet, and if we do not do so, it is only natural that we have no rights. Many arrive here and tell me that they have a right to such and such and such a thing. My reply is that they do not have any rights as long as they do not fulfill certain responsibilities. This surprises them a bit and they ask me why I do not want to help them. Naturally, I do want to help them, but it is also important that they should comply with certain demands from society in order to be granted the rights they, in turn, demand. Participation in elections is a good example. The percentage of immigrants that participate in elections is not the same as the percentage of Swedish people. When you do not participate, you do not have any rights.

CM What participation should an immigrant have in society?

MB Immigrants should participate in elections as a contribution to an open society. In my opinion, those who do not vote have no right to ask those who make decisions to decide in their favor. It is important not to isolate yourself completely. For example, when we apply for a job, we are obliged to inform honestly about our merits, not hide documents and introduce ourselves in a sincere way. If the commune offers us a training course, we must attend and not complain. We must accept society's requisites.

CM Are there any differences in the "integration" of minority groups (women, LGBT community, or colored people) within immigrant minorities? That is to say, are there any differences between sexual or gender minorities and white heterosexual male immigrants?

MB That is a delicate problem. We could make a list of which immigrants are better regarded by Swedish society. Immigrants from the E.U., the U.S.A., or Canada are better accepted than immigrants from Iraq or Somalia, for instance. Color does have an influence, but it's not only color, it's also the country.

Women are largely discriminated, but this also occurs within immigrants societies. There is a discrimination of women, who generally do not receive the same work offers as men.

A Kurdish author whose book we have published at the Institute wrote that in Sweden, what comes first is the King, then come Swedish men, followed by Swedish women, dogs, then male immigrants, and finally female immigrants. Discrimination will always exist, but we must keep on working permanently against it.

Miguel Benito is the Director of The Immigrant Institute in Borås.

WE WANT TO BE COMPLETELY PART OF THIS SOCIETY: A CONVERSATION WITH JUAN FONSECA

Interview conducted in October 2007 at Diskrimineringsbyrån in Stockholm.

My name is **Juan Fonseca**, I was born in Bogotá, Colombia, and I arrived in Sweden in 1976. I was then 21 years old, and I am now 53. I have been a trade union leader, a city mayor, an alderman and a Member of Parliament. I am currently the director of a private law firm, the only one in Sweden dedicated to the defense of human rights and the fight against discrimination.

Carlos Motta Could you tell me something about your life in Colombia before you arrived in Sweden?

JF I come from a large family; we were 14 siblings. I grew up in a home where we were raised in a democratic way, we were taught to think and to be critical. Our parents never exerted any violence against us; they never hit us, and this led to our becoming quite critical as we grew up. I began to concern myself with politics at an early age. At 14 I was a pupil of the INEM schools in Colombia, which were created precisely by Luis Carlos Galán, the presidential candidate representing the Liberal Party who was assassinated by the mafias in 1989. Later, I was one of the founders of the Patriotic Youth of Colombia, and I became liaised with different political movements until I left Colombia in 1975.

CM And once you settled in Sweden, how did you get into politics?

JF An immigrant in Sweden only has access to the least qualified works, so I worked in a branch of the Ericsson Company together with Argentine medical doctors, and this did not require too much thinking. There I became a trade union leader. I was chosen by my fellow workers to represent them in the trade union, which comprised over 900 members. Then I was president of the trade union, and through the trade unions I became a member of the Social Democracy, because at that time any member of a trade union was automatically incorporated in that political party. I was perhaps the first non-European immigrant to fill important positions in Stockholm's Social Democracy. I was the Mayor of a neighborhood inhabited by immigrants. Then I was an alderman in Stockholm and later I became a Member of Parliament. I left the Parliament in 1998 and established this office devoted to the defense of human rights and the fight against discrimination and xenophobia. Sometimes I wonder why this kind of office should exist in a country like Sweden. Unfortunately, to my judgment, xenophobia and discrimination have deep roots in Sweden.

CM Based on your experience as a legislator within the Swedish system, what is democracy in your view?

JF For me, democracy is the participation of all the citizens in the decision that the

Government takes. It may be a representative democracy, in which the people delegate on certain individuals the power to represent them before certain democratic bodies, which have been elected via popular vote. For me democracy is freedom of expression, freedom to organize oneself, freedom to say what you want without anyone exerting any kind of repression.

CM Do you consider that in Sweden people live in a democratic State or system?

JF Yes, Sweden is one of the most democratic countries in the world. Naturally, it has its flaws, but it is a country where there is a representative democracy, where the citizen votes and can participate in different types of organizations and where there are popular elections. In Sweden you can organize and participate in any kind of movement without anyone prohibiting it or taking repressive action against you. Here there is popular participation. Sweden has thousands of popular movements and it has the most powerful trade unions in the world. It is a democratic country from which a lot can be learnt, but, like any country, it has its flaws.

CM Do you consider that these democratic rights apply to the whole of society, including, for instance, immigrants and minority groups?

JF In the general context, there is a democracy for everyone, which includes immigrants. In the practical context, it may be said that there is less democracy for minorities, in the sense that they are groups with lower political representation, more reduced economic power, and lower representation in the cultural sector, although immigrants produce a great deal of culture. Generally speaking, immigrants are a group with a lower level of representation and influence within a society. We are a great minority comprising almost 3 million individuals. A great minority that is quite silent. In this respect, there is a lack of democracy that makes it difficult for these groups to have greater representation, to identify to a much greater extent with Swedish democracy.

CM When you refer to a silent minority, what renders it silent?

JF In the first place, in Sweden immigrants have a much higher quality of life than the one they had in their countries of origin. Here there is a social security system, education is free, some hospitals are free, and there is a collective transportation system that is quite cheap. This is a system that offers basic benefits to immigrants, which leads us to think that, judging by these aspects, it is much better to live here than to live in our native countries. Even if one is a worker in Sweden, one can live in a more or less decent apartment and our children can go to school.

Secondly, we immigrants are a silent minority, since we have very little participation. There is a lack of participation which is due to lack of knowledge and access, as well as to doubts as to whether our participation will exert any influence on the decisions to be taken by the country, a town or a district. This reflects a great lack of participation of immigrants in the social and political movements.

CM Is this lack of participation partly the result of a lack of self-organization aimed at the consolidation of political or social groups?

JF Sweden has a capacity that France or England, for instance, lack, in the sense that it is a very rich country, a country where social security works; a country that helps people to live. Although there are certain marginal neighborhoods in Stockholm, they are not extremely poor neighborhoods; they are not miserable neighborhoods like the ones that can be found in the outskirts of Paris. Besides, there is a social security that contributes to prevent violent confrontations like the ones that may be witnessed in the marginal districts of Paris, for instance. But although there are no violent confrontations in Sweden, there is a generalized feeling of dissatisfaction due to the marginalization that currently exists, for example, in Stockholm, where there are more than 50 marginal districts, and it is not such a big city.

Stockholm has a population of 1 million inhabitants, and this marginalization generates unemployment, criminality, apathy, etc. In this

sense, there are social problems in Sweden, which are not as serious as they are in other European countries, but which may get worse if the situation is not dealt with opportunely. The marginalized groups do not consider the possibility of having social participation, nor have they considered self-organization alternatives aimed at exerting an influence over the rest of society. I think Sweden has an immigration that is quite peculiar, given that it is a silent immigration. In other countries immigration makes itself heard, but here it is much more silent and much more disorganized.

CM As a citizen, do you exercise your democratic rights?

JF I exercise them because I am a person who is interested in social and political issues. Although I do not currently hold any political positions, I follow the development of events in Sweden closely, I participate, I remain updated; I am a person who is interviewed, I write, I participate in debates, etc. If a person makes up his or her mind to participate, immigrants in this case, if they decide to participate in their own way, they can do so. There are no physical impediments that may prevent this participation. But there are barriers, barriers that must be broken, barriers that are invisible sometimes, as is the case of prejudice and discrimination. These barriers prevent immigrants from having a greater capacity to become incorporated in the country's decision-making spheres.

I exercise my right to exert an influence on democracy; I do not allow anyone to trample on me, nor do I trample on anyone. This is one of the aspects of democracy. If an individual makes up his mind to participate, he will find thousands of ways to do so in this country.

CM Do you believe, from a realistic point of view, that we all have the same democratic rights within Swedish society? Do immigrants have the same democratic rights that Swedish citizens have?

JF In theory, they do. Because the laws apply to anyone living in Sweden, whether this person is a citizen or has a permanent residence permit. The person who is not a Swedish citizen but has

a residence permit may vote in public elections; not in the Parliament, but he or she can vote in municipalities and districts. Besides, he or she is entitled to the same rights and subjected to the same obligations as Swedish citizens. There are no distinctions. Neither are there any distinctions of any kind in the laws issued by the Parliament. Yet in practice, the same democratic approach does not apply to everyone in terms of participation and influence. There is a trimming of democracy in these aspects, which in my opinion, is carried out through the power structures in Sweden, which are discriminatory. But this is also due to the fact that we, immigrants, do not make up our minds to use our rights, to assert our rights, and to participate.

CM In what way are the power structures discriminatory?

JF Power in Sweden is very white, very ethnic. In the sphere where decisions that determine the future of the country are made, immigrants are filtered. When I was a parliamentarian, only three Members of Parliament (including myself) were of immigrant origin. I was the first Latin American in the Swedish Parliament. Today there are many more, but they are filtered, and also they are quite assimilated. The present-day immigrant politician who holds an important position must assimilate to the social groups and be educated in the Swedish way. Besides, an immigrant holding such offices must be very careful not to raise many claims in favor of groups of immigrants, because he will automatically enter into confrontations with his own party. There is a discrimination which is sometimes indirect, but which will cause an immigrant reaching high places in Sweden to enter into conflict, sooner or later, in one way or another, with the leadership of his own political party, irrespective of what party this may be, whether it is the conservative party or the most left-wing one.

Political parties in Sweden are quite homogeneous; they are reserved for the white middle class. The "filtered" elements are some *blackish dots* that may easily be spotted on a white paper. Draw a map of Sweden on a sheet of paper and locate some points where immigrants

have a voice or power. In the whole country, you can find more or less some fifty or sixty people of immigrant origin who have ways of reaching the media, who have the possibility to organize themselves, to participate, to have access. In the municipal context, there may be immigrants in the town councils, etc. And at a lower stratum, there may be immigrants in the assemblies of civil society members; but the people who are listened to, who are seen (like myself) are very few.

CM I believe there is another level of discrimination within the Swedish society that has to do with the immigrants' countries of origin. For example, the Chilean immigrants who are members of a left-wing intellectual elite and who sought asylum after the 1973 coup are better accepted than the recent migratory groups, such as the Iraqi. These two groups have been accepted in very different ways, haven't they?

JF This is partly true, and partly not. We Latin Americans, including the Chileans, are viewed as a natural part of the Western World. We are Catholics, we were colonized by Europeans, we speak an interesting language, and we assimilate quite quickly. The problem is not with us; the problem in Sweden is with the Muslims and the Middle East.

Latin Americans generally have some organizational traditions; they have had experiences in their own countries as to how to organize themselves politically and culturally. In Sweden, one may find thousands of Latin American groups that make music, or make films, etc. These kinds of activities can also be found, but in a smaller scale, within the Muslim community, for instance. Amongst ourselves there are naturally prejudices and discrimination from one group towards the other. A group believes it is better than another group. And the third problem is that, since it is the white power that decides who is going to be filtered, then, naturally, there are problems among those of us who are filtered. Personally, I have never liked the white middle class to filter me. I have reached political positions because I am well known and because I have defended my people. At the

time I left Parliament I had great conflicts with Social Democracy because it considers itself a workers' party representing all the people, but its fundamental structures render it a very discriminatory and very homogeneous party. One of the principles of Social Democracy in Sweden is that we are all equal. Now then, we should all be equal and have equal possibilities in the economic and social aspects. But individuals are not equal. Nobody can demand that I be identical to a Swedish national. I arrived here from Colombia when I was already a grown up, and although I am now a Swedish citizen there is no way I could ever be completely Swedish. I always defended my people, I always spoke about the marginalized people, I always said that Sweden cannot have this kind of xenophobia, this kind of racism and discrimination, being such an advanced and decent society. One cannot admit the existence of a small *apartheid* in Sweden, the country where Olof Palme was born and where all of us fought against the apartheid system in South Africa. I do this out of love for Sweden, because I find this situation painful.

CM What is the current situation of xenophobia and discrimination in Sweden? Which are the groups affected by such situation?

JF Discrimination and xenophobia affect all of us. Anyone who has not been born here, anyone who does not have a Swedish surname, or does not speak fluent Swedish, runs the risk of being subjected to some kind of discrimination. There is a concept rooted in white Swedish people –although nobody speaks about it– that immigrants arrived here to serve them, and that we are, in one way or another, a less valuable group. You can feel this conception daily. In Sweden very few people shout at you in the street, but you can see how, at an institutional level, the individual who has power exercises that power and sometimes discriminates people in an indirect way. Indirect institutional discrimination is very strong, and it can be felt although it is difficult to prove. Then there is the other type of discrimination which is more overt, and which includes people insulting you in the street, for instance. At present, the groups, which are more

strongly affected by this kind of discrimination, are the Islamic Arabs. The target is no longer colored people although in Sweden –and not only in Sweden but all over the world–black people have been the group that has suffered the greatest repression from the whites. It is a global phenomenon, but today, being a Muslim in Europe implies running the risk of being mistreated and discriminated on a daily basis.

CM Could it be stated that within the minority groups that are affected by discrimination and xenophobia there are minorities within the minority, that is, women and the LGBT community (Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender people), for instance, that suffer a second level of xenophobia, the first level being that of society in general, and the second the one experienced within their own communities?

JF Yes, and there is not only a second level, but also a third and a fourth. It has been statistically confirmed that women immigrants have more limited access to the labor market, that they have more duties to fulfill at home than Swedish women and, in general, have fewer possibilities within society. A Muslim woman, for instance, is the subject of a third degree of discrimination since by wearing her traditional headscarf, she is generally denied employment.

In every group of immigrants there are patriarchal structures. We Latin Americans, are not exempt from this. There are patriarchal groups in which men are the masters, and they maintain a patriarchal system in their homes within which the wife and daughters –not so much the sons– are repressed. This patriarchal concept is deeply rooted in some groups, and in others it even reaches the point of violence. If a Muslim girl living in a free society like the Swedish society has an amorous relationship with a non-Muslim, for instance, she can even be a victim of homicide. There are girls who live in hiding, because they are persecuted not only by their fathers but also by their brothers and cousins. The problem is extremely serious, and currently there are no exact figures because there are no concrete statistical data. It is paradoxical to live in a free and egalitarian

society (in the sense that men and women have the same rights) and live at the same time in enclaves where there are dominant feudal patriarchal structures. This is a dilemma, since children and young people learn very quickly that they have the right to express themselves and live their own lives.

CM Do you have any knowledge about the situation of the LGBT community (lesbian, gay, bisexual and transgender people) in Sweden?

JF The homosexual community in Sweden, irrespective of their gender, is a rather powerful group that has organized itself in such a way that they should be taken as an example. I often say that there are two groups in Sweden that we immigrants should watch carefully: women and homosexuals. The fight carried out by lesbians and gays has led to the passing of laws in Parliament that currently entitle them to get married, adopt children, etc. In this group, there is less discrimination towards immigrants. I do not know whether the LGBT immigrant who arrives in these groups will be welcomed with a great fanfare, but at least he or she will not be rejected. There are fewer prejudices in these groups, because they have suffered repression in the flesh. The LGBT individual in Sweden also knows what it is like to experience overt and not overt repression, and to endure prejudiced attitudes. Besides, the LGBT group in Sweden has been subjected to violence by minority groups and Nazis. Therefore they know what it is like to suffer repression as minorities. In this respect, this group is more pluralistic, more open and less prejudiced.

CM Are there any laws against discrimination and xenophobia in Sweden? Are minorities, minority and immigrant groups protected by the law in any special way?

JF Yes, there are, and Sweden has, perhaps, the most progressive anti-discrimination laws in Europe. The question is whether they are applied. If the law were more strictly applied, we would have less discrimination. Now there is something that I consider a problem. In Sweden, the State monopolizes the fight against discrimination. I think this is a mistake. The State

should provide economic assistance to anyone fighting against discrimination and xenophobia. The State itself is the most discriminating structure. For a State it is easy to say that it has governmental institutions with a large budget to combat discrimination. But the State itself, in turn, directly or indirectly exercises discrimination against the country's minority strata. In The Netherlands, for instance, the State supports the concept that State assistance can be assigned to private lawyers, cooperatives, or anyone who is independent of the State. The United Nations share this conception. But in Sweden, the State wishes to have control over all these matters. Several times, my office has been offered state funding, but we have declined because we'd rather be loyal to our clients that to the State, which might say to us: "You cannot sue us because you live off of us." The day you depend economically on the State to fight against discrimination, you have sold your soul to the devil. No one will come to your house to look for you with the police if you sue the Prime Minister, but surely the next day the financial assistance assigned to you will be trimmed. Whoever is dependent on financial assistance is censured. Three of the official governmental organizations that combat xenophobia have very narrow margins within which they can operate; if they trespass them, they run the risk of being unemployed the following day.

CM What funding does your office have?

JF We obtain our funds just as any other law firm. The clients who visit us do not need to pay for the first interview in which we examine the case. If they decide to go ahead, we provide a description of different financing options; they can obtain financial assistance from the State or from their insurance company, we estimate the cost of our services, etc. In addition to this, we obtain funds from concrete commissions to carry out investigations, etc.

CM Could you share with me what the most common case that this office deals with is? An average case, so to speak.

JF The most common case is that of individuals who are not given a job even though

they have the qualifications and abilities to perform the work. When they apply for the work, they are interviewed but they are not offered the position, and a white Swedish national is hired instead. Another common case is that of individuals who already have a job but are discriminated in their workplace. For example, everyone else receives a salary raise and they do not. When analyzed, the explanations supplied prove not to be rational.

CM If it were possible to determine this, what would the psyche of a person who discriminates or is xenophobic be like? It would seem to be a kind of behavior completely identified with a cultural education, an almost genetic thing.

JF There have been two World Wars. I say that they were not 'World' wars, because neither Africa nor Latin America participated in the conflicts. The United States got into the last, but the two wars were initiated by Germany and Europe. White Europe is racist in its formation. Naturally, one must not generalize and say that every Swede that is born and raised in Sweden is a racist. But there are well-defined conceptions of race. There is the conception that whites are better than the rest of the world, and this is much more so when one comes from a country like Colombia, from the Third World, Africa or the Arab world. This conception is deeply rooted, it is included in the formation of individuals, even in a Social-Democratic country such as Sweden. One might say that this is particularly true in Sweden since Social Democracy has educated its people in the notion that we are all equal, that nobody can differentiate his or herself; "you are not more important than anyone, don't emerge, don't differentiate yourself." Then an attempt is made to automatically assimilate immigrants whether they like it or not, and if they emerge, if they prosper, they are not well regarded.

I experienced discrimination personally in Parliament. I was considered the most active Member of Parliament –according to the newspapers– between 1994 and 1998, which generated great animosity against me. I was very well known, and some colleagues at the Parliament mocked me, saying: "Here comes the

best-known person in Sweden." When I had a conflict with my party, the president of the party said to me: "Juan, the problem is not with me, but you were not born here and you are better-known than the rest, and that really annoys them." My reply was: "Why, man, I have enrolled in the wrong party! You are the President of Social Democracy in Stockholm; you are the City Mayor, the Governor, and you are telling me that because I was not born here and because I am well-known, I do not have the right to be among the first in the Parliament's list although the bases have voted for me?" According to him, his concept was not discriminatory, but for me, it was. He was excluding me simply because I speak Swedish with an accent and because I was not born here. Swedes generally feel that they are supportive and that they are the world's vindicators. Outwardly, Swedes are generally supportive. If something happens in Afghanistan, a Swede takes a hundred crowns and donates them, but here inside, he has problems when someone comes to compete for his job or when an immigrant shows that he or she is more capable. There is a conception among immigrants living in Sweden that as long as you are, or they consider you less than they are, they accept you, they tolerate you. But the day you show you are more capable, then you are in trouble, and quite serious trouble. We have had cases of highly intellectual people who filled very high positions, and all of a sudden, boom! They were demoted and mistreated.

How does a discriminating individual act and think? Well, it is difficult to analyze the psychological context, since there are different types of discrimination. I had the case of a girl, for example, which was well publicized. A girl born here, a Muslim who speaks Swedish like a white Swede, an engineer and economist who sought to carry out a banking practice. She telephoned the bank and they scheduled an appointment for the following day. When she arrived the next day and they saw her with her headscarf, the bank manager told her he did not think she could work there wearing "that." She replied: "But you do not even know who I

am, you have not listened to me, and already before I could even come in and sit down, you are prejudiced against me!" We sued the bank and she obtained quite a large sum as compensation. That individual said to me on the phone: "Why, man, we live in the Swedish society, she should not have that thing on her head." I told him that "thing" was part of her identity; it's like telling you that I don't like that tie. Period. But for her, the headscarf is not the same as a tie, it is a part of her identity, it is respect for her religion." He said "no, I did not discriminate her, I only thought about what my clients would say." Then, to his judgment, he was not incurring in xenophobia. I tried to make him understand that his behavior was discriminatory. We made him understand through the compensation he had to pay, which cost him a lot of money. But there are thousands of examples such as this one.

CM I wonder whether legal action and economic loss really contribute to change the person's way of thinking in this case.

JF Perhaps the person will not change his way of thinking, but he will be much more careful in the future, because he is jeopardizing a bank's economic interests. A bank should not have a *color*, money is money and it is welcome no matter its provenance, independent of whether it is Muslim or Swedish money. There are 300,000 Muslims in Sweden who could have their accounts in that bank. Then, it is possible that the person's conceptions might not change, but he will be much more careful the next time that a Muslim girl applies for the position. Other people confront their reality, and if they are more open-minded, they conclude that "Man, my conceptions were erroneous, we are all equal." There is also this kind of people who have sincerely apologized. "I thought I was an unprejudiced person."

There is no human being that is not prejudiced. We all have prejudices, in one way or another. What is important to me is whether you are aware of your prejudices, whether you want to do something to get rid of them; that you consider yourself an open-minded person who

tries to understand and picture yourself in the other person's situation.

CM Do you consider that, as citizens, we have democratic responsibilities?

JF Of course I do. And the democratic responsibilities consist in defending democracy. Democracy is not something that is there every day; there are groups that have totalitarian conceptions; that have dictatorial conceptions and want to exercise power and deprive others of democracy. For example, in the case of discrimination and xenophobia, what my jurists and I do is to defend democracy, in the sense that less discrimination is practiced. Every day we have to defend democracy. Any moment, depending on political and social conjunctures, we may have a new Hitler in Europe, and this individual would impose dictatorial conceptions and persecute minority groups. In Sweden, we currently have a political party that dislikes immigrants and it might be elected to Parliament in 2010. That would trim democracy for immigrants even further than it has already been trimmed.

CM Like in the case of Denmark?

JF Denmark is a country where all these sorts of things may be seen, where immigrants are permanently repressed. I, for instance, have organized a web that is called "June 6." June 6 is Sweden's National Day. We called the network thus because we identify with Sweden, and June 6 is not a matter that only involves the Swedes, too. The web is an encompassing movement that includes well-known people of immigrant origin. We have told political parties that xenophobia, discrimination and segregation persist, and they do not want to improve the situation. They do not want to accept immigrant political leaders who will defend their respective groups. As a result, these very groups force us to create independent political movements; parties which do not include merely immigrants, but which may defend a multicultural and pluralistic society. There are thousands of Swedes who appreciate us, in different ways, some due to amorous relationships, others because they want Sweden to foster respect for

the other, and others because they understand that the development of a country rests upon differences. If you have pluralistic conceptions, rooted in different cultural backgrounds, etc., development is possible. But if the situation of crushing immigrants' rights that currently prevails in Sweden continues, we are being forced to create a political movement which may represent anyone who defends a pluralistic, multicultural, multi-ethnic society, and put a stop to the attacks from the neo-Nazi parties which are budding.

CM Why had a party such as the one you are describing not been created up to now?

JF For my part, for instance, I am afraid that society may become polarized. And also because we have given the political establishment the chance to consider our problem, but we have become more and more aware of the fact that they do not understand it and that they find it difficult to understand. For them, being a multi-ethnic society is accomplished just by having a Mohamed and a Carlos in their parties, and that suffices. But these individuals have no power, they are part of the game of saying, at elections time, "Here is Mohamed...Mohamed, say hello," and Mohamed says hello. That is not our conception, and in our movement we have people of immigrant origin and Swedes, and there are people who are quite well-known. At present, we are around 300 in the country. The name has been criticized, but we have said that for us, Sweden's National Day is our day because we live here. If the racist gentleman believes it is his day, so be it, let it be his day too, but do not deprive me of the right to identify myself. Through the name "June 6," we are telling anyone who believes that we immigrants want to remain segregated: "No. We want to be completely part of this society."

Juan Fonseca was a Social Democratic Party MP and currently director of the Diskrimineringsbyrå in Stockholm.

THE SYSTEM MUST BE MODIFIED, REFORMED, AND RENDERED PARTICIPATORY: A CONVERSATION WITH KARLA LÓPEZ

Interview conducted in September 2007 at the Green Party's office in the Swedish Parliament.

My name is **Karla López**, I am a member of the Swedish Parliament and I represent the Green Party. I was elected a year ago and I am a member of the Parliamentary Committee on Foreign Affairs and the Parliamentary Committee on Defense.

Carlos Motta What is the function of those two committees?

KL The Committee on Defense prepares matters concerning civil defense, military defense, and even national security. The Committee on Foreign Affairs prepares matters concerning Sweden's development assistance to other countries, and it also has a voice in Sweden's relations with other states. The problem with this latter committee is that it does not generally have much to do, since it is the Government that is in charge of these matters.

CM What is the Green Party's ideology within the Swedish Parliament?

KL It is the youngest party. Traditional Swedish parties are 100 and 200 years old. We arrived in Parliament in the 1980s, and from our inception we have had a considerably radical approach as compared to that of the other parties. We place particular emphasis on improving the environment in different ways. We focus on how to finance and manage measures tending towards making society more ecological by, for instance, applying high taxes on environmentally unfriendly products and activities and lowering them in the case of sustainable ones. Also, we advocate solidarity with the poorer countries. We want those countries to receive intensive assistance.

CM What issues are you promoting? What is your professional "agenda?"

KL We are promoting peace. Although we are a pacifist party, there are many differences within the party itself in this respect, so I shall focus on promoting peace. I am also interested in issues of gender equality, in trying to improve the situation of women in Sweden. Although by comparison with Latin America women are living in paradise, there are still many internal aspects that must be improved. In addition, I promote certain measures concerning immigrants.

CM Are you of Salvadoran origin? Could you give me a brief biography?

KL I was born in El Salvador in 1977, but I had to emigrate to Sweden with my family when I was 10 years old. We had to leave in 1987, during the Civil War, as political refugees.

CM How did you decide to embark on a political career?

KL As a refugee, I already had politics in my veins. I have always been aware of the political situation both in my native country and here in Sweden through my parents. But the catalyst was my university career. In 1966 I began to study Ecology and I understood the seriousness of the global situation in this respect. We have huge ecological problems, which we must solve, since the existence of humankind is at stake. At that moment I understood that I had to go into politics and I have been working in this field for 10 years.

CM Then your main interest is the critical environmental situation and you only started tackling the rest of the problems you mentioned at a later stage?

KL No. I feel I had always been concerned with all these issues, but I had never had a platform that would allow me to deal with them formally. As an immigrant and as a woman, I have always felt discriminated, but at that time I perceived this as a personal problem. When I went to college and came in contact with the environmentalist party, I found a platform to develop my ideas in relation to the situation of women and immigrants. At that moment they became political interests; they ceased to be mere personal concerns.

CM When you arrived in Sweden as a little girl, did you have any problems in adapting to the language and the culture? At what point did you acquire a critical conscience regarding these “differences?” When did your personal experience turn into political action?

KL I never had a problem with the language; I learned Swedish quite fast. In six months I could speak it quite fluently. But I felt a very strong discrimination against immigrants. I saw this many times and it made me very angry. But it was only when I got into politics that I understood I could do something about that. Already during my student years, when I came in contact with the history of women and gender theory, I could see how women were systematically discriminated and what strategies they had used to free themselves. At a later stage, I associated my situation as an immigrant to these theories. This coincided when the moment when I went into politics, so I could vindicate everything the political, the theoretical, and the emotional aspects.

CM Now that you are in Parliament, that you have a voice to represent your voters and an electoral public that has elected you, what has your experience of promoting the issues that you are concerned about or that are part of your political project been like?

KL It has been very hard. I thought it would be easier. Those who have their hold on power do not want to let go of it, and they do everything they can to marginalize the people who want access to power in order to have a stronger voice. In Sweden, where women have had the right to vote since 1921, they still continue fighting for equality. We constitute half of the members in Parliament, and still we have to fight. Parliament is a very traditional institution and it is very difficult to change it. I thought it was more connected to the rest of society, because Sweden is a very open and very tolerant country, but Parliament is very closed, it is worst than society. This is a very serious problem, and I believe it is not being discussed in depth. The press and the media have not done their job properly.

CM Are you describing a bureaucratic power structure that has prevented you from developing your agenda?

KL It is not only bureaucratic; it is an informal power structure. The Swedish speak about “Glasstaket,” a glass ceiling, an invisible barrier that blocks any further upward movement. This is what I am living right now. I had always felt that everything was open for me, but I have come to the limit where I cannot go any further, because the informal power structure does not let me move forward.

CM Do you think that the impossibility to move forward is due to ideological reasons or do you also feel that there is a discrimination resulting from your being an immigrant or from your radical ideas? Has this discrimination that you felt initially on the part of society been translated to an official level?

KL I know that my ideas are radical, but the problem has a lot to do with my attitude. I am very straightforward, something that is not well accepted in this culture. Besides, I am a woman, I am young, and I am an immigrant. I will give you an example: unconsciously, my secretary pays more attention to what a fifty-year-old man has to say than to what I say, in spite of the fact that I have a higher degree of education and am a specialist in my field of work. He does this unaware, but this unconscious discrimination contributes to make the power structure marginalize me. Still, the problem is, essentially, that I am very radical and straightforward. Here nothing is spoken in a direct way; everything is done through formalities; everything is filtered and manipulated. I am very bad at this.

CM Do you feel that you have been repressed, but still consider that your ideas have had transcendence? When you have tried to push an issue, have you had the possibility to express your ideas? Is Parliament democratic in this respect?

KL When I have expressed my ideas, the response has been an attempt to marginalize me. The strategy is that everyone sees that the person who dares speak his or her mind will be marginalized. It is a way of inspiring fear so that

people will not dare to say anything. I do not consider this too democratic.

CM What is your perception of democracy in Sweden?

KL Today I feel it no longer exists. Of course it exists in a formal way, but I think that the informal power structure is so strong that it marginalizes the formal structure. This is a problem that the population is ignorant about. From a formal point of view, we have many rights as citizens, people believe in democracy, but it is here inside that you realize that things are not easy. Sweden used to be more democratic in the past. This is a feeling I have, but I cannot prove it empirically. The informal power structure that is so strong today did not exist before. Sweden of the 1970s and 1980s seemed to be more democratic.

CM What is democracy, in your opinion?

KL Democracy implies that everyone can participate in an egalitarian way. The human being is not perfect; an informal power structure will always exist, but we must acknowledge this consciously and try to counteract it. If we managed to do this we would have a real democracy. Democracy is when all people feel they are equal and may express their opinions; everyone has the same right to implement their ideas and participate in the same way. Of course this is a myth, but one can strive to reach this ideal situation.

CM Are you suggesting that there are two democratic structures, one related to the civil body of society and the other to the management of the State? Are you saying that there is a system that operates outside the Parliament where there is a representative democracy, but that within Parliament democracy is in danger, threatened by the mentioned informal power?

KL I think there will always be an informal power, even within a participatory democracy. For me, a democracy in which people feel they participate and have rights, a participatory democracy, is better than a representative democracy, but the problems involving informal power structures will always exist, and changes must be made in this respect. Of course, I think

that a representative-parliamentary democracy can also work, but there must be mechanisms that question the informal power structure and if they do not exist, it is really difficult to have a democracy.

CM Do you consider that Swedish citizens believe they live in a participatory democracy?

KL No, I don't. Many Swedish people believe they live in a full democracy, they trust their politicians and their leaders, they feel the system has always been the same, and that it is all right that another person decides for them, because it is comfortable. They believe it is all right that they stay at home.

CM The Swedish people are used to living in a representative democracy in which the civil functions are reduced practically to a minimum. Is it that, perhaps, the only democratic right they know is the right to vote?

KL And sometimes also the right to “lobby.” To contact the politician or the newspaper, but that is not so common. Since there is no serious poverty, since there are no needs, then there is conformity. The Swedish do their work, they live in one of the richest countries in the world and they are satisfied. I do not believe they would be so conformist if there was more poverty. Perhaps there would be greater social awareness and the situation could be improved.

CM Do you believe the common citizen is aware of his or her democratic rights?

KL Yes and no. I think many ignore the fact that they have more rights than just the right to vote. Many citizens believe that if they tried to implement some kind of change they would accomplish it. There is a myth in this society that everything is perfect and beautiful, and it includes the notion that bringing about changes within society is an easy task.

CM In your personal case, how do you exercise your democratic rights, both as a citizen and as a representative?

KL As a representative of the people, I try to take into account the things that the people want me to implement. For example, there are human rights organizations and women's rights organizations that contact me with their

petitions, and I try to present them in Parliament. That is what I try to do. But as a citizen? It is a difficult question.

CM I understand as democratic rights the right to vote, the right to express yourself freely, the right to self-organization, and so on. However, I do think that many times I do not exercise these democratic rights, which are, theoretically, available to me. When I was interviewing people on the streets in Stockholm and I asked them whether they considered they had democratic rights, the answer was basically “Yes, I vote.” But if you ask people if apart from voting there is something else, the answers are very few. I have found out that the “average Swede” does not understand what his possibilities for civil action within a democratic system are. Perhaps that is my question for you. Could you tell me what democratic responsibilities can be accessed by the citizen within the system?

KL From a personal perspective, I think I already did all of that; I organized myself, I tried to convey my opinion to the press, and so on. But now that I am a representative, I see things in a different way, because I am at a higher level and I no longer have to resort to taking action as a citizen. What I could do is to approach a minister and ask him or her why they do not do the things they must do, but this is something that has more to do with my work than with being a citizen. But indeed, as citizens, all persons have the right to organize themselves and it is essential that they do. Yet my experience with activists tells me that they handle a lot of bureaucracy and have power structures within their own organizations, which generally makes it impossible for them to accomplish their ideals. It is in this aspect that I feel that human beings are not perfect. Unfortunately, the same problem that exists in Parliament exists in social organizations.

CM Do you not consider that your role as representative of the people should somehow include conveying to the people the need to have a democratic and civil awareness?

KL The most important thing is personal and social empowerment. If people do not feel

they can make a difference, there will be no difference. It is essential that people believe that they can. The second stage is to teach them how to do this. This is a serious problem, and it does not only involve the Swedish Parliament. The power structure, the establishment inspires little trust in people; power does not teach how to operate.

CM Do you consider that, as citizens, we have democratic responsibilities?

KL Yes, I do, and that is the core of the problem. People feel that it is the politicians who should make a change; that politicians are responsible, and they do not realize that they, too, are responsible. For example, if I do not like the political system in which I live, why vote? By voting we are infusing more energy in the system. I feel every person is responsible for him or herself and for his or her entourage. If a person sees many problems in society and he or she knows that neither the politicians nor the system will solve them, they must solve them themselves. Nobody else will do so. Our current system does not offer this knowledge, this empowerment to the people. As citizens, we vote and pass on the responsibility to others.

CM It is interesting to separate democracy from the state legislative system, and to approach democracy from a personal or subjective level. That is, if the State does not function, then I take my democratic rights and responsibilities and make them work.

KL It is our civil responsibility to try to fix this system so that it works better and not necessarily via an anarchist system. The State can continue to operate. Especially if it does work and people think it is all right. But sometimes people must think about how to make that change on their own. That is how I got into politics. When I felt it was my responsibility to make a change.

CM How do you see the possibility of carrying out that change? Is there any possibility to change the system from Parliament?

KL I believe there is, but it all depends on whether people want a change or not. The problem is that now there is no public opinion.

The population does not know that the system does not work. But I think that if people realize that the system does not work, then there will be many who will want to make a positive change. The environmental issue is an example of this. Five years ago, the Party attempted to raise the price of gasoline in order to prevent the emissions of carbon dioxide into the atmosphere. It was very difficult, people demonstrated against that reform. Then Al Gore produced his film and the Swedish press wrote about our having a real environmental problem. The new Government has raised the price of gasoline and there have been less complaints, the population has begun to accept the reform. I believe that if public awareness is promoted, this will also foster change.

CM Considering the frustration you have experienced in the fulfillment of your work in Parliament, what is your future as Member of Parliament?

KL I do not think I can make a difference, not me personally. But I do believe that in the future I shall be able to provide information to the Swedish people about the reality within Parliament in a strategic way (there have been many who have supplied this information, but not strategically, and so it has had little repercussion among people). For example, four or five years ago, women were the victims of frequent sexual harassment. This issue is not often contemplated in Parliament at present because reforms in favor of women have been carried out. I think in the same way, reforms might be carried out to improve the situation of young people, immigrants, people with strong ideological beliefs, and people who are straightforward or different. But there must be pressure from the people, the system must be modified, reformed, and rendered participatory.

CM What will be your strategy to convey these things to the people?

KL My personal situation within Parliament is very unfavorable. I have had many problems with the leadership of the Party, since they try to direct and marginalize me, and they try to induce me to think that I owe them a debt of gratitude.

If I leave Parliament, which is a possibility, I want to make a film. I consider this one of the most effective methods. Many people suggest that I write a book, but I think that is not effective. A film is an effective means to show reality to the people and generate a debate. If this strategy were successful and popular, many people here would be afraid and they would foster changes to improve the situation of members of Parliament.

CM When the public opinion is well-guided, does it really have weight within Parliament and does it exert an influence on legislation?

KL Yes, it does, and significantly. Take the case of France, for instance. Politicians do not dare do anything that does not have the approval of the public opinion. If it is on the right track, public opinion is essential for the functioning of the legislative Parliament.

CM How is public opinion built? In the same way that there is an informal power meta-system, is there a power system that controls public opinion?

KL The method would be Al Gore’s. I have drawn inspiration from it, although it is very difficult. I have tried to submit information to the press, to access the media, but it is impossible precisely because of the power structure you mention. The media do not wish to convey the authentic information; they just talk nonsense. It is better to handle public opinion in a more individualized way, just like Al Gore did.

CM I think the difference between you and Al Gore, if you allow me to express my opinion, is that he has the advantage of being a figure that was postulated to be president of the most important economic power in the world, an extremely high-level personage, and his agenda has been focused on an issue that was largely unexplored at an official level: the environmental issue. Al Gore is drawing our attention toward a very sensible issue, which, although it does not benefit any economic groups, is after all essential for the benefit of humankind. If the Earth is destroyed, nobody lives. But if you set out to denounce a series of operational flaws within Parliament, I wonder whether instead of having a positive repercussion such as the one

Gore has had, you might not become a sort of threat to power, and consequently be censured.

KL Of course this is possible, but it is a risk I must assume. I feel many people are disappointed, there is dissatisfaction within Swedish society and my hope is to be able to have access to cultural personalities with the economic means that may help me disseminate the message. Also, I have power because I have been a Member of Parliament, so I have a formal power; therefore, even if it is hard, I have to try.

CM Do you think there are challenges or problems associated to democracy in Sweden?

KL Social problems are strongly related to the mentality and the culture of each society. Swedes lack the courage to confront the system, their culture attempts to lessen their possibilities for action. Every individual should have the courage to confront and participate in the system. That is essential.

Besides, doors must open in order to let different groups and new influences in. It cannot continue being a closed structure such as it is now. This is partly a reflection of culture. Swedish people are rather shy, and they like to talk with the people they have always talked to rather than with strangers. The same thing can be said about the State. It sticks to the same political branch and no newcomers are allowed due to uncertainty regarding what they might bring. In sum, personal, cultural, social and political change must be implemented simultaneously. Everything is connected. We cannot carry on with the notion that “I am right, I have the power,” but we must make room for others.

CM Do you have faith in democracy as a governmental system?

KL Yes and no. Each society should have different options in accordance with its culture, its mentality, its population, its psychology and its history. Not all societies are ready to have a democratic parliamentary system. The participatory system is better for some societies, while for others the representative system is more adequate, others need an intermediary system, and still others require something more informal without the presence of the State. I

think there isn't a single solution that befits all societies in the world, but that each society has to find its own path.

CM Considering what you have told me about your family's past and its relationship with the Salvadoran conflict, I suppose that, at a personal level, this history has contributed to generate your political awareness. Do you feel any responsibility towards that country and the political situation it is undergoing?

KL Yes, in a certain way I do feel responsible. But my life is here, and I cannot assume someone else's responsibility. Although I have thought that in the future I would like to contribute to improve the situation of children and women, which is so serious and requires, rather than a political solution, a person-to-person work. In my native country, respect for the other is compromised. People do not respect one another, much less if the 'other' is poor, young, a child or a woman. I feel this is one of my responsibilities, although at the same time it is not, because respect for the other is something that every human being should consider a personal cause.

Karla López was a member of the Swedish Parliament for the Green Party (resigned in October 2007).

THE SWEDISH WELFARE STATE HAS CHANGED BUT IT ISN'T GONE: A CONVERSATION WITH LUIS ADOLFO CONDE COSTAS

Interview conducted in October 2007 at the Stadsbiblioteket in Stockholm.

My name is **Luis Adolfo Conde Costas** and I was born in Puerto Rico. I studied Business Administration and Political Science in the U.S. before moving to Sweden in 1983. Here I received

a degree in Sociology, a discipline that I have been teaching for over 15 years.

Carlos Motta What is the focus of your research in Sociology?

LC The reason why I came to Sweden was to study the Swedish welfare state. Back then it was considered to be something exceptional, a balance between capitalism and communism. At first, I focused on the ideology of the welfare state and later on the study of ideology. At the moment, I am doing research on the sociology of work, what the meaning of work is, as well as aspects of organizational sociology.

CM When I invited you to do this interview I asked you to choose a place in the city that would be symbolic of the concept of democracy in Sweden, which is broadly speaking the subject of my research. Can you tell me where we are, and why you chose this place?

LC I imagined most people would take you to the House of Parliament, or perhaps even to the street, but I thought a place where anyone can come, no matter how you look, how much money you have, if you are disabled or not, is the Stadsbiblioteket, the Municipal Public Library in Stockholm. It also struck me as being a very unpretentious place, because here is where you come to acquire knowledge for free.

CM Do you know anything about its architecture? It seems to have a traditional yet very particular layout.

LC It was designed by architect Eric Gunnar Asplund. He was influenced at the time by Eastern architecture, so he made it resemble a Mesopotamian temple. It was completed in 1928 and it is known as “the library cylinder.” It's very spacious and beautiful, but I have heard people who work here criticize the fact that it is not easy to know where to look for a particular book and that there is not a lot of room to move around.

CM Thank you. I have been interviewing several immigrants from Latin America living in Sweden about their perception of democracy from the perspective of their professions and in regards to issues of immigration. What is democracy to you?

LC One should look at democracy from many angles rather than trying to give an “official” or academic answer. Democracy to me is when people are consulted, and when people participate in the decision-making process. I like to think that democracy has to do with decentralization, not so much with someone at the top telling people how to behave or how to do things. People who are concerned with specific issues or problems should get together and try to find a solution, try to reach a consensus.

CM Do you think that you live in a democratic state in Sweden as far as the ideas that you just described are concerned?

LC I think Sweden is a very democratic country, but the idea of people's participation when dealing with issues of community was even more ingrained in society's consciousness when I came here in the 1980s, perhaps partly because the Swedes had been under the influence of a Labor government for 40 years. However, the idea of people participating and of politicians listening to the people is still there, at least on paper. I think we should be critical of democracy, demand that it be more decentralized and less about a political oligarchy making decisions on behalf of the people. But generally democracy works well. The Swedish government attempts to pass on information to many spheres of civil society, to organizations and to groups.

CM What is the perception of democracy from the perspective of labor?

LC Back in the 1980s the labor force was often consulted. The working class had a strong participation in the decision-making process because most working Swedes were part of some labor union. Through the unions the government talked to workers. Democracy in Sweden had been pretty much a Labor democracy where everyone had the right to work and to make a living. Unions attempted to guarantee that. Because the government was pro-labor, it wasn't difficult for working people to make their voices heard by the government through the unions. This has changed completely. We still have the unions and possibly over 90% of the Swedes are unionized, but the unions

today have very little power and at the moment there is not much they can do about that. I feel that nowadays unions block the more radical solutions and ideas instead of advocating for them. This is very different now from what it used to be. The government is no longer a Labor government, but interestingly enough, the higher the working classes have risen socially, the more they have accepted middle class values. They have even become critical of pro-Labor governments even though they often come from a fairly simple background.

CM Could give me a bit of background about the labor movement and Labor governments in Sweden?

LC The labor movement was influenced by ideas coming from Germany. Early in the 20th century, there was a rift in Sweden, as in many other countries, between those who wanted a social revolution and those who wanted to go the parliamentary way. Those who wanted to go the parliamentary way, the way of reform, of accepting bourgeois society and capitalism as a system, won. The labor movement in Sweden has been a reformist movement since the 1920s, and very early on, just before World War II, they were able to come to power, first in coalitions, and then on their own. Labor governments, as I mentioned before, were in power for about 40 years – from the 1930s until the 1970s – and the agreement among various sectors of Swedish society was that the Swedish State, including industries and businesses, would give working people everything they needed in order for them to have an acceptable standard of living. In return, the working classes would not try to start a revolution. The idea was that workers would accept the reform because they would see that their standard of living would increase over the course of the years, and it did. The so-called “Swedish Model” worked fairly well. Then, according to the Swedish electorate, things had to change as a result of international economic problems, so they voted a conservative government for the first time in the 1970s. By that time, much had been achieved here in Sweden. The welfare state was already in place,

which is to a large extent an achievement of the Labor government. Today we face a different situation. More emphasis is being placed on the individual and on the individual’s satisfaction. The ideas of social equality and of listening to a benevolent state power working for the benefit of the people and the unions have changed.

CM From a socialist perspective it could be said that there has been a regression, in regard to the progressive achievements of the 1970s. Why have things changed? Is it in response to the international neo-liberal economic model?

LC The presence of a man called Olof Palme in the Swedish government during the 1960s and 1970s was a key element for the progressive social policies developed in this country. Palme tried to maintain the dominance of politics over the economy, which meant that economic problems in Sweden were solved politically. I am not saying that Olof Palme was above critique, because after he died many things came up that made us realize that he might have been more conservative than people actually think. But at least he tried to put the breaks on the power of international capitalism in regards to Sweden. Within two or three years of Palme’s death (he was killed in 1986), the Social Democratic Party moved considerably towards the political center. The Finance Minister of the Social Democratic government was leaning to the right and was more willing to use a free market economy than to try to solve the problems within the country itself. By accepting the imperatives of the market, Swedish society began to change. During this period labor policies also became more conservative. And we are still at that point. The current Social Democratic Party is a centrist party, whereas before it was so much more to the left, it was more socialist.

CM How could you characterize the effects of that shift from left to center in terms of the condition of workers and of the population in general?

LC The welfare state was a very concrete thing. For instance, if you were unemployed you could get up to 85% or even 90% of your salary (depending on your job) until you found another

job. If you didn’t have a job, the State would help you get one, but you weren’t forced to take a job you didn’t like. You were able to wait until you found the job that you were comfortable with or that you had the right qualifications for. It was a very generous system in this respect. For instance, many people who visited physicians had to pay nothing at all.

The crumbling of the system began in the 1980s, when suddenly getting paid 85% of your salary was unimaginable. The pay went down to 70% and you wouldn’t get paid for the first couple of days when you were sick. They began to pressure people to find a job and to take whatever position was available, regardless of their qualifications. These policies continue today and in a much stricter way. Thus, the Swedish welfare state has changed but it isn’t gone. I want to emphasize the fact that even people who are on the right of the political spectrum accept that the State or the government should provide for the people up to a point. Here the discussion is, and maybe this is part of the Swedish democratic legacy, not so much about dismantling the welfare state, but about giving people what they need only in case of extreme necessity.

CM Can you tell me about the particular conditions of immigrants within this system in the 1970s compared to the situation today?

LC From a historian’s perspective, immigration in Sweden is a relatively new issue because the Swedes were leaving the country in droves until the 1920s. Indeed, you can say that Sweden became a mature industrial economy only around that time, and subsequently people began slowly to come to Sweden, mostly Russians escaping the Revolution, Eastern and Jewish Europeans. After the 1940s Sweden became a place of immigration, and workers from Yugoslavia, Italy and Greece started to arrive. One could say that these people helped create the welfare state with their labor. Something to note is that Swedes began eating pasta and other imported foods around that time. For instance, the first Kebab in Sweden

opened in the early 1980s, which is very late in comparison with other European countries.

Over one thousand Finish people immigrated to Sweden in the early 1970s, but they were considered to be so close to the Swedes that they weren’t perceived as a problem. From then onwards, thousands of Latin Americans immigrated here as a consequence of the establishment of military dictatorships in several countries of that region. Asian and African immigration also increased. Initially, immigrants were welcomed because the economy could take these people in, and there was really no policy regarding how to integrate them in the Swedish system. The economy was doing well, immigrants found jobs and they were content. The welfare state was in place, which meant there would be no animosity between Swedes and immigrants.

After the 1970s, partly because the economy worsened, voices that were critical of immigration began to appear. In the 1980s, when the Social Democratic Party laid more emphasis on individual that on collective benefits, the idea was that people should take care of themselves. If immigrants can’t find a job, it’s their problem. Sweden was known for its paternalism, for the State taking care of everyone, and people were happy with that because it was working to a large extent. Now that the Government is no longer pursuing this line of action, and the economy is not doing that well, the situation for immigrants is less favorable, but they continue to come because Sweden is one of the few countries that accepts handicapped immigrants, for example, a group that is a “burden” to the economy. Sweden continues to be open; it tries to help and allows people to immigrate. But at the same time there is serious discrimination in the labor market. It’s very hard for immigrants to find a job when their name doesn’t sound European. And even when it does, if it doesn’t sound as that of the *right* immigrants, they don’t get the jobs. It is becoming much more difficult; the emergence of the skinheads and neo- Nazi parties in the 1980s attests to this. Politics gave up in its attempt to deal with the economic issues of society, disavowing Palme’s great contribution.

CM Are immigrants legally equal in the Swedish system?

LC Immigrants are protected on paper. For instance, laws were recently passed by Parliament to combat discrimination against the LGBT community (Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender people), against disabled people and against people of non-European background. However, it has been proven to be very difficult to take a particular organization or a business to court on discrimination charges, because there is always an excuse that precludes its discriminatory side. Not so long ago, for example, hundreds of cases of discrimination were brought to the "Ombudsman," the person who takes care of these cases and tries to take organizations to court. Of all the cases brought to him, he only examined one, and that case was lost. If you examine the records, it looks as if there was no discrimination, but if you ask people on the street, and particularly people that are not of Swedish background, they can tell you without being fanatical about submitting dozens of job applications and not being called back once. Because of my work with organizational sociology, I have talked to many immigrants who have told me that because their names don't sound Swedish, when they apply for a job, they are left aside. Many Swedes who are hiring workers don't consider this to be discriminatory. In fact, they might go out, get married, or even have children with immigrants, but when it comes to a job, they look at Swedes first and foremost.

CM This is an issue that has come up previously during some of the interviews I have conducted. In fact, I asked Juan Fonseca, an anti-discrimination lawyer and former social democratic MP, how he thought it would be possible to challenge society's innate prejudices in this respect, especially when laws are progressive and supportive of immigrant rights. Do you think there is a possible solution to this situation when it seems to be something that is so deeply embedded in the consciousness of this culture?

LC A solution is coming, but it is coming slowly. Close to 50% of Swedes have a non-Swedish background. By non-Swedish, I do not mean that their mother is necessarily from Mozambique, but that their mother might be from Finland. There are so many people in Sweden that have non-Swedish backgrounds in their families that at some point, the issue of being "Swedish" is simply going to disappear. Note, for instance, that Sweden has been taking non-European immigrants only for about forty years.

Look at Swedish teenagers and the children of today: they are mixed. With time, there will be no need for discrimination when you apply for a job, because everyone applying will be in the same category. I hope Swedish society is changing in this way. Maybe this sounds too optimistic, but remember that Sweden has only recently begun to have connections with other cultures.

CM Do you exercise your democratic rights?

LC I vote. I became a Swedish citizen three months ago after living for twenty-five years in the country. The next national election will be the first one in which I will vote, although I have always voted in the regional and local elections. I was entitled to exercise this right as a foreigner, which is a fairly democratic feature of this system.

From another perspective, in my capacity as a teacher, I try to speak to my students about how Swedish society is changing, about how we should not let the economy dictate the way in which we organize society, about realizing that there are always alternatives, especially if they get together to hold a dialogue and remain well informed. What I do for democracy in that way is to try to open people's minds to changes and to the fact that things can be done in a different way.

CM Do all Swedish residents have the same democratic rights?

LC On paper, they do, but like in most countries in the Western world, it is your social standing that gives you more influence in society. An article published recently reported that 1% of the Swedish population owns 40% of the wealth of the country. In many other countries,

that would mean that the rest of the people are poor, but here, even the poorest have a standard of living that would make most people outside of Sweden happy.

CM Going back to the discussion about workers, what are their rights?

LC Workers have the right to take up to one and a half years off work as maternity/paternity leave. This is nearly a "holy cow" here in Sweden. Even the right wing wants to maintain that policy. If you or your children are sick, you have the right to stay at home to take care of your/their health.

But when I first came to Sweden, you could not be fired from your job. There were no excuses to fire you other than very serious motives for which you shouldn't be allowed to continue working. Nowadays, the unions can't do anything about dismissals except they may be able to negotiate a sum of money, an equivalent to six months of your salary, as compensation.

CM Do we have democratic responsibilities?

LC Democracy is something you have to work on, kind of like a relationship. You have to stay informed and find time to get together with others to discuss. One of the problems that we have nowadays is that people seem to have little time for this sort of civic engagement. Because of the shifts in policy that I mentioned before, from an interest in the collective good to an emphasis on individual benefit, people have more responsibilities in order to make ends meet. People have to work much more than before. Community issues come second; they are no longer a priority. The priorities now are the individual, his/her status, how he/she looks, his/her hobbies, and what he/she enjoys doing. We are placing an emphasis on those things rather than on community values or on trying to enhance democracy in the sense of maybe recovering certain levels of security that existed with the welfare state. Instead of fighting for this, many people are again investing time and money only on themselves. I am very critical of this because the community spaces are going to shambles, they aren't being kept as effectively as they were before.

CM These idealistic welfare values seem to be history now; they are not being reproduced by education. Have they become a sort of historical narrative?

LC The key word is "reproduction." These values are not being reproduced any more. Let me give you a concrete example. In 1983 I never saw anyone dumping trash on the floor in the streets, and I never heard of fights, stabbings or even rapes in the subway. It seems like everyone was fairly content with what they had. Nowadays, by contrast you see everyone dumping trash on the floor and street violence has greatly increased. In regards to these issues, you see the importance of parents talking to their children and trying to reproduce those "idealistic" values that were once so important to the community. Today the mentality is that I can put my shoes on the seat and dump anything on the floor because it is not my property. This shows how much Sweden has changed. It's not that everything was better before; I don't want to fall into that cliché. But things are happening now that didn't happen before under the welfare state.

CM Has there been a shift in education policies in schools and universities?

LC One of the critiques I have of universities in Sweden is that rather than educating intellectual graduates, they *produce* graduates that can find a job. People attending university are demanding this. The idea of going to university to get a solid intellectual training in a variety of subjects, to develop analytical skills and intellectual capacity is outdated. Nowadays many students attend universities to get certified, so they can go out and get a solid job in the market. If the market changes, the university has to change as well. Universities are adapting too much to the demands of the market, something that shouldn't be the top priority of education. Even in high schools, when you ask kids what they want to do, the answer is they only want careers that can bring them status, power or money. The idea of serving the community, of making things better for others is very rare.

CM Do you see any other challenges to democracy in Sweden today?

LC One of the biggest challenges is to have a more open mentality about immigration, because Sweden needs these new citizens to come in and work for their own benefit, but also for the benefit of society. Unfortunately, many immigrants face serious discrimination. There are thousands of people living in this country who don't identify themselves as "Swedish," they don't feel like they belong here although they were born here and may not know anything about their parents' native countries or cultures. Many immigrant high school students would like to live and get further education abroad. They don't have a feeling of national belonging. This is a big problem, as there has never been a coherent policy of how to treat immigrants in this country.

CM There are different levels of acceptance of immigrants in Sweden. For example, in the 1970s a lot of the Chileans who came were part of an intellectual elite associated with Salvador Allende's socialist government. They adapted easily to Swedish values and were welcomed by society at large. By contrast, Iraqi immigrants today come from a rather different social sphere. Do you agree in that there is a difference in the acceptance of some immigrants over others?

LC According to the doctoral thesis of a student in my university, the Swedes have traditionally considered themselves as good as the Americans and the English. The French appear slightly further down in that structure, followed by the Germans, then the Southern Europeans, and finally anyone outside of Europe or the U.S.A. This is changing if you look at the international scene. Partly because China is changing, so Chinese things have become abundant and have more status, just like Japanese things had in the past.

One distinctive character of immigration now is that many Muslim people are emigrating. They are coming at a time when in their own societies Muslim militants are the most vocal, which means that many in the West associate Muslims with militants through prejudice. People are fearful, misinformed and don't really know how to treat and accept Muslims. This is so largely because of the media.

The issue of religion has become more visible as well. For instance, in high school I speak much more about religion than I did when I first arrived here. There are clashes between the Swedes and immigrant Swedes about faith and belief. How we are going to solve these issues depends on having a coherent plan, which is entirely lacking at the governmental level.

For now, it seems like the economy is still more or less able to accommodate immigrants, although culturally they are viewed with suspicion: "It's not that we don't like you, it's not that there is a lack of respect, it's that when I bring you into the Swedish context, you are not going to know how to behave or deal with it. Because of this, I'd rather take the Swede, because it makes my life so much easier to hire a Swede for the job." There is misinformation within society at large, but precisely because of this kind of discrimination, there is an unwillingness to consider oneself an immigrant Swede.

Luis Adolfo Conde Costas is a Sociologist living in Stockholm

COMBATING THE HETEROSEXUAL DICTATORSHIP: A CONVERSATION WITH CARLOS DÍAZ

Interview conducted in November 2007 at the offices of The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights (RFSL) in Stockholm.

Carlos Motta The concept of democracy is extremely broad and it can be applied to many ambits of society. The project I am developing in Sweden is based on conversations with people to whom I have requested that they share their perception of democracy in Sweden from their perspective as foreigners. I have interviewed Latin American immigrants who are Swedish citizens or residents and whose work is related to legislation issues, either within governmental institutions or as part of independent organizations dealing with discrimination on the ground of racial or ethnic origin, religion or sexual orientation. Could you please introduce yourself and describe your work?

My name is **Carlos Díaz**. I am 39 years old, I am Argentinean, and I have been living in Sweden for 14 years. I am currently working for The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights (RFSL), an organization that seeks to establish equal rights for the LGBT community (Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender people) in every area of society, as well as to foster a culture against discrimination on the grounds of sexual orientation.

The project I direct seeks to create awareness about issues of sexual orientation in the labor market. Specifically, we inform and lecture on the relevance of sexual orientation in a person's work life. For instance, when we go to a workplace, the dominant question is: What is the importance of this in terms of work? What I do in bed or what I do with my partner has nothing to do with my work. But in actual fact this is not so, for everyone who has had a job, who has worked

**PROGRESSIVE
LEGISLATION,
REPRESSIVE CULTURE:
THE POLITICS OF
SEXUAL ORIENTATION**

in groups knows, more or less, who is married, who is not married, who has children, who has no children, etc. Sexuality is not only a private, intimate matter that has to do only with sleeping with someone or with having sexual intercourse; it is something much more encompassing. It refers to who you live with, what your family is like and what your human relations are.

CM Do workers in Sweden conceal their sexual orientation within their work environment?

CD An institute that studies the labor market has conducted a survey regarding this issue. Many workers were interviewed, and the results determined that half of the interviewees openly show their sexual orientation at work. Comparing these figures with the situation in other countries, we might say that this is a very good result, that it is a very high and positive percentage. But if you compare this to the reality of the heterosexual community, it is out of proportion. I do not know any heterosexual person who hides his or her sexual orientation in his or her workplace. Then, the figures are not really so good. Besides, most of the people who responded to the survey belong to this organization. They are organized people, who have an awareness of discrimination; they are people who know their rights. But the majority of LGBT people do not belong to this organization, they do not receive the information that our members receive.

CM Does one choose to keep silent at work regarding one's sexual orientation for fear of being discriminated?

CD Heterosexuality, as a norm in the labor market, functions as a sort of mini dictatorship. You are not told you cannot be a lesbian, or a gay, bisexual or transgender person; you are told the option is not to talk about your sexuality. It is assumed that all the people working here are heterosexual until proven otherwise. There is no mention of *different forms of sexuality*, there is no mention of couples of the same sex, ever. The only way one can talk about this is by making jokes, never seriously.

CM Specifically, what is the situation in Sweden like?

CD There is no overt discrimination in Sweden. There is a sort of extremely politically correct discourse; people are aware of the fact that they cannot discriminate, that they cannot speak badly of minorities. But this is a very absurd awareness; discrimination does not disappear it is merely transformed.

CM The democratic system in Sweden is considered to be one of the most advanced in the world. What is the legal situation of the LGBT community as citizens within this system?

CD There are different levels. Actually, the rights of the LGBT community in Sweden have improved, if you compare them to those of other countries. For example, the laws are the same for everyone; legal differences between heterosexual people and the LGBT community no longer exist. But society continues to be the same. The laws are one thing, and what happens to you in the street, what happens to you at work, and what kind of care you receive when you go to hospital is quite a different thing. When you are about to cross the street, do you notice what kind of advertisement there is on the other side? When you watch television, do you notice what kind of family, what kind of couple they are showing you? When you go to school and read sentences in the language classes, such as "Mummy cooks dinner while Daddy is at work," this shows you that, in actual fact, although the laws say one thing, culture operates in a different direction. The laws do not suffice; you must ask yourself what kinds of ideals are upheld in this culture. For example, there is still the notion that a family is comprised of the father and the mother, the son and the daughter, and that is all. And these ideas are upheld in every ambit: in advertising, on television, in the way of narrating history and in the way you learn the language. When you have to fill a form for your social security, for instance, if you are a man sometimes you must indicate the name of your wife. This kind of form is designed in such a way that it excludes couples or individuals who do not comply with this type of hetero-normative ideal.

CM How can this kind of deep-rooted culture that fosters discrimination and prejudice be challenged?

CD I think it is a long-term project that is going to take many years and that the results will depend on the intensity with which it is developed. If there are no resources and no time to work on these kinds of issues, nothing is going to happen. There will be equality laws, but the truth is that people do not go out on the street carrying the book of Swedish laws; what they bear in mind is, rather, what they have learned at school and at home, and they foster the ideas they have grown up with. If those ideas are not modified, the situation will always be the same. This is why I believe education is fundamental.

CM Is there an educational project concerning these issues in Sweden? When you go to school, do they teach you to break these established rules of conduct associated to them?

CD It does not exist. Not systematically. There are isolated projects such as the one I am working on, for instance. It is a project that offers school teachers and professors different methods they can implement, but it is not something incorporated in a teacher's training at the institutional level.

CM What is the role of the media in this respect? I think the media might have a great influence in generating a sort of alternative awareness. Do any of them oppose this heterosexual standard?

CD I don't know. There is an awareness in the media, but the media need stereotypes, they need to communicate news that are very simple; they always resort to clichés and basic things that sell and that do not oppose tradition.

CM Is an immigrant who has become a Swedish citizen entitled to full democratic rights?

CD Yes, that is so. But I am aware that these rights are not natural. Not everyone acquires them. It is the question of how you move as a person and what contacts you have, which is very contradictory, because for instance, in order to work for this organization, you must speak Swedish. If you do not speak Swedish well, you

cannot make yourself understood. Besides, in order to belong to this organization, for instance, you must be a member. This is not a requisite to receive social assistance, since everybody is entitled to that right, but in order to have power, to have a place in the managerial level of the organization, you have to have time to attend the meetings, which are always held here, in Stockholm. But if you live outside the city, how are you going to get to the meetings? Especially if you are an immigrant, and you are beginning your life here, then you have little time and little access. Generally speaking, you must accept a job that no Swedish national wishes to take, a job in which you have to work on weekends and you have no fixed work hours... I think your options, your possibilities to participate in an organization such as this are limited; it is much more difficult.

CM Are you pointing out that there is a hierarchic organization of power at the governmental level?

CD Yes, I am. Let's say that the people who get organized, the people who come in contact with this organization, the people who can participate and make decisions are people who often –and I don't mean all of them, but many– have a very peaceful life in the sense that they have a job, they have a salary, they have fixed working hours, they have a permanent residency in the country.

CM Does the LGBT immigrant have the same rights as a Swedish LGBT?

CD There are small differences. For instance, I am thinking about immigrants who come from countries where social differences are very great. In Argentina, for example, there are people who are so poor that they cannot read or write. Those differences are prolonged when you emigrate. They do not end just because you relocate to Sweden. Here they have the same requisites regarding the ability to read and write, and so on.

CM In principle you are saying that within the LGTB community everyone has the same rights. But are you suggesting that there are a series of issues that immigrants bring with them, related to their particular conditions in their countries of

origin, which differentiate them from Swedish-born people?

CD Exactly, because when people in Sweden refer to issues related to the LGTB community, it is assumed that everyone was born here, that everyone has the same educational experiences, and that nobody ever emigrated. This discussion has a very normative approach, because it denies the existence of the particular conditions of immigrants.

CM Who generates this discussion? Is it a discussion proposed by the government or by this organization?

CD It is an unconscious discussion in the sense that it is normative; it involves the norms, the guidelines to discuss.

CM But if we start out from the idea that the mission of an organization such as this one is to challenge rules and regulations, how can it be understood that, in an unconscious way, it should promote exactly that which it opposes, namely, the normative element?

CD What I am saying is that although there is awareness regarding the fact that people come from different places, that people have different problems, and that one must work with different perspectives, one fails when trying to incorporate these perspectives. Therefore, special spaces are created to discuss these questions, which because they are foreign, are never a natural part of the general discussion related to LGTB issues in Sweden. A separate discussion is generated, a sort of forming one's own little clique. On the other hand, there are many levels of understanding regarding the subject of acceptance, because tolerance and respect are two different things. Take, for instance, the history of this organization. Until the mid-1990s, there was still a lot of intolerance. When this organization fought hard in favor of the rights of homosexual couples and these were finally recognized, the situation changed suddenly. Intolerance turned into tolerance, but not into respect. What I mean by this is that as long as one tries to imitate heterosexual norms, everything is all right in the eyes of heterosexual society. But if one distances oneself from these

norms, if one promotes the idea of promiscuity, for instance... Why must I form a couple, why must I spend my whole life with the same person? ... Beware! This proves that the existing tolerance is extremely mediocre, tolerance exists only if "Look, the LGBT community is just like us, they have the same ideals, they want to do the same that we do." There is not a space for the people who want something else or behave according to different codes.

CM Here you are referring to the tolerance of the heterosexual community towards the LGBT community. But how do you perceive the internal situation, within the LGBT community, in relation to the need of having to fulfill *for their own sake*, certain roles that demonstrate an alleged *equity*, such as the possibility to re-define marriage and get married, or to form a conventional family? Why do you consider that people who are part of the LGBT community fight to uphold these very traditional ideals which are, by definition, hetero-normative?

CD I think these ideals are not ideals but strategies. And the difference is that a strategy is used to attain something else. From a strategic point of view, you can decide not to see discrimination, in order to protect your own health. Because if you saw all the discrimination there is all the time, you would become sick. From a strategic point of view you can also choose, for instance, to live your life the way others think that you, as a homosexual, bisexual, or transgender person should live it, in order to obtain a sort of empowerment. Because you know that if you reproduce that ideal, that norm, you will gain something. But this has its pros and cons. You gain a space that helps you, to a certain extent, to win other battles, but the problem is that you are betraying something else, because everyone knows that is not actually what you really want for yourself or your community.

CM To analogize our conversation to political terms, could we refer to a heterosexual regime or dictatorship?

CD Yes, totally. It is a dictatorship. It is a characteristic of dictatorships, that they are effective if they succeed in controlling the

media. Dictatorships that go a long way in their administration of power are those that know how to handle opinion, how to handle the discourse. And heterosexuality knows exactly how to handle the discourse. The whole discourse is heterosexual, the language is heterosexual, the representation of the family, of the couple and the children is heterosexual; the way in which education is implemented is heterosexual, the way in which the law for couples was designed, written and conceived is heterosexual; the whole of society is planned for heterosexuals, because it is not enough to be heterosexual in this society, you have to be heterosexual in a certain way. As a heterosexual person, there are also some things that you must do. You must get married, you must have children, and if you do not, you are not a good heterosexual.

CM If we talk about the hetero-standard system as a dictatorial regime, we can also talk about neo-Liberalism and the free market economy as a support for this type of regime. For capitalist politics are based on a discourse that is deeply rooted in the heterosexual standard. What is the way of rebelling against or of subverting these dictatorial regimes, with which we seem to be increasingly satisfied? We have economic possibilities, democratic freedoms, one can be LGBT in Sweden, in New York or in San Francisco... An image of the LGBT community has been created within the market that enjoys widespread acceptance. For example, in the American media, TV programs such as "Queer Eye for The Straight Guy" or "Will and Grace," etc., present an illusion that there is tolerance and respect, but I think it is simply a market construction, a capitalist construction. But has there been a real progressive advance?

CD There has been an advance, I would not call it progressive, but there has been an advance, and it has its guidelines. When you think about LGBT people, or when you question people about "homosexuality," people think of men in a great city, aged 25-35, with fantastic careers, a good salary, a high social level, perhaps living with a partner, or perhaps boasting a gymnasium-built body. What

homosexuality are people really talking about when they think about these things?

CM About patriarchal homosexuality! The homosexual you have just described seems to be the man, the man with a capital M, the father, the successful man...The definition of a man *par excellence*.

CD I would say that the most concrete way to revert this model would be to cease consumption. To stop reproducing this image and to stop consuming that, which makes it possible for this image to persist. Who gains the most when this image is reproduced? All those who reproduce it in order to sell something, to sell something to you. Who loses the most when this image is reproduced? All those who do not have the purchasing power to obtain all that is required in order to attain this image; all those who do not have a body that allows them to adapt to this image; and all those who have neither the wish nor the power to approach this image.

CM What is the situation of transgender people in Sweden?

CD I am not the best qualified person to comment on this subject. But I consider that transgender people are way inside the closet. And this is not a coincidence; it does not happen by chance. There is a way of being *homosexual*, as we mentioned before, that is extremely standard, that is well accepted, and transgender people do not adapt to this image. I don't know if they want to adapt or not, but even if they did, they would not be possible for them.

CM It would not be possible due to social rejection?

CD No. There are models of roles, like in the theater. There is a homosexual role represented by the cute, nice boy, who has his TV program about fashion and design. This role is currently widely accepted. But if you abandon this role, something happens... The same occurs with transgender people. Their role is generally that of problematic people, tormented beings. I believe there is a great deal of discrimination, and this results in people having lives with which they do not feel comfortable. But perhaps it should

not be me who should describe this; it should be the transgender people themselves who should describe or illustrate this.

CM Do they have the same legal rights?

CD No. For example, at the legislative level, they have not been contemplated in the discrimination law.

CM Does the law mention a homosexual community, period?

CD No. Sexual orientation is a ground for discrimination, but it has nothing to do with transgender people. In their case, gender would be the ground for discrimination.

CM I suppose there are laws addressing discrimination based on gender in relation to men and women, but have transgender people been integrated in this law?

CD No. Gender identity has not been contemplated.

CM Is there a discussion on the subject?

CD Yes, there is a discussion and there is a study of a bill that will be proposed for the coming year.

CM Within the RFSL, are there any transgender people in leading positions?

CD Yes, there are people who are enhancing awareness.

CM Could you give me a summary of the agenda promoted by transgender people to foster awareness about transgender identity in Sweden?

CD It is a strange subject. It is not related to the notion of what is more important, but rather to a strategic idea regarding what can be more easily accomplished now, today. This organization is very pragmatic; that is why it has obtained so many victories, it has gone so far. Because it uses the same mechanisms that power uses. It is not revolutionary. It is not transgressing. It is not radical. It moves at the same pace as society, a little ahead, but at the same pace. When it comes to the issue of gender, it might be said that the RFSL is an organization that does not work actively on these matters, since they are not a priority.

CM The question of transgender identity?

CD Yes. But in fact, it is not that. It is a question of addressing that, which can be discussed right now.

CM Is there an evaluation as to whether or not society is ready to face these issues? What is the judgment? How has that conclusion been reached?

CD The question of whether or not a society is ready for this or that, depends largely on whether you yourself have managed to raise your voice and proposed something that can be understood, that can be discussed.

CM Does the RFSL, therefore, not really have a mission or any political power in and by itself, but is rather an organization whose goal is to promote social awareness? Does it have a social rather than a political function?

CD It depends. In the interior of the country, it has a social function, because there is nothing there. The only thing there for LGBT people is perhaps a café. There it is important due to its social function. But here in Stockholm, a big city, the capital city, its relevance is rather political.

CM Going back to the topic of democratic responsibilities, would it be a part of the mission of the RFSL to promote levels of democratic self-organization in relation to issues of sexual orientation in the provinces? Is this possible, or are we talking about very small population indices?

CD That is the problem. Provincial societies are very small. You cannot ask a person who lives in a small town to assume this kind of responsibility. You cannot expect these people to come out into the light and discuss these kinds of issues openly. In Sweden there is no overt discrimination; people do not hit you, or kill you, or call you names. In Sweden, the discriminatory punishment is much more Lutheran, the emphasis is laid on shame. "You should be ashamed at what you are doing."

CM Do you see any challenges, other than those we have been talking about, regarding democracy in Sweden from the LGBT perspective?

CD The great challenge democracy must face, and I do not know whether this applies

specifically to Sweden, is the relationship between the majority and the minorities. When the majority makes a decision, the minorities remain silent. I think this is completely anti-democratic. Of course it is important that the majority should decide, but that may become fascism. When the majority decides in what way the minorities must live their lives, one does not live in a democracy. This is the case of heterosexual standards applied to the LGBT community.

Carlos Díaz is a Project Leader and Educator at The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights (RFSL) in Stockholm.

WHEN YOU ARRIVE IN A SOCIETY IN WHICH YOU ARE OFFERED THE POSSIBILITY OF BEING YOURSELF, YOU FEEL FREE: A CONVERSATION WITH PABLO LEIVA

Interview conducted in November 2007 at the offices The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights (RFSL) in Stockholm.

My name is **Pablo Leiva**, I am Chilean, I am a lawyer and I work at The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights (RFSL) in Stockholm. The RFSL is in charge of developing social and political policies in relation to sexual minorities. My work includes three aspects: a social, a psychological and a juridical one.

From a social point of view, I focus on aspects that concern the integration of foreigners arriving in Sweden. From the juridical perspective, I provide legal support to people requesting asylum in this country. And from a psychological

or psycho-social viewpoint, I carry out counseling work in relation to *self-acceptance* and acceptance by relatives of the person's sexual orientation.

Carlos Motta Do you work with people who have sought asylum in Sweden for reasons related to sexual issues?

PL Sexual and political issues. My work begins as counseling and in some cases it later becomes a therapy. It is a sort of first aid assistance when they arrive in Sweden; I examine them in the three above-mentioned areas and if necessary, I refer them to other professionals or institutions.

CM What is the RFSL's mission?

PL The RFSL works to guarantee equal rights for the sexes and a free sexual orientation. This work is developed at every level – political, social and economic – to ensure that people are not afraid to reveal their sexual orientation. The RFSL is the oldest LGBT organization in the world; it was founded in 1950 and has around 35 branches throughout Sweden. Unlike other countries where there are many organizations that work for the acceptance of sexual orientation, in Sweden there is only one that works at the national level. This helps us and makes us stronger. The organization receives 97% of its funding from the Government. In addition, there is a contribution from the members, who are over 5,000 at the national level and around 1,500 in Stockholm alone.

CM What is the situation of the LGBT community in Sweden?

PL Sweden is one of the countries in which sexual orientation equality is quite advanced. At the juridical level, there are few things in which our situation differs from that of heterosexual people. We have the same right to get married, the same right to health care, the same right to adopt children, and so on. The situation in Sweden is a privileged one, even by comparison with the United States, which was the engine of the gay revolution. But unfortunately that country has not reached the level of legal development that has been attained in Sweden.

CM What is, in your opinion, the situation of immigrants in Sweden?

PL In principle, it is difficult, because you arrive at a machine; the system is like an assemblage factory. When you arrive, if you have sought asylum, the government requests that you answer a questionnaire, that you have a health test, which is not mandatory but we recommend it, not only because of the risk of sexually transmitted diseases but also because of psychological conditions. Once you are incorporated in that machine, the Government sends you to study. If you had a career in your country of origin, they try to help you so you can continue with this career in Sweden, and they give you a time period for you to develop professionally. But since 90% of immigrants come to the country because of economic problems, many trim the "assemblage" time and look for a job straightaway. This generates many adaptation problems which lead to people feeling discriminated. The local population rejects immigrants; the Swedes are careful. But if you apply yourself, if you follow the whole process such as it has been designed, from beginning to end, I think discrimination could be avoided.

CM Are you suggesting that at the governmental level there is no discrimination but that there are specific cases in which discrimination is evident?

PL Discrimination occurs at the personal level. Sometimes there is discrimination on the grounds of race, religion or sexual orientation in the labor area, but not at the governmental level because it is penalized.

CM Are there any challenges or any problems for immigrants at the governmental level?

PL There are people in charge of discrimination cases, public defenders designated by the Government. If a discrimination case arises, one may turn to that person to study the case. Now then, like any governmental process, this has requisites; one must fill forms, and so on. Many people say it is such a bureaucratic process that they prefer not to do it, but if you follow the normal course,

it could be beneficial for your case. In Sweden, discrimination – whether on grounds of race, creed or sexual orientation – is penalized, even with jail time.

CM What is the situation of the LGBT immigrant in Sweden? Where do you find circumstances evincing discrimination or rejection?

PL Here I am going to be very harsh, because rejection comes from our own "brother/sister" immigrants. We are like the black sheep of the societies we emigrate from. In general, Swedish people are not discriminatory on grounds of sexual orientation. As long as you do your work, Swedes don't worry about what else you do. There is even a saying that goes: "I don't know my neighbor," because each person lives his or her own life, work, home and family. Throughout the twelve years that I have been working here I have come to realize that there is discrimination here, but within our own culture. Within the Latin American community, for example, there are instances of discrimination and lack of tolerance.

CM For what reasons do people seek your help? Is there an "average" case?

PL When the person is an asylum seeker, the motive is generally the series of problems they bring with them. The discrimination they suffered at school, discrimination in the workplace, in their family, in their neighborhood, and so on. These types of discrimination are not sufficient cause to apply for asylum, but when applicants mention the fact that they have felt discriminated, they are granted a term of about a year, from the moment the case is examined until a decision is reached, to adapt, have access to a partner, become integrated in society, and so on.

Another common case involves people who are already residents but who have lost their jobs. They are provided assistance so they can identify the governmental institutions that can help them access a new job, or they are referred to places where they can obtain a new job.

CM What is the position of the Swedish Government with regard to cases of sexual asylum? What are the figures for people seeking asylum on the grounds of sexual orientation?

PL There is a rule that any person who is discriminated on grounds of political convictions, religion or sexual orientation may seek asylum in Sweden. Many times people invoke political reasons, but in the course of the process the sexual issue also emerges. That is why very often statistical data are not categorical. I may have applied for political asylum, but then this becomes humanitarian asylum because I have been discriminated on grounds of sexual orientation. The number of cases is difficult to determine. The RFSL annually examines around 200 cases of humanitarian asylum on grounds of sexual orientation. Of that number, more or less 3% are accepted. It is a very small percentage because during the process, either their application is refused, or a partner appears whom they marry, or for the Government it is easier to grant them residence for reasons of family reunification than to grant them asylum.

Sweden grants humanitarian asylum when discrimination originates at the State level. Many people claim they have been discriminated at work, but the Penal Code or the Constitution of their countries of origin does not include any provisions regarding discrimination due to sexual orientation. These cases are denied. Do you wonder why asylum "on the grounds of sexual orientation" is not granted directly, but is termed "humanitarian" asylum instead? If my partner hit me, I cannot go to Sweden seeking asylum, because there must be a legal basis. Another example includes people with AIDS; if the appropriate medical care is available in the applicant's country, Sweden will turn down the application.

CM Do you consider that there are democratic rights that have been suppressed in Sweden in the case of the people of the LGBT community, whether they are Swedish or immigrants?

PL To be honest, I don't see any problems from the point of view of legislation. There is complete equality, almost at a 99% level; the rest are details not worthy of being taken into account. But I insist: the greatest discrimination towards the LGBT community comes from our

fellow immigrants. Swedish people do not care about what you do, they pretend not to have heard or seen anything. As long as you do not touch what is theirs, everything is all right. This is a society in which you can find a transvestite working as a biochemist, lab technician or medical doctor, or lesbians who are ministers of the Swedish Church.

When I arrived here fifteen years ago, it was a surprise to find out that my dentist was openly homosexual, and that the psychologist who saw me understood me, even though he was not homosexual, quite unlike the psychologist who saw me in Chile, who thought that homosexuality was an illness that could be "cured!" Here, as long as you do your work responsibly and with professionalism, you have no problems.

CM In what community of immigrants do you find the highest statistics associated to discrimination on the grounds of sexual orientation?

PL Now comes the turn of the issue of religion...They are the Catholics and the Muslims, or any community that is aligned with a religion.

CM Do you find that a large number of the people who come to see you are conditioned by their relationship to religion?

PL Within the LGBT community the question of religion is not as present as it is in the case of heterosexuals. I have heterosexual clients who do not dare to come alone because they are afraid! It is weird, since they come to ask for legal, social, or psychological assistance.

CM What are the democratic responsibilities within the immigrant LGBT community?

PL The first one is to become integrated in Swedish society and learn about the possibilities and support groups for the LGBT community.

CM Is there any challenge for democracy from the perspective of the LGBT community, or do you think that an ideal level of acceptance and equality has been attained?

PL When you come from a society in which nothing is accepted, in which there is no tolerance, and you arrive in a society in which you are offered the possibility of being yourself, you feel free even if you yearn for your roots.

CM In your personal case, if you don't mind sharing this with me, was there a sexual reason for your leaving Chile?

PL Yes, but I was not granted sexual asylum, I was granted family reunification with a person of the same gender. For me, coming to Sweden meant beginning to live like a person.

CM Was your situation in relation to your condition as a homosexual in Chile a conflictive one?

PL It was not conflictive because I was always open. I was accepted because I was a nice guy, because I was fun, but I was ultimately –let us say it clearly – just another “sissy” who endured many verbal abuses. As a lawyer, I could not charge the same fees as a heterosexual lawyer. In order to have clients, if I wanted them to know that I was homosexual, I had to charge lower fees.

CM Is there any sexual education in schools, in primary or secondary schools, are there any classes or programs to promote acceptance of the LGBT community?

PL Yes, we have been doing this work in schools for twenty years, and annually we see almost eighty thousand students who will be informed on these subjects. We send two young people, a boy and a girl, to talk to the students about homosexuality, bisexuality and transgender.

CM This attests to a triumph of democracy at the legislative level, since it succeeds in making the State pass laws that must be applied at the level of basic education in relation with LGBT issues.

PL Exactly, but the sad thing is that that sometimes progress clashes with home education. For example, a child from a Latin American family says: “Mum, at school I was told...” And that marks the beginning of the bombardment at home. Anyway, at home they know that they cannot go to school and ask that their son/daughter is not taught “these things.” Many children do not mention certain topics at home because they know that they will face conflicts.

CM Which may generate a conflict in the development of their identity?

PL Exactly. Many immigrant children have a dual life, one at school and another at home.

Pablo Leiva is a lawyer and a counselor at The Swedish Federation for Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender Rights (RFSL) in Stockholm.

SELF-ORGANIZATION

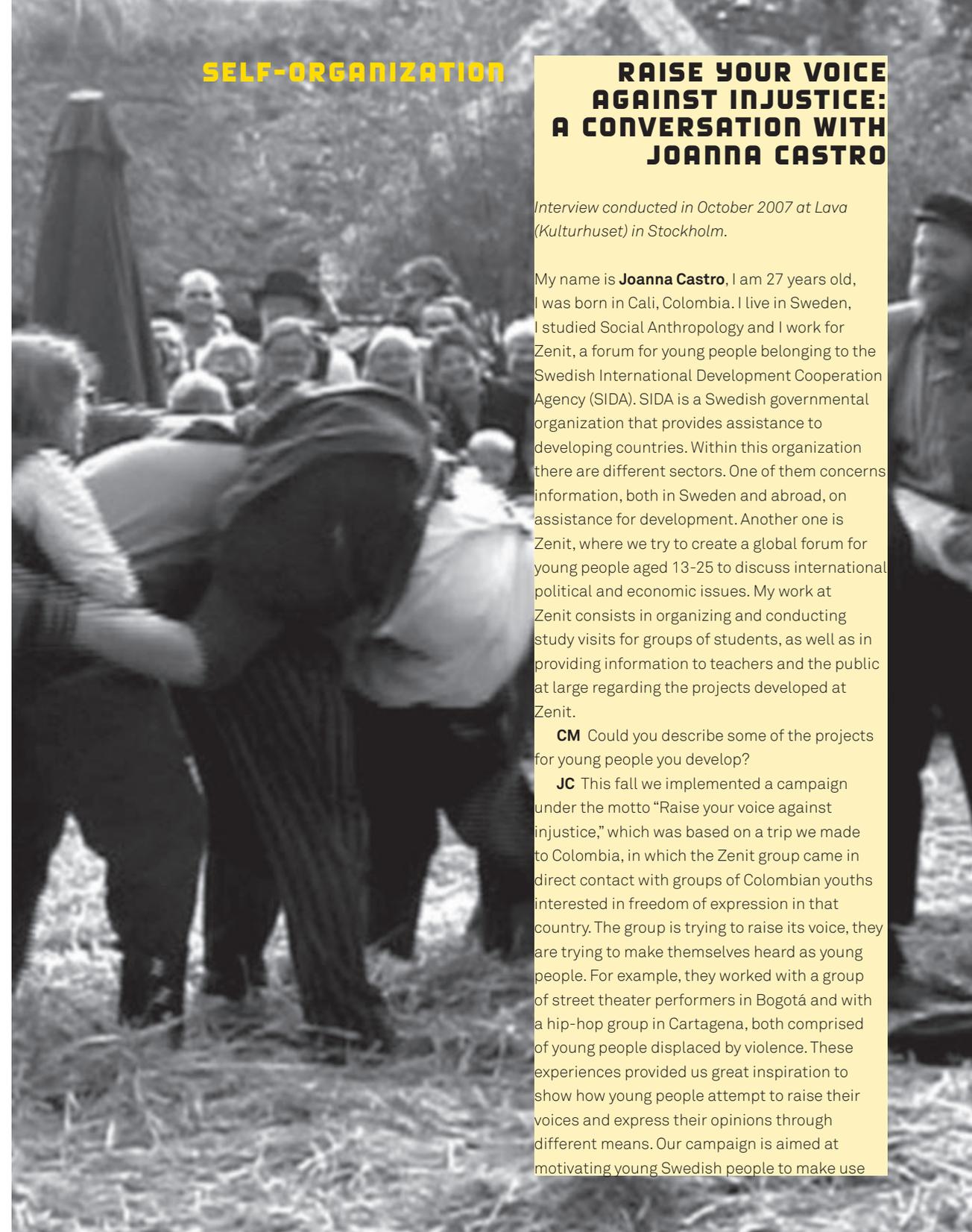
RAISE YOUR VOICE AGAINST INJUSTICE: A CONVERSATION WITH JOANNA CASTRO

Interview conducted in October 2007 at Lava (Kulturhuset) in Stockholm.

My name is **Joanna Castro**, I am 27 years old, I was born in Cali, Colombia. I live in Sweden, I studied Social Anthropology and I work for Zenit, a forum for young people belonging to the Swedish International Development Cooperation Agency (SIDA). SIDA is a Swedish governmental organization that provides assistance to developing countries. Within this organization there are different sectors. One of them concerns information, both in Sweden and abroad, on assistance for development. Another one is Zenit, where we try to create a global forum for young people aged 13-25 to discuss international political and economic issues. My work at Zenit consists in organizing and conducting study visits for groups of students, as well as in providing information to teachers and the public at large regarding the projects developed at Zenit.

CM Could you describe some of the projects for young people you develop?

JC This fall we implemented a campaign under the motto “Raise your voice against injustice,” which was based on a trip we made to Colombia, in which the Zenit group came in direct contact with groups of Colombian youths interested in freedom of expression in that country. The group is trying to raise its voice, they are trying to make themselves heard as young people. For example, they worked with a group of street theater performers in Bogotá and with a hip-hop group in Cartagena, both comprised of young people displaced by violence. These experiences provided us great inspiration to show how young people attempt to raise their voices and express their opinions through different means. Our campaign is aimed at motivating young Swedish people to make use

of their means of expression by showing them the way in which young people do so in other countries.

CM I understand you have a connection with Colombianätverket (www.colombianatverket.se). Can you tell me a little about your work with this organization?

JC Colombianätverket is a Swedish organization founded in 2003, and my association with it dates from 2006. This organization is devoted to providing information on the Colombian political reality in relation to the violation of fundamental civil rights in the framework of that country's armed conflict based on a perspective that is very different from that of the mass media. We have implemented alliances with Colombian organizations such as the Peasants Association of Antioquia and we present on the Swedish TV the films they produce, for example, "Refugiados en su propio suelo" (Refugees in their own land), (<http://video.google.com/videoplay?docid=-2102693761274567552>).

Colombianätverket also organizes information and opinion-building seminars. We organize symposia and lectures in universities and other venues and write for different newspapers and publications. I have focused basically on a development project that is funded by the SID Forum, a Swedish organization that provides assistance to the "Third World." The project is aimed at supporting an organization of people displaced by violence in Bogotá, which is called Revivir and whose means of sustenance is a business enterprise, so it receives support by way of economy and marketing courses, and so on, to keep the business operative.

CM When I invited you to have this interview, I asked you to choose a place you considered symbolic in terms of the concept of democracy. Can you tell me where we are?

JC This place is called Lava, a term which in Swedish designates a volcano's lava. It is a space within the House of Culture in Stockholm, a huge house with different spaces and sections devoted to the promotion of cultural events. Lava is the section dedicated to young people

and it was conceived as a creative place where youngsters can have access to resources and materials to make things and carry out activities. Young people come here to create. They make jewelry, they write, they have paper and printers at their disposal, they can sew, make their own clothes, and so on. It is the kind of place that would be needed anywhere in the world. It is a space where one may simply give free rein to imagination, since one receives the necessary resources and support to do so.

CM Why do you consider it an emblematic place for democracy?

JC I think it symbolizes democracy because democracy means being able to express oneself, having a place where one can raise one's voice, to say what one thinks and receive support. Sometimes one thinks and wishes to express something, but if there is no support, it is very difficult to do so. Lava offers young people the support and the means for them to express what they think and feel through different channels.

CM What is democracy in your opinion?

JC I understand democracy means having real power to exert an influence on society. Democracy is an open space in which the different groups included in a society and the different interests that constitute it may have an influence on decision-making.

CM From your viewpoint as an immigrant in Sweden, do you believe that there is a widely democratic system in this country?

JC Absolutely. Sweden is the most democratic place I have ever known. Here one has wide access to the media; there is a great deal of support on the part of the State and of society itself. Sweden has created social conditions that render tolerance and free expression a common practice.

CM What was your experience of democracy in Colombia?

JC The common belief in Colombia is that democracy is restricted simply to the exercise of voting to elect authorities. But voting is only a minimal act. There are many sectors of society that have been excluded from access to information, knowledge and education that

would allow them to have a genuine influence and a true control over their own lives. For instance, in Colombia you must have economic means in order to be able to attend university.

On the other hand, my father was a trade union leader, which is not an illegal activity and is highly respected in many other countries, but in Colombia it is totally restricted; as a trade union leader, one is not allowed to express one's own interests or ideas for the good of the community. That was the reason why we left Colombia; there are fundamental flaws in Colombian democracy.

CM In what sector was your father a trade union leader?

JC In the National State Workers Federation. He was a professor and the president of the Union of Municipal Workers of Yumbo, Valle.

CM What was the specific work he was trying to carry out?

JC At the Municipality of Yumbo, my father was the Union member who represented the sector of teachers and the people who worked in the whole public sector, as for example those working in waste disposal. When the Office of the Mayor tried to privatize some sectors, the Union interfered. Besides, it oversaw the way in which official business was carried out in the Municipality, if there were inflated contracts, corruption, and so on. The Trade Union sued the person who was the mayor at that time and the aldermen who concealed the corruption.

CM So, basically, his "enemies" were the local and regional governments?

JC Yes, absolutely so. Very often, the local government attempted to suppress Colombia's Labor Law. Sometimes they ignored it, they did not pay the wages and adduced that the Municipal Government was broke. The truth was that there was a high level of corruption. It was no great surprise that by denouncing these irregularities my father should have the local power "leaping at his throat." Mayors and aldermen have a lot of power in small Colombian towns.

CM The figure of the labor unionist and of trade unions in Sweden is fundamental in

relation to the development of society, isn't it? Could you tell me how this works here?

JC In Sweden, trade unions are very important and greatly respected. Close to 90% of the work force is unionized. For example, when I started working at Zenit, I was asked what trade union I wanted to join. Trade unions together with employers' associations coordinate salaries in the country. That is the pact they call "The Swedish Model," through which Unions and employers decide jointly what the raises in salaries will be. That is not decided by the Government. Unions present many economic and social studies and supervise the labor area quite efficiently. They are listened to and they have a considerable power in decision-making. When the trade union sits down and decides something, it is in the news and it is published in the newspapers. Here the fact that a unionist should be persecuted and his life threatened would be completely unimaginable. There is no room for such a thing in this Swedish world.

CM Could we then consider participation in a trade union a way of direct participation? Could we make reference to direct democracy in this respect?

JC I think that democracy means that each sector of society has a voice, and a real voice at that. It is not merely a question of being able to speak, and that is all; it implies having the power to decide. Here, for instance, workers do have real power, although I will not say it is perfect. Unionists, for example, represent the interests of a group of workers. Then there are also the peasants' associations, and the students' associations: each group has that real voice I mentioned.

CM We could say that a trade union represents a group of people who have an antagonistic relationship with the power structure.

JC If you are a worker, it is because you need to work for a living. The employer always establishes a power relationship; he can give you the job or not. If there is not a real force that can represent the worker before the employer, it is very difficult to establish issues such as

the duration of the workday. Will there be 8 or 9 hours of work? To how much rest time am I entitled? What is a fair salary? The Labor Law covers a wide field. For example, I cannot be fired simply because my employer does not like me; my rights are described by the law. If I had to defend myself on my own, it would simply be incurring in expenses for lawyers, law suits, and so on. So this is the Union's function. Being able to objectively reach agreements in the labor field is a fundamental aspect of democracy.

CM In the specific case of your father, was he threatened on account of his work?

JC We had to leave Colombia in 1996, but he had been associated to the trade union since 1980, the year I was born. On 28 September, 1985, the president of the trade union in the Municipality of Yumbo, who was a national union leader, was assassinated. He was killed in his home in front of his family by two guys who arrived on a motorcycle. That was a great blow for my father, who was the union's vice-president. After this man's murder, which was never solved, my father became the union's president. This marked the beginning of our ordeal, because we were constantly threatened. For example, we could never give our home address to anyone, we always supplied another address, and that place mysteriously underwent raids and was visited by army and paramilitary search units. I don't remember if it was in 1990 or 1991 that they placed a bomb under my father's desk at the Union building. He miraculously saved his life. That is why I cannot say that my father was a strong presence during my childhood, because he was always hiding. I could not tell anyone who my father was, and he could never attend a parent's meeting in my school. It was a terrible life. In 1995 he was shot in the middle of the street in Cali, and he was almost killed. Then my aunts said he had to leave at once and that they would help him with us, his family.

CM You told me in a previous meeting that he is back in South America, but in Ecuador, working in a similar project?

JC Yes, he dedicated his life to his idea of creating a Colombia with more justice. He was

not doing anything unlawful, he was a trade union leader and according to Labor Law, he had all the right to exercise that task and he always tried to exert an influence through democratic means, yet he was driven out of Colombia through totally anti-democratic methods. When he arrived in Sweden he felt like a traitor. Although we learned that many of the people who were in the "black lists" that were handed out in Cali and in Yumbo were systematically assassinated—people who were in the third and fourth places in the lists after my father—he always felt he had been a traitor for having gone into exile, and he did not want to stay here. As he could not go back to Colombia, he went to Ecuador, and he is there doing social work with the people who have been displaced from Colombia and sought refuge in Ecuador.

CM Has your father's history had a very great influence on your decision regarding what you want to do with your own life?

JC I grew up going to demonstration marches and attending political debates. I grew up watching my father hide; I grew up with the feeling that my heart was going to burst because they were chasing him to kill him. I grew up with a lot of anger at the injustice he was trying to fight and he that he suffered at the same time. I grew up witnessing his work and that of his companions and I always thought I wanted to do the same. I feel this gives a meaning to my life. I always thought I wanted to do something that would help those groups that have no voice or vote to attain them. I studied Anthropology because I wanted to try to understand different ways of thinking and now, precisely when I am taking my first steps in the labor world I am working with young people, helping them to find their own voice and to use the resources which are available in Sweden. My father's work definitely inspired me a lot; it has been a guide in my life.

CM Do you exercise your democratic rights?

JC Yes, I do. I constantly write letters to newspapers and publications, I am connected with Colombianätverket, which represents a fundamental democratic right: the right to self-

organization. I also exercise my rights at work, where I am unionized, and together with my workmates, we have a broad dialogue with our employer, on whom we can exert an influence to be allowed to participate in decision-making. Besides, I exercise my rights with the young people with whom I work, when we discuss global issues using the media, the newspapers and the Internet.

Finally, I exercise my right to vote, which I consider a very important democratic right but definitely not the only one, although it is the most common. In Sweden there are presidential elections every four years. But what happens during these four years? Does voting for someone mean that I am going to give this person *carte blanche* for him or her to decide whatever he or she wants? This is not so. One must constantly keep an eye on what the people for whom one has voted are doing. So I try to exercise my democratic rights to make sure that democracy is complied with every day.

CM The Colombian Embassy in Sweden has displayed a very radical attitude with regard to the marches and demonstrations implemented by Colombian organizations in Sweden such as the Jaime Pardo Leal Association and other left-wing groups that denounce the responsibility of the Colombian Government in the armed conflict. The Embassy has even appealed to Swedish governmental leaders to demand that they condemn these organizations and forbid them to march, since they consider them allies or sympathizers of terrorist groups such as the Armed Colombian Revolutionary Forces (FARC) and others. They have gone as far as stating that by allowing this type of demonstration in their streets, the Swedish government is directly supporting Colombian "terrorism."

How do you understand the exercise of a fundamental democratic right such as the right to demonstrate in relation to your perception of democracy in Colombia?

JC In addition to all the rights I have already mentioned, I also go out on the streets to demonstrate. With Colombianätverket, for instance, we collected signatures to support

the cause of the eight students murdered in Colombia in 2003. We submitted them to the Colombian Embassy here on June 8, which was Students' Day. The Embassy accused us of disseminating a guerrilla message in the Swedish universities. That really hurt me, because it was me who collected the signatures and they were not in favor of the guerrillas. We were demonstrating against the situation of students who are threatened and displaced in Colombia, and whose cases are not investigated. In Sweden, students have very powerful organizations, whereas in Colombia they are assassinated. The Colombian Embassy utilizes the cheapest way to exclude people when it states that we are simply terrorists. We are making use of the legitimate right to express our opinions and our dissent. In Colombia, anyone who thinks differently is branded a terrorist. This is the best way to de-legitimize the opposition.

CM How do you understand the position of the Colombian Embassy in relation to the Swedish government accepting that these demonstrations take place in their streets?

JC Something I find interesting is that it is said that the Swedish government allows these demonstrations under a mask of freedom of expression. Personally, I think that, on the contrary, you find genuine freedom of expression in Sweden, whose society allows different groups to express themselves. In Colombia the atmosphere has become extremely radicalized, and this condemning and judging constitute strategies to silence the voices of all those who disagree with the official rhetoric.

CM What attitude do Swedish organizations, whether governmental or non-governmental, adopt in relation to these very radical policies sustained by the current Colombian government?

JC Here Colombia is considered a democracy, and this determines the kind of position that must be taken with regard to this country. What help organizations basically do is to support efforts toward a negotiated settlement of the conflict. They provide support to NGOs in Colombia, to organizations of human rights and at the same time, they contribute political

support to the government. Agencies have focused mainly on supporting human rights organizations and NGOs. Besides, there are different types of recognition and support. In May, for instance, Leonor Zabaleta Torres, of the Arhuaca ethnic group, obtained the *Anna Lindh* Award for her work in favor of human rights and democracy in Colombia, and in November, Yolanda Becerra, director of the Popular Feminine Organization won the *Per Anger* Award for her intensive work in defense of human rights. Then there are two types of assistance. On the one hand, support is given to the government and on the other hand, support is given to civil society. It is said that all this help is aimed at the negotiated settlement of the armed conflict in Colombia.

CM Do you consider that, as citizens, we have democratic responsibilities?

JC We all have responsibilities towards the world we live in. As human beings, we have responsibilities towards those who are here at present and also towards those who will come in the future, and democracy is precisely a condition that allows us to meet these responsibilities. What kind of society do we want, a society in which the strongest always has his way, or one in which we all have the right to participate? What world are we going to bequeath to the next generations? How are we going to improve the environment? Every human being has a responsibility regarding these issues, we cannot ignore the fact that we are living in a community, that we are in constant communication with others, and that we depend on others. We must permanently participate in the debate, expressing what we feel and think.

CM Do you see any challenges for democracy in Sweden?

JC Sweden is turning into a multicultural society. In the past thirty years there has been a great flow of immigration. Arabs, Africans and Latin Americans have arrived, and we have all brought with us our traditions and our culture. This is something for which Swedish society was not exactly prepared. There are debates on integration, language, and so on. On the other

hand, there is the debate regarding the traditions that clash with the local ones. For example, the Arabs have a particular conception of women, not all Arabs, of course, but for many of them the honor of the family is in the hands of women, and for this reason women's marriages are arranged and women are "controlled." The Swedes are considering whether they will "permit" this even though it differs from their culture, or if their way of thinking should be "imposed." I think it is fantastic that different cultures should coincide, and I believe that while there is freedom of expression and access to different information channels, solutions will gradually be found.

CM Have you been discriminated as a Latin American immigrant?

JC When I first arrived in Sweden, people told me that immigrants were discriminated, that we were called "cabezas negras" (black heads), an expression I have heard more frequently from the Latin American community than from the Swedes. I was told I should be careful, but when I arrived I was 16 years old, I was eager to learn the language and I gradually created a strong connection with the Swedes. I forgot everything about being discriminated because I was in contact with other young people my age with whom I never felt discriminated.

Years later, when I was already an adult, I remember having one listened to two elderly women on a train saying, when I sat beside them, "ARGGGHH! So many immigrants are coming here to have a lot of children and receive help from the State." That scene, which I remember very well, made me realize the strong impact that the transformation of their traditional society during that time must have had for this elderly generation. But I have not felt discriminated at the university or at school.

CM But there are references to high discrimination indices within society. Would you admit that there is, in fact an atmosphere of growing discrimination in Sweden?

JC I think there is fear within society, and this may foster discrimination and prejudices. Certain notions concerning the Muslims and Latin Americans have arisen which contribute

to their being discriminated. But this is not exclusive of the Swedes, I have witnessed the same kind of thing within the Latin American, Arab and African communities; each group is prejudiced against the other. But since Sweden is a country with a significant immigration, we are beginning to hear, especially in the spheres of power, and to read in the pages of important newspapers, about the importance of thinking about and analyzing the problems of immigration and assimilation. But this is based on the assumption that immigration is a "problem."

Joanna Castro is an activist and Programs Director at Zenit- A Global Forum For Young People, Kulturhuset in Stockholm.

THE POWER OF THE PEOPLE: A CONVERSATION WITH TIGRAN FEILER

Interview conducted in October 2007 at Årstafältet, Årsta in southern Stockholm.

My name is **Tigran Feiler**, I am 27 years old and I am very interested in international issues that have to do with conflict and peace. I coordinate an organization called Colombianätverket (Colombian Network) (www.colombianatverket.se), an NGO based in Stockholm that has been operating for the last five years to try to shed light on the political situation in Colombia in regards to the violation of human rights, the armed conflict, and the situation of displaced peasants. We are trying to inform people in Sweden of what's happening in Colombia.

CM How did you get involved with Colombia?

TF My first visit to Colombia was in 1995, when I was only 14 years old. Since then I became interested in that country, I started to read about it, and I visited it again before I decided to become more active in my

involvement. Additionally, I met other people here in Sweden who shared my interest, so we decided to start the organization.

CM What is exactly the purpose of Colombianätverket?

TF We try to comment on and influence the mainstream media's coverage of Colombia and produce our own material; we have our own web page where we post movies, articles, interviews and analytical writing. Through all this we attempt to give another picture of the situation, because we believe the conventional picture of what's going on in Colombia is not always accurate.

CM Do you work in association with an organization in Colombia? How do you access information?

TF We access information in several ways. Here in Sweden we read Colombian newspapers and magazines, access homepages of Colombian social organizations and have direct cooperation with a couple of groups based there. In the last year we have done a lot of work about the situation of Colombian students, so we have been in close contact with a Colombian student organization called La Seu. Additionally, we support a project in Bogotá, where internally displaced people make products for sale out of recycled paper, and we also collaborate with a peasant organization called Asociación Campesina de Antioquia (ACA), a group that produces documentaries about the political situation of the Colombian rural areas. Colombianätverket managed to sell a couple of their documentaries to the Swedish television.

CM When I invited you to do this interview I asked you to choose a place in the city that would be symbolic of the concept of democracy in Sweden, which is broadly speaking the subject of my research. Can you tell me where we are, and why you chose this place?

TF We are at Årstafältet, a green park in Årsta, a suburb in the south of Stockholm with a lot of open space, trees and grass. This place is not symbolic of the history of democracy, but it is perhaps symbolic of the future of democracy, since there's currently a struggle going on about

it. According to the district's plans, this area is supposed to remain free of buildings, as a kind of eco-park. But the new right-wing government in Stockholm has made plans to build apartment right here. The real issue at stake seems to have something to do with the interests of the industrial sector, because an alternative solution is to build the apartments in a nearby industrial area instead of building them here, which would force companies to move their factories further out in the suburbs. It is a good suggestion, because in this way the city can both meet the demands of creating more housing and leave a green space like this one intact. Business owners, however, don't want to move their business further out because it would represent a greater expense and inconvenience, and they are thus advocating building over Årstafältet. This conflict clearly shows the contradiction between democracy and the interests of the economic sector.

CM What is democracy to you?

TF Democracy is the people's ability to decide their own lives, their future and that of their society. That is its core. There are many aspects to democracy, but it is important to go back to the historic origin of the word: *the power of the people*.

CM In the way that you frame it, you give the individual an absolute autonomy of decision. How do you see the relationship between the individual and the State as an organized system of government?

TF The ideal form of a democratic State is one formed of the sum of its citizens, the State as an apparatus that carries out the decisions made and controlled by the people.

CM Do you exercise your democratic rights?

TF I try to do so as much as possible. For example, I was here at Årstafältet a couple of weeks ago for a community meeting where neighbors from the area discussed ways to stop the plans of development. I also consider my international solidarity work with Colombia to be a form of democratic engagement. Although these works take most of my time, I still try to be

as active and informed as possible in the local sphere.

CM Do you think average Swedish citizens exercise their democratic rights?

TF No, I don't think so. In the last twenty years, Swedish democracy has deteriorated a lot. There was a lot more participation before; you can see this because less people are active in trade unions and political parties, although there are also new forms of activism like people working with environmental issues and animal rights. I would still say, however, that the condition of democracy in Sweden today is not as healthy as it was before. You can also see a growing distance between politicians and the people. This is very worrying.

CM Can you recall the history of these twenty years in regards to democracy?

TF The history of democracy in Sweden has much to do with the history of trade unions and the workers' movements that became strong at the beginning of the 20th century. For most of that time, Sweden was governed by Social Democrats, a party closely connected to the unions. If you look at statistical figures or indicators that show differences in income and other measurements of social inequality, you can see a decrease up until the beginning of the 1980s. And from the beginning until the middle of that decade, you can see the social gap growing once again. In part, the cause is the same as in most other countries in the world; the beginning of the implementation of neo-liberal economic policies. The State reduces its participation in the economy and allows it to be regulated by the free market.

CM Do you consider we have democratic responsibilities?

TF We have a democratic responsibility: to try and make society and the planet as good a place to live as we possibly can, but people can't be forced to exercise their democratic rights. I know in some countries, for example, there are mandatory civic engagements, but we don't have, and should not have that system here. Of course, I think that people should fulfill their responsibilities, but we must find ways to make

them want to do that of their own will. I think it is important to widen the public discussion about democracy, because the focus of the media in that respect is only on elections. Democracy must be fulfilled every single day, not only every four years.

CM Does the Swedish government have educational campaigns or projects to promote awareness of a conversation about democracy?

TF The State is developing some projects in schools and universities, but I don't think they are being implemented in a good way. I believe, however, that these initiatives must not always come directly from the State. If you look at the history of Sweden, a lot of that education was pursued by social organizations such as trade or teachers unions that were making study groups to learn about politics and getting involved.

CM Can you recognize some challenges to democracy in Sweden at the moment?

TF The biggest problem with our form of democracy is that it is not really being implemented in the economic sphere, and that's why, for example, many decisions, maybe the most important ones, are not being made by the people we vote for, but are being made on the boards of big corporations, economic organizations, etc.

Another big problem is that in the last half century, Sweden has, like most developed countries, received many immigrants who haven't become integrated in society because they are not given the opportunities to get jobs. Additionally, if you look at the voting percentages, you can easily see that the richer an area is, the more people vote. By contrast, in the poorer areas, which are often where immigrants live, fewer people vote. For example, in some areas of Stockholm as few as 40% of the population votes. This might not sound alarming to you since, in a country like Colombia these electoral abstinence figures are normal, but here in Sweden popular participation used to be as high as 80 to 90%. If you have an area in which only 40% of the population votes, that's a very strong indication that the people who live in that area don't believe in the democratic system. They don't believe that their vote is going to

make a difference. It may also be the case that immigrants living in those areas haven't lived in Sweden long enough to vote, but in any case it is very alarming when people who *need* democracy, those living at the bottom of society, don't vote.

CM I conducted interviews in the streets of Stockholm with immigrants who don't speak Swedish, which is for them a *violent* encounter with society, since it prevents them from "integrating." Additionally, many of them told me that employers would use the language barrier as an excuse to conceal issues of racial discrimination.

TF I agree with the importance of learning the language. The language is the main factor when you speak about getting integrated into society and being able to have opportunities. Immigrants are often blamed for not learning Swedish, but the responsibility is actually of society, which should give people the tools to learn. In the past couple of years, the Liberal Party, for example, has been advocating the implementation of a special language test for immigrants which, should immigrants fail to pass it, would imply having their citizenship applications revoked. Denmark has had a similar discussion. Society needs to give immigrants tools, and support and accompany them through this journey. Categorical "solutions" are wrong. Additionally, many people have come to Sweden seeking refuge from very difficult circumstances: countries at war, poverty, death threats, and so on.

CM I was told a story about a Swedish student coming into a classroom and finding an Arabic newspaper on her classmate's desk. She knew that her classmate wasn't an Arab or of Arabic descent and that she didn't speak Arabic. She asked her friend why she had an Arabic newspaper, and her friend replied that it was a way for her to integrate into the new Swedish society. I found the reversion of the role to be an interesting gesture.

There is an international stereotype about Sweden's democratic model as the healthiest and best-functioning system in the world. Would it be healthy to compare it or to think of applying

such a system in countries as diverse as, for instance, Colombia or Mexico?

TF I'm quite skeptical of importing/exporting models. Every country, region and people must find their own way to develop a democracy. Of course, there are always systems that you can study and models that you can learn from. I am complaining now about the state of Swedish democracy, saying it's not complete, that everyone isn't participating. But if you compare our system to democracy in Colombia or in Mexico, of course it seems like we are living in paradise, which doesn't mean that we should be content with our situation.

As a person born in a country like Sweden, who has had all the opportunities that this society offers, I feel obliged to do something, not only for Sweden, but also for the rest of the world.

CM Your work is self-organized, self-initiated and "activist." Sometimes you've gone to the streets to demonstrate, like when you demonstrated in front of the Colombian Embassy in Stockholm to publicly reject governmental policies in regards to human rights. Colombia has officially condemned these types of demonstrations as being "ideological" and suggestive of a positive attitude towards organizations labeled as "terrorist," such as the Armed Revolutionary Forces of Colombia (FARC). They have gone as far as to suggest that, since it allows these demonstrations to take place in their streets, the Swedish government must be sympathetic to the ideas of these groups. A street demonstration, an essential democratic right, is perceived as a threat to the Colombian government and thus rendered a political instrument?

TF I agree with your analysis. Those are conceptions opposed to democracy. If you listen to the arguments of the Colombian government you hear the same arguments that other countries use in the "war against terrorism." If you read what they say and listen to their speeches, you see that they are basically saying that in this "war against terrorism," of good against evil, and against the opposition, they can't let people do whatever they want (like,

for instance, demonstrate) because the most important thing is to crush the evil ones. I think that as long as the Colombian government continues with this attitude, the conflict is not going to be solved, because you need to look at the conflict as a consequence of Colombian history, as a consequence of the many injustices perpetrated during the past fifty years. Only when you recognize that there is an organic conflict, you may be able to solve it. I don't believe that there is a military solution for Colombia, as is the case with most of the big conflicts of our time. You need to sit down to look at their origins and then try to find solutions that might be painful but are absolutely necessary.

CM Perhaps you are familiar with Hannah Arendt's theories on democracy. It seems that you are suggesting a return to an ancient model of democracy that is dialogical, about coming back to the street and having person to person and community interactions. Arendt referred to this as "council democracy." Do you have hope for democracy?

TF Yes, I do, although there are contradictory signs all the time. I am very interested in Latin America, and I think that what is happening there politically is interesting. You can see an awakening of the people who had never participated in the electoral and democratic processes. In countries like Bolivia, Ecuador and Venezuela indigenous people, peasants, and other marginalized groups, are participating and exercising their democratic rights for the first time ever. For those interested in the development of democracy, the most interesting region of the world to look at now is Latin America.

Tigran Feiler is an activist and the Founding Director of Colombianätverket [Colombian Network] [www.colombianatverket.se])

Artist's Biography

Carlos Motta is a Colombian born, New York based artist whose work has been individually presented at the Institute of Contemporary Art (ICA), Philadelphia (2008); Art in General, New York (2008); The Lower Manhattan Cultural Council, New York (2007); and The Alliance Française, Bogotá (2004). His work has been included in recent group exhibitions such as at *The Greenroom: Reconsidering the Documentary and Contemporary Art*, CCS Bard Hessel Museum of Art, Annandale-on-Hudson; Convergence Center, *Democracy in America*, Creative Time at Park Avenue Armory, New York; *Ours: Democracy in the Age of Branding*, Vera List Center for Art and Politics at Parsons, NY; *Soft Manipulation*, Casino Luxembourg, Luxembourg; and *System Error: War Is a Force That Gives Us Meaning*, Palazzo delle Papesse, Siena, Italy amongst many others.

Motta was named a John Simon Guggenheim Foundation Fellow (2008) and was a recipient of an Art Matters Grant (2007) and a Cisneros Fontanals Foundation Grant (2006). He was a resident at IASPIS, Stockholm (2007).

www.carlosmotta.com

www.la-buena-vida.info

FUNDING, CREDITS AND ACKNOWLEDGEMENTS

FUNDING

Funding and support for *The Immigrant Files: Democracy Is Not Dead, It Just Smells Funny* was provided by Konsthall C, Swedish Art Council and IASPIS in Stockholm and The John Simon Guggenheim Foundation (Guggenheim Fellowship, 2008) in New York.

CREDITS

A project by Carlos Motta

Assistant/Interpreter/Translation

Emma Gradin

Book Design

www.tangramagrafica.com

Translation of Texts

Cora Sueldo (Spanish to English)

Karl Lydén (English to Swedish)

Torsten Livion (Editing of Swedish Texts)

Transcription of Texts

Véronique Simar, Marti Manen (Interviews in Spanish)

Kay Saida (Interviews in English)

Original Music for Video

Sean McCaul

Recording Engineer

Steve Berson

The Immigrant Files: Democracy Is Not Dead, It Just Smells Funny is a commission of Konsthall C (Stockholm) and conceived during an artist residency at IASPIS (Stockholm) in 2007.

Very Special Thanks

Interviewees: Miguel Benito, Joanna Castro, Luis Adolfo Conde Costas, Carlos Díaz, Henrik Edwinsson, Tigran Feiler, Juan Fonseca, Pablo Leiva, Karla López, Catalina Perdomo and all the pedestrians on the streets of Stockholm who responded to my questions. Writer: Diana Mulinari

VERY SPECIAL THANKS

Anna Livion Ingvarsson at Konsthall C (Stockholm), Suzi Ersahin, Henrik Högberg, Maria Lind, Bettina Pehrsson, Robert Stasinski, and Anne Traber at IASPIS (Stockholm), Karolina Pahlén at WIP Konsthall (Stockholm), Smack Mellon (New York), Art Hotel (Stockholm), Irit Batsry, Petra Bauer, Jarrod Beck, Andrea Creutz, Kim Einarsson, Juan Pedro Fabra, Per Hasselberg, Runo Lagomarsino, Marysia Lewandowska, Marti Manen, Michele Masucci, Sergio Matíz, Ditte Lyngkaer Pedersen, Olivia Plender, Richard Skröder, Cecilia Widenheim and Elena Yaichnikova.

Some of the scenes/images reproduced in this publication were video-taped by the artist at Skansen, the Biologiska Museet and the Armémuseum in Stockholm. The artist claims no ownership of these images. All other images, copyleft Carlos Motta.

ISBN 978-958-98717-4-4

In cooperation with Bokförlaget Atlas

ISBN 978-958-98717-4-4

9 2 3 4 5

9 789589 871744

KONSTHALLC

iaspis

The Swedish Arts Grants
Committee's International
Programme for Visual Artists

KULTURRÅDET